

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR
TORNETRÄSKOMRÅDET

Kiruna kommun, Norrbottens län

*Antagandehandling
juni 2013, kompl. januari 2014*

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN:

MAF Arkitektkontor AB:

Mats Sandqvist

Annika Ohls

Frida Eriksson

Kiruna kommun:

Mary Rosenfors

Länsstyrelsen har i granskningsyttrande 2013-09-18 framfört att planförslaget till del är otydligt vad gäller utbredning och omfattning av det som föreslås. Länsstyrelsen framhåller att man har därför haft svårt att ta närmare ställning till delar av planförslaget.

Bilagor:

- Särskild sammanställning enligt 6 kap 16 § miljöbalken
- Länsstyrelsens granskningsyttrande

Övriga handlingar som ej formellt antagits:

- Utlåtande
- Samrådsredogörelse
- Miljökonsekvensbeskrivning, juni 2013
- Grundförutsättningar för Torneträsk, 2009-04-15
- Revidering av grundförutsättningar Torneträsk, 2013-05-28

INNEHÅLL

Inledning	4
Förutsättningar	9
Övergripande strategi	14
Översiktsplanen	16
Förändringsområden	28
Upplysningar	58
Bedömningar/konsekvenser	61
Källor	68

INLEDNING

BAKGRUND

Torneträskområdet är ett mycket betydelsefullt område för boende, rekreation, turism och renskötsel. Området har stora möjligheter att utvecklas och intresset är stort för utbyggnad av verksamheterna främst i Björkliden och Riksgränsen - Katterjåkk. Det finns en stor efterfrågan på fritidsbostäder och husvagnscampingplatser i hela Torneträskområdet. Genom en utökning av gäster och fritidsboende i området bedöms efterfrågan av aktiviteter att öka, varför det dessutom finns ett behov av anläggningar för dessa. Behov finns även av vackra utsiktsplatser med rastplats och information längs riksväg E10.

Renskötsel bedrivs i hela Torneträskområdet och utgör en viktig näring i området sedan lång tid tillbaka. Inom området verkar Talma och Gabna samebyar och Gielas renbetesdistrikt (Njuorajoure konventionsområde). Vissa delar av Torneträsk utgör riksintresse för rennäringen. Riksintresset består av omfattande kärnområden, flyttleder samt svåra passager.

Kiruna samhällsbyggnadskontor har, av kommunfullmäktige, fått i uppdrag att ta fram en fördjupad översiktsplan för Torneträskområdet. Som ett första steg i processen har grundförutsättningar tagits fram, se *Grundförutsättningar för Torneträsk*. Den här rapporten är således steg 2 i framtagandet av den fördjupade översiktsplanen som redovisar förslag på lämplig markanvändning och bebyggelse samt konsekvenser i samband med detta.

SYFTE

Syftet med den fördjupade översiktsplanen är att skapa god bebyggd miljö och förutsättningar för en god utveckling i området. Planläggningen ska präglas av långsiktig hållbarhet.

MÅL

Övergripande mål

Kiruna kommun har formulerat övergripande mål för utvecklingen av Torneträskområdet, med avseende på jämställdhet, hushållning med energi samt långsiktig hållbarhet.

Områdets unika karaktär av storslagen natur, värdefulla kulturmiljöer och dess roll som attraktivt friluft- och rekreationsområde ska beaktas vid den framtida utvecklingen. En kombination av olika upplevelser ska kunna erbjudas. Olika behov och önskemål ska kunna tillgodoses, där en viktig del är att se till kirunabornas intressen av att nyttja området. Viktigt är också att ta hänsyn till renskötseln och samekulturen som till stor del präglar området. Utveckling ska kunna ske utan att områdets specifika karaktärsdrag försvagas.

Riksdagen och regeringen har beslutat att utsläpp av avloppsvatten i Torneträsk och dess nederbördsområde får inte överstiga 1974 års utsläppsnivåer. Det innebär att utsläpp av biologiskt syreförbrukande ämnen inte får överskrida 11 300 kg per år respektive 1 000 kg fosfor per år.

Miljömål

De 16 nationella miljömålen är en del i det övergripande arbetet mot en hållbar utveckling ur den ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionen. Regionala delmål har tagits fram, där det regionala utvecklingsprogrammet för Norrbotten är en del av europeiska och nationella strategier för hållbar utveckling och tillväxt.

Kiruna kommun har formulerat miljömål i Översiktsplan 2002. De mål som är relevanta för Torneträskområdet och som bör beaktas vid planeringen är följande:

BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN

Kiruna ska sträva mot en effektiv energianvändning genom att skapa en bebyggelsestruktur som bidrar till minskad energiförbrukning. Alternativa energikällor bör prövas.

LEVANDE SJÖAR OCH VATTENDRAG

Kiruna ska sträva efter att ha den bästa luften, de renaste vattnen, de friskaste skogarna och de av människan minst påverkade naturmiljöerna. Vildmarksälvarnas karaktär bibehålls för det rörliga friluftslivet. Fritidsfisket kan på lämpligt sätt utökas. Vildmarksområden är viktiga resurser för turism. Besöksnäringens långsiktiga behov av mark säkerställs.

GRUNDTVATTEN AV GOD KVALITET

Vid all markanvändning bör kommunens vattenresurser, i form av rent vatten och tillgång på grundvatten, särskilt kartläggas samt beaktas. Skyddsområden runt vattentäkter ska fastställas.

MYLLRANDE VÄTMARKER

Kiruna kommun ska särskilt värna om naturen i kommunen genom att, i alla beslut i ekologifrågor och biologisk mångfald, aktivt arbeta för dess bevarande.

STORSLAGEN FJÄLLMILJÖ

Kommunalt formulerat miljömål saknas. Det regionala miljömålet är att fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden.

Natur- och kulturvärden i fjällen ska bevaras och utvecklas så att de är en resurs för hållbar utveckling av ett län där människor har möjlighet att leva och verka.

GOD BEBYGGD MILJÖ

All planering ska vara inriktad på en långsiktig hushållning med resurser. Kiruna kommun ska vara rädd om sin rena luft, rena vatten och oförstörda natur, som ett led i att höja kommunens attraktionskraft. Särskild hänsyn i planeringen krävs för helikopter- och skotertrafik. Trafiksäkrare framkomlighet behövs för den oskyddade trafikanten.

Natur- och kulturturism

I rapporten *Mål för natur- och kulturturism i Norrbottens län* nämns tre övergripande mål:

- stark ekonomisk tillväxt
- god folkhälsa
- attraktiva livsmiljöer

Det innebär bland annat ökat antal gästnätter, ökat antal besökare i nationalparker och naturreservat samt ökat antal turistföretag.

Regional utvecklingsstrategi och regionalt utvecklingsprogram

Den regionala utvecklingsstrategin för hållbar utveckling i Norrbotten 2020 är det övergripande strategidokumentet för Norrbottens hållbara tillväxt. Den ingår i EU:s och Sveriges strategier för hållbar tillväxt.

Livsmiljöerna ska utvecklas. En god och jämlik folkhälsa och livskvalitet ska främjas så att människor mår bra, vilket bidrar till långsiktig tillväxt och välfärd. Integrationen ska förbättras och utrikesfödda ses som en resurs som berikar samhället.

Norrbottens livsmiljöer ska vidareutvecklas så att fler investeringar och etableringar kommer till länet. En attraktiv livsmiljö stimuleras samtidigt som Norrbotten är ett attraktivt besöksmål.

Insatser för att införliva etableringar i den regionala och lokala ekonomin prioriteras för att stärka samhällsservice, kompetensförsörjning och skattekraft.

Innovation och förnyelse prioriteras genom att utveckla innovativa miljöer och kommersialisering, entreprenörskap och skapa fler och växande företag. En regional innovationsstrategi tas fram för länet och kontinuerligt arbeta för att stärka ungas entreprenörskap.

Tillgänglighet främjas genom förbättrad kollektivtrafik, ett IT-samhälle för alla, regionförstoring, hållbara transportsystem samt effektiva transportkedjor. Prioriterade åtgärder är att få till stånd en kraftfull satsning på järnvägens infrastruktur, utforma en digital agenda för att säkerställa en tillgänglig och grundläggande IT-infrastruktur.

Flygtrafiken till och från länet säkerställs, vilket är helt avgörande för utvecklingen i inlandet.

Förverkligandet av strategin i Kiruna ska ske genom att kommunen tar ett aktivt ansvar för att prioritera och genomföra utvecklingsinsatser inom ramen för ordinarie verksamhet, att medverka till att sprida kunskap om strategin och dra nytta av de operativa planer och program och strategier som finns på olika nivåer, exempelvis regionala tillvästprogrammet och EU:s strukturfonder.

Framtida kompetensförsörjningen, arbetskraft, attraktivt, fungerande kommunikationer, turistunderlag efterfrågan, järnväg hållbar transport, attraktiv livsmiljö, konkurrensen mellan intresset turism fritidsboende och orörd natur, attraktivt besöksmål.

Det regionala tillväxtprogrammet för Norrbotten beskriver tillväxtområden, tillväxtfrämjande förutsättningar och prioriteringar som är viktiga för en fortsatt stark ekonomisk tillväxt.

De finns fem utpekade tillväxtområden:

- Kunskapsintensiva tjänstenärings
- Upplevelsenärings
- Test- och övningsverksamhet
- Energi- och miljöteknik
- Basindustrin - förädling

Tillväxtfrämjande förutsättningar som bör vara tillgodosedda är:

- Gränsöverskridande samarbete
- FoU och innovationer
- Kompetens- och arbetskraftsförsörjning
- Företagande och entreprenörskap
- Tillgänglighet – transporter och informations- och kommunikations teknologi

Riksgränsen-Torneträsk

Riksgränsen – Torneträskområdet är kanske det mest attraktiva området i Kiruna kommun. Området är intressant för både besöksnäringen och lokalbefolkningen såväl sommar- som vintertid. Området utgörs av storslagen fjällmiljö med ett fåtal bebyggda områden uppbyggda kring Malmbanan. I Riksgränsen och Björkliden finns turistanläggningar i form av hotell och lägenheter samt föreningsstugor. Huvudattraktionen är skidbackar för utförsåkning. I Björkliden finns en golfbana på fjället som även nyttjas för snögolf.

METOD

Till planen hör :

- Grundförutsättningar Torneträsk
- Detta planförslag
- Miljökonsekvensbeskrivning

Rapporten *Grundförutsättningar för Torneträsk* har legat till grund för arbetet med den fördjupade översiktsplanen. Underlaget har kompletterats med ytterligare material, inventering av området samt samråd med kommunen och berörda verksamhetsutövare och näringsidkare inom området.

Planen har utarbetats dels på övergripande nivå, dels på detaljerad nivå för vissa förändringsområden. Den övergripande planen belyser speciellt intressanta områden och beskriver kortfattat den prioriterade markanvändningen för dessa, medan de områdesvisa kartorna för sex förändringsområden redovisar en mer detaljerad markanvändning med kompletterande text och rekommendationer.

Planförslaget bedöms avslutningsvis utifrån ett miljö- och riskperspektiv. Konsekvenser av planförslaget beskrivs och diskuteras.

Planförslaget och miljökonsekvensbeskrivningen har utarbetats parallellt. Miljökonsekvensbeskrivningen har påverkat planens utformning genom den integration som skett i de parallella processerna.

LÄSANVISNING

I dokumentet *Grundförutsättningar för Torneträsk* redovisas det planeringsunderlag för planområdet som planens utformning och rekommendationer baseras på. Dokumentet bör läsas tillsammans med planhandlingen och MKB:n för ökad förståelse av planens innehåll. De åtgärder som föreslås i miljökonsekvensbeskrivningen har infogats i översiktsplanen.

Efter utställningen av planförslaget har inte *Grundförutsättningar för Torneträsk* eller *Miljökonsekvensbeskrivningen* ajourförts.

Disposition

I det inledande kapitlet beskrivs bakgrunden till den fördjupade översiktsplanen och de övergripande syften och mål med denna. Arbetsmetoden för framtagandet av planen beskrivs kortfattat. Planområdets karaktär och användning beskrivs också.

I kapitlet *Övergripande planförslag* ringas de mest intressanta områdena in och ges en övergripande beskrivning. Här sker alltså inledningsvis en indelning av området i olika zoner där olika slags markanvändning prioriteras.

I kapitlet *Översiktsplanen* redovisas den föreslagna mark- och vattenanvändningen inom planområdet. På grund av områdets stora geografiska utbredning har planområdet delats upp i fyra mindre områden eller kartavsnitt. För att underlätta läsbarheten hänvisas i varje kartavsnitt till var i planområdet snittet är taget. Mark- och vattenanvändningen på översiktskartan betecknas med en litterateckning som vidare refererar till tillhörande områdesvisa rekommendationer.

Vidare i kapitlet *Förändringsområden* studeras olika områden var för sig med tillhörande detaljkartor för vissa speciellt intressanta utvecklingsområden. Detaljkartorna görs för Riksgränsen - Katterjåkk, Björkliden, Abisko, Stenbacken och Torneträsk, dvs. de områden där nyexploatering är som mest aktuellt.

Kapitlet *Särskilda rekommendationer* ger riktlinjer för vad som gäller på vissa speciella platser såsom arkplatser, parkeringsplatser samt vid kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer.

Avslutningsvis, under *Bedömningar/konsekvenser*, analyseras planförslaget med hänsyn till miljö- och riskfaktorer. Konsekvenser av planens genomförande analyseras och diskuteras.

MILJÖBEDÖMNING/ MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Miljöbedömningen är den process i vilken en miljökonsekvensbeskrivning upprättas. Miljöbedömningen nyttjas som ett aktivt planeringsinstrument för att välja ut de områden som kan utvecklas för framtida behov. Inledningsvis studeras flertalet områden vartefter vissa väljs bort på grund av motstående intressen.

Avgränsningen av miljöbedömningen görs normalt av länsstyrelsen. Eftersom utredningen omfattar en fördjupad översiktsplan ska endast allmänna intressen redovisas. Miljöbedömningen kommer att främst belysa påverkan på landskapsbild, natur, friluftsliv, rennäring och vattendrag. Påverkan på övriga allmänna intressen kan utvärderas och jämföras. De områden som kvarstår redovisas i den fördjupade översiktsplanen. Därefter upprättas en miljökonsekvensbeskrivning som redovisar planens konsekvenser om planen genomförs.

Miljöbedömningen beskrivs vidare under bedömningskapitlet.

FÖRUTSÄTTNINGAR

INLEDNING

Nedan ges en kortfattad beskrivning av planområdet samt av de mest väsentliga planeringsförutsättningarna som bör beaktas vid planläggningen. Översiktligt redovisas riksintressen

PLANOMRÅDET

Planområdet sträcker sig längs riksväg E10 mellan Rensjön och Riksgränsen och omfattar totalt ca 1 700 kvadratkilometer. Avståndet mellan Kiruna och Rensjön är ca 3 mil, och mellan Kiruna och Riksgränsen ca 14 mil.

Torneträskområdet är ett mycket betydelsefullt område för rekreation, turism och renskötsel. Idag inryms husvagnscamping, detaljhandel, rennäring, forskning, skidanläggningar, turistanläggningar av olika karaktär, fritidshus, båthus, uppställningsplatser för fiskearkar samt bostäder för fast boende inom området.

Området har under lång tid tillbaka haft stor betydelse för rennäringen. Under de senaste drygt 100 åren har områdets karaktär genomgått en stor förändring, främst med anledning av etableringen av Kirunagruvan samt byggandet av Malmbanan. Byggandet av järnvägen bidrog till att mindre stationssamhällen och hållplatser växte fram utmed järnvägssträckningen. I Abisko skapades den största koncentrationen av bofast befolkning, vilket möjliggjorde etableringar av dagligvaruhandel, skola samt annan service.

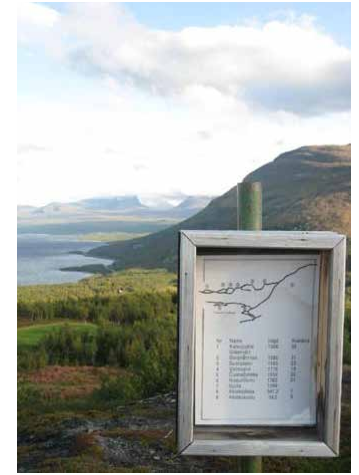
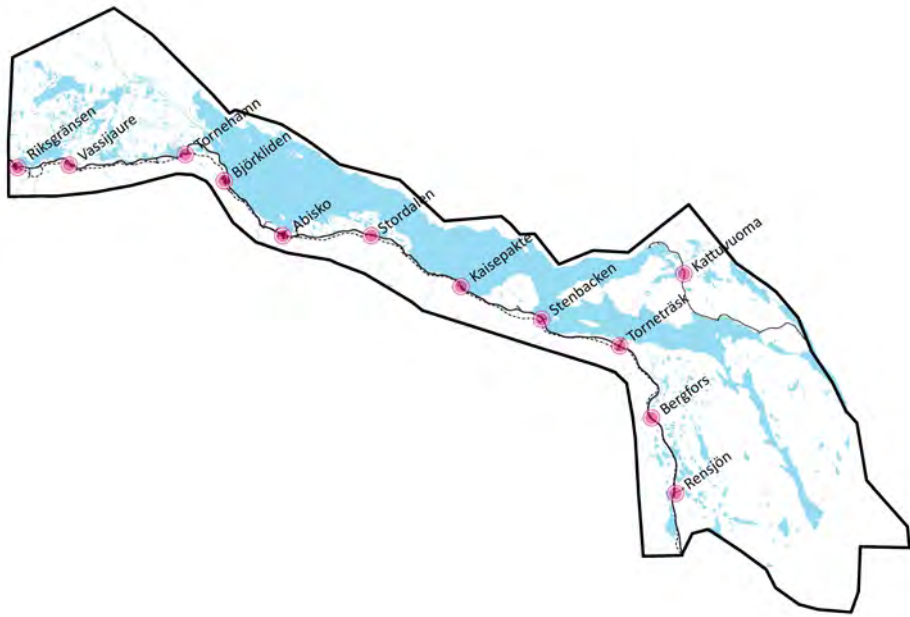
Platser och byggnader som minner om rallartiden är idag värdefulla kulturmiljöobjekt som starkt bidrar till områdets karaktär och som lockar till turism.

Byggandet av Norgevägen bidrog till ökad tillgänglighet och genomströmning av besökare genom området, varpå turistanläggningarna expanderade. Den storslagna och varierande naturen i området gör det till ett attraktivt friluftslivs- och rekreationsområde för såväl turister som för kirunaborna. Detta har bidragit till stor efterfrågan av logi och service för turister och fritidsbebyggelse.

Turister lockas främst av upplevelser och rekreation inom jakt och fiske, bärplockning, vildmarksturism, utförsåkning samt vandrings- och skidturer. Lokalbefolkningen hyser stort intresse för sommar- och vinterfiske, skoterfärder och kortare skid- och vandringsturer, varför efterfrågan på båtplatser, båthus och uppställningsplatser för fiskearkar är stor.

Naturvetenskaplig forskning inom naturreservatet i Abisko har funnits sedan början av 1900-talet. Mätningar och observationer görs under hela året i området.

Området är alltså idag en kombination av kulturmiljövård järnvägsbebyggelse, turistnäring och fritidsboende, renskötsel och samekultur samt bevarandevärda naturområden. Många behov behöver tillgodoses, varför noggranna avvägningar bör göras mellan exploaterings- och bevarandeintressen.

RIKSINTRESSEN

Huvuddelen av planområdet omfattas av riksintressen enligt 3 kap 6§ , natur, kultur och friluftsliv. Riksintresset för kulturmiljövården omfattar järnvägsmiljön längs med Ofotenbanan från Abisko till Riksgränsen inklusive Rallarvägen samt koppargruvan vid Kuokkel. Stora delar är av riksintresse enligt 3 kap 5§ rennäring se kartor sidan 12-13. Merparten av planområdet omfattas även av 4 kap 1§, 2§, 5§, 6§ och 8§. Se vidstående kartor.

Riksvägen och järnvägen är av riksintresse enligt 3 kap 8§ Miljöbalken. Riksintressen redovisas översiktligt på kartor i detta kapitel., samt mer utförligt i dokument Grundförutsättningar för Torneträsk. Detta dokument är planeringsunderlaget till denna översiktsplan.

NATURSKYDD

I området finns två nationalparker, Vadvetjåkka och Abisko. De naturreservat som berörs är :Stordalen, Allajaure och Rautas Fjällurskog, Torneträsk-Soppero fjällurskogsreservat och Abisko Naturvetenskapliga station. Det finns även ett riksdagsbeslut från 1974 som anger att mängden fosfor och biologiskt nedbrytbara ämnen inte får överskrida 1974 års nivå. Strandskydd enligt Miljöbalken 7 kap 14 § gäller för huvuddelen av alla vattendrag i området.

Se vidstående kartor.

KULTURMILJÖ

Höga kulturvärden finns i anslutning till Torneträskområdet-Ofotenbanan. De flesta stationsbyggnaderna är förklarade som byggnadsminnen. Kulturhistoriskt intressanta områden är samtliga stationsområden, rallarvägen, rallarkyrkogården, kraftverket i Abisko, Torneträsk hållplats, bebyggelsen i Rensjön. Dessutom finns ett flertal fornlämningar från den samiska kulturen.

Alla fasta fornlämningar, såväl kända som okända, är skyddade enligt kulturmiljölagen.

MILJÖ- OCH RISKFAKTORER

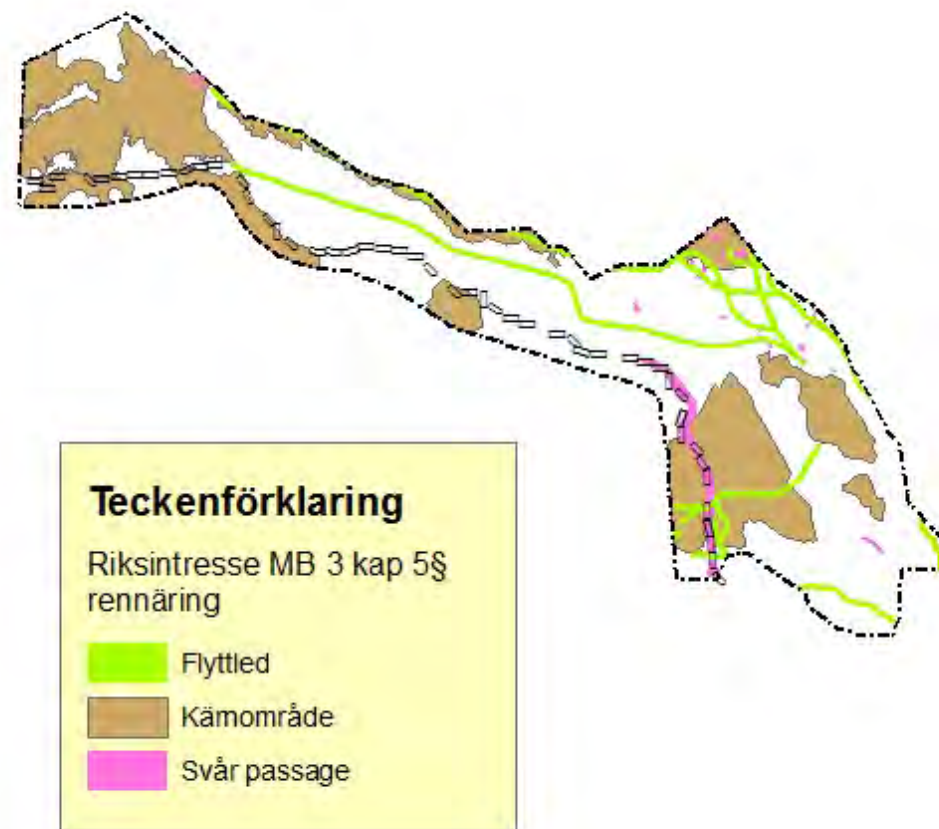
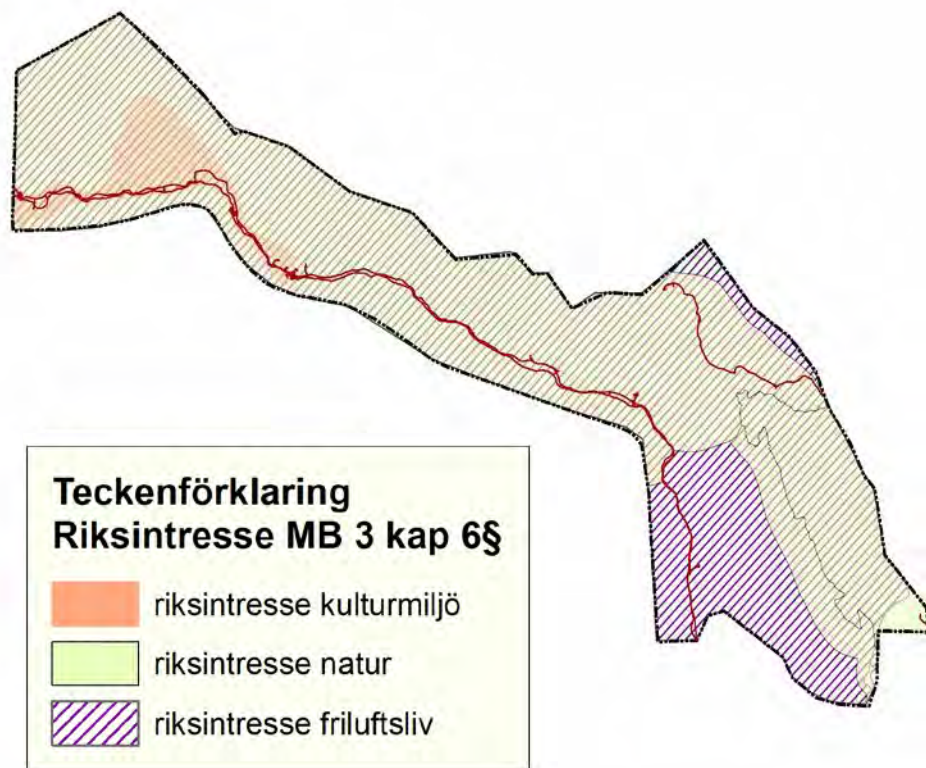
Miljö och riskfaktorer redovisas utförligare under rubriken planens konsekvenser vid efterkommande beslut till varje bebyggelseområde. I kapitlet Bedömningar /Konsekvenser redovisas en sammanfattning av vilka miljö- och riskfaktorer som planens genomförande ger upphov till.

NYCKELFRÅGOR

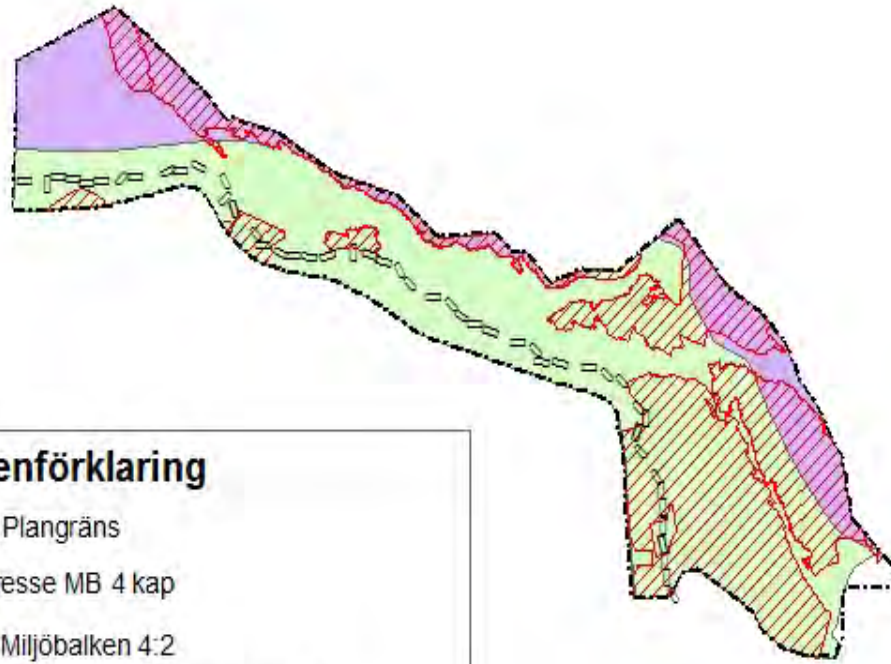
- Utveckla området för turism och friluftsliv. utökad bäddkapacitet i främst Rikgränsen-Katterjåkk och Björkliden.
- Vatten, avlopp kapacitet och rening.
- Fler fritidshusområden behöver utvecklas.
- Fler campingplatser, båthusplatser, rastplatser, arkar och parkeringsplatser behöver utvecklas.
- Lyft fram kulturmiljövårderna i området
- Trafiksäkerhetsfrågorna bör studeras.
- Stor hänsyn till renäringen och den samiska kulturen.
- Hänsyn till de unika naturvärden som finns i området.
- Miljö och riskfaktorer skall studeras

LIS-OMRÅDEN

Många av de föreslagna bebyggelseområden berörs av strandskydd. Kommunen kommer att ta fram en kommunövergripande LIS-plan. Då bör samtliga förändringsområden som redovisas i denna översiktsplan ingå.

Riksintressen enligt 3 kap Miljöbalken. Riksintresset omfattar natur, kultur, friluftsliv, rennäring, vägar, järnvägar mm.

Riksintressen enligt 4 kap Miljöbalken

Nationalparker, naturreservat och andra markreglerande beslut

ÖVERGRIPANDE STRATEGI

MARKANVÄNDNING

Det övergripande planförslaget redovisar i stora drag vilka verksamhetsprioriteringar som har gjorts i området. Därmed ges en snabb överskådlig bild av områdets olika karaktär.

Den sydöstra delen av Torneträskområdet prioriteras för verksamheter och boende i samband med rennäringen. Här finns starka rennäringensintressen. Rensjön är huvudort för Gabna sameby. Området kring Rensjön är strategiskt område för kalvningsland och uppsamlingsområde. Här finns renvaktarstugor och slaktanläggning och samtlig bofast befolkning har anknytning till näringen. Den framtida utvecklingen i området föreslås därför vara i linje med den befintliga näringen.

Strandområdet mellan Torneträsk och Stenbacken är av en annan karaktär. Området ligger förhållandevis nära Kiruna och är ett omtyckt närrekreatjonsområde för just kirunabor. Längs strandkanten finns fritidshus, båtplatser med tillhörande båthus samt fiskearkar. Härifrån går dessutom flertalet sjö-, skoter- och vandringsleder till andra natursköna delar av planområdet, exempelvis Norra Torneträsk. Området i helhet är oerhört viktigt för kirunaborna och det rörliga friluftslivet. Det är viktigt att även fortsättningsvis behålla denna speciella karaktär, samtidigt som det är möjligt att komplettera med nya fritidshus och camping i mindre skala

Abisko Östra är det enda området i Torneträskområdet som har vad som kan liknas vid tätortsbebyggelse. Här finns handel, skola samt övrig social service.

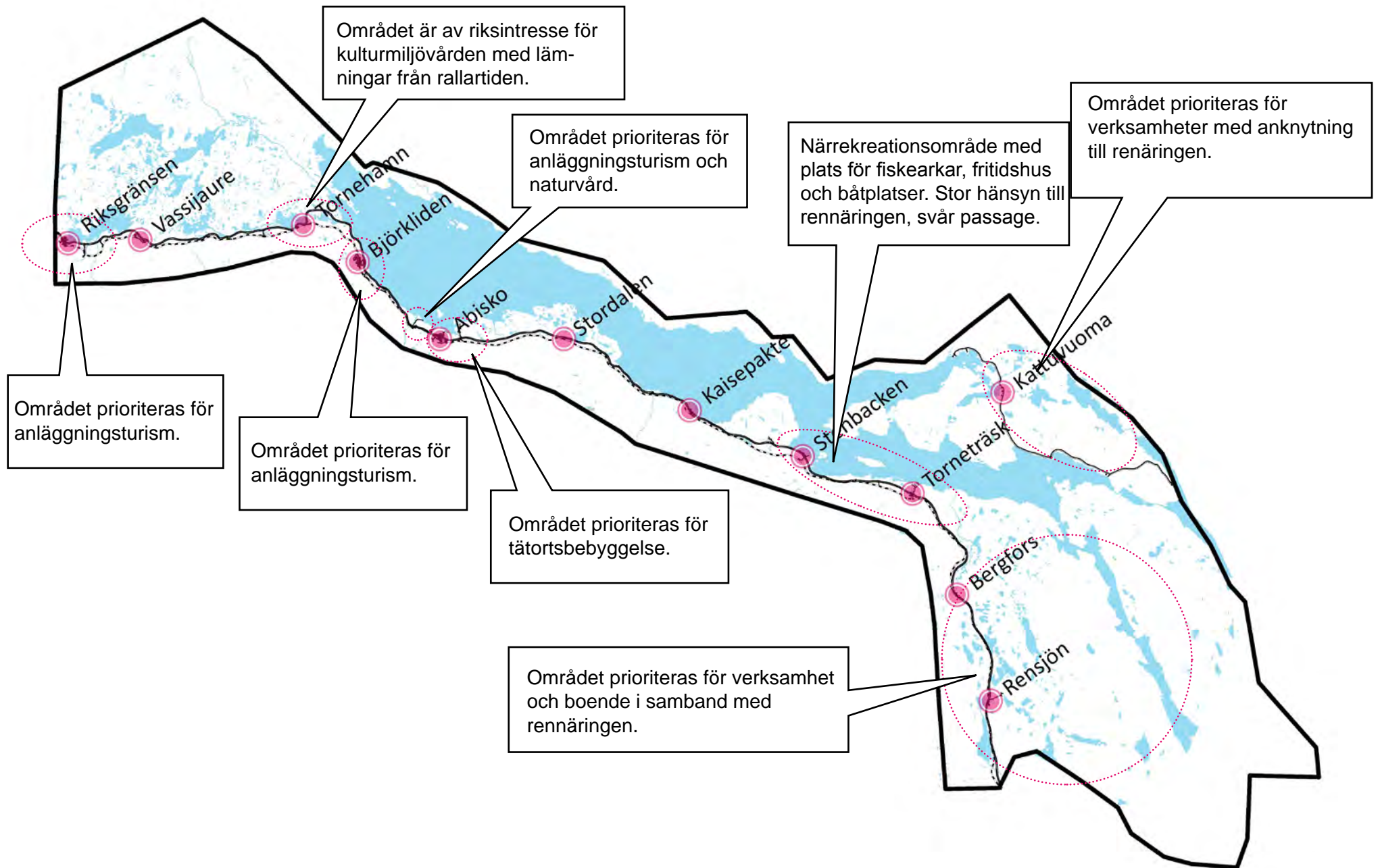
För att området även fortsättningsvis ska kunna erbjuda dessa servicefunktioner bör man vara försiktig med större livsmedelsetableringar som vänder sig till externa kunder, utan låta Abisko Östra vara ortens handelscentrum. Därmed skapas förutsättningar för orten att växa och utvecklas i rätt riktning.

För Abisko Östra föreslås utveckling av fritidsbebyggelse.

I områdena kring Abisko Turist, Björkliden och Riksgränsen - Katterjåkk prioriteras etableringar i samband med anläggningsturism. Områdenas goda förutsättningar för skidåkning, fjällvandring och övrig upplevelseturism bidrar till stora utvecklingsmöjligheter. Trycket för etableringar i områdena är stora och kan leda till ökad attraktivitet. Dock bör etablering och utveckling ske i anslutning till den befintliga bebyggelsen och i samklang med omgivningens höga naturvärden samt rennäringens behov.

I Tornehamnområdet finns värdefulla kulturmiljöer i form av lämningar från rallartiden. Området är av riksintresse för kulturmiljövården. Här är det viktigt att bevara de lämningar som finns eftersom de i högsta grad berättar om områdets historia och därför har stora pedagogiska värden.

Hela planområdet berörs av riksintressen av olika slag. Det rör sig om riksintressen för natur- och kulturvård, rennäring, kommunikationer, turism samt för det rörliga friluftslivet. På flera ställen förekommer motstående intressen. Det är vid planeringen viktigt att beakta de intressen som finns, och att från fall till fall väga dessa mot varandra samt mot den föreslagna markanvändningen.

ÖVERSIKTSPLANEN

PLANENS DISPOSITION

Planområdet omfattar en så stor yta att det, för läsbarhetens skull, har delats upp i mindre kartavsnitt. På de efterföljande uppslagen redovisas de olika delarna, som visar på den föreslagna mark- och vattenanvändningen. På varje kartavsnitt hänvisas till var på planområdet snittet är taget, vilket ytterligare underlättar läsbarheten.

Mark- och vattenanvändningen redovisas genom en litterabeteckning ”A”, ”B”, o s v, där varje bokstav står för en viss användning. Bokstaven efterföljs av en siffra som vidare anger mer specifikt vilket område användningen gäller. Varje litterabeteckning som förekommer på kartan återfinns i beskrivande text på tillhörande siduppslag, där områdesvis information och rekommendationer ges.

I avsnitt *Förändringsområden*, sid 28-57, finns en detaljerad redovisning av Y-, F- och B-områdena, där föreslagna förändringar beskrivs.

BETECKNINGAR PÅ PLANKARTAN

A	Uppställningsplatser för fiskearkar och i vissa fall båthus.
B	Bostäder, utvecklingsområden för fast bebyggelse
F	Fritidsbebyggelse
K	Kulturmiljö
N	Bevarandevärd naturmark för det rörliga frilufslivet, rennäringen och skogsbruket
NR	Naturmark för rekreation och rennäring
P	Allmän parkering
Ren	Rennäring, särskild anläggning
V	Vattenområde
Y	Anläggningsturism

A-områden är avsedda att användas som uppställningsplats för fiskearkar, samt i vissa områden även fasta båthus. I dessa områden är förtätning inte möjligt p g a arkarnas och båthusens täta placering. Däremot kan det i vissa områden finnas möjlighet att utvidgning med några arkplatser/båthus. Detta förutsätter att det även finns plats för fler närliggande parkeringsplatser. En översyn av detta föreslås. All nytillkommande bebyggelse skall detaljplaneras.

B-områden är orter för helårsboende med utbyggnadsområden. Många av dessa orter har också en större eller mindre andel fritidshus. Inom dessa områden prioriteras tillkommande bebyggelse, vägar, järnvägar, ledningar och liknande. Vid samtliga nyetableringar ska hänsyn tas till landskapsbilden samt till de kultur- och naturvärden som finns i området. All nytillkommande bebyggelse skall detaljplaneras.

F-områden innebär områden som fungerar som och/eller är planerade eller kan planeras för enbart fritidsbostäder i olika former. I några av dessa områden finns redan idag en del fritidsbostäder, som bör kunna förtätas eller utökas. All nytillkommande bebyggelse skall detaljplaneras.

K-områden omfattar områden med höga kulturvärden. Här finns lämningar från rallartiden med höga historiska och pedagogiska värden.

N-områden betecknar områden med höga naturvärden, ofta av riksintresse. Dessa områden har stor betydelse främst för rennäringen men också för det rörliga friluftslivet och turismen i kommunen. Här ingår nationalparker, naturreservat, Natura 2000-områden, samt riksintresse obrutet fjäll. Här gäller restriktivitet mot ny bebyggelse.

NR-områden är områden som består av naturmark som inte omfattas av något bevarandeskydd. Områdena prioriteras för naturvård och rörligt friluftsliv samt för rennäringen. Här gäller restriktivitet mot ny bebyggelse.

P-områden utgör allmänna parkeringsplatser. I dessa områden gäller restriktivitet mot husvagnsuppställning.

Ren betecknar områden för rennäringens behov där det finns större anläggningar för renskötseln, samt område som omfattas av riksintresse för rennäringen.

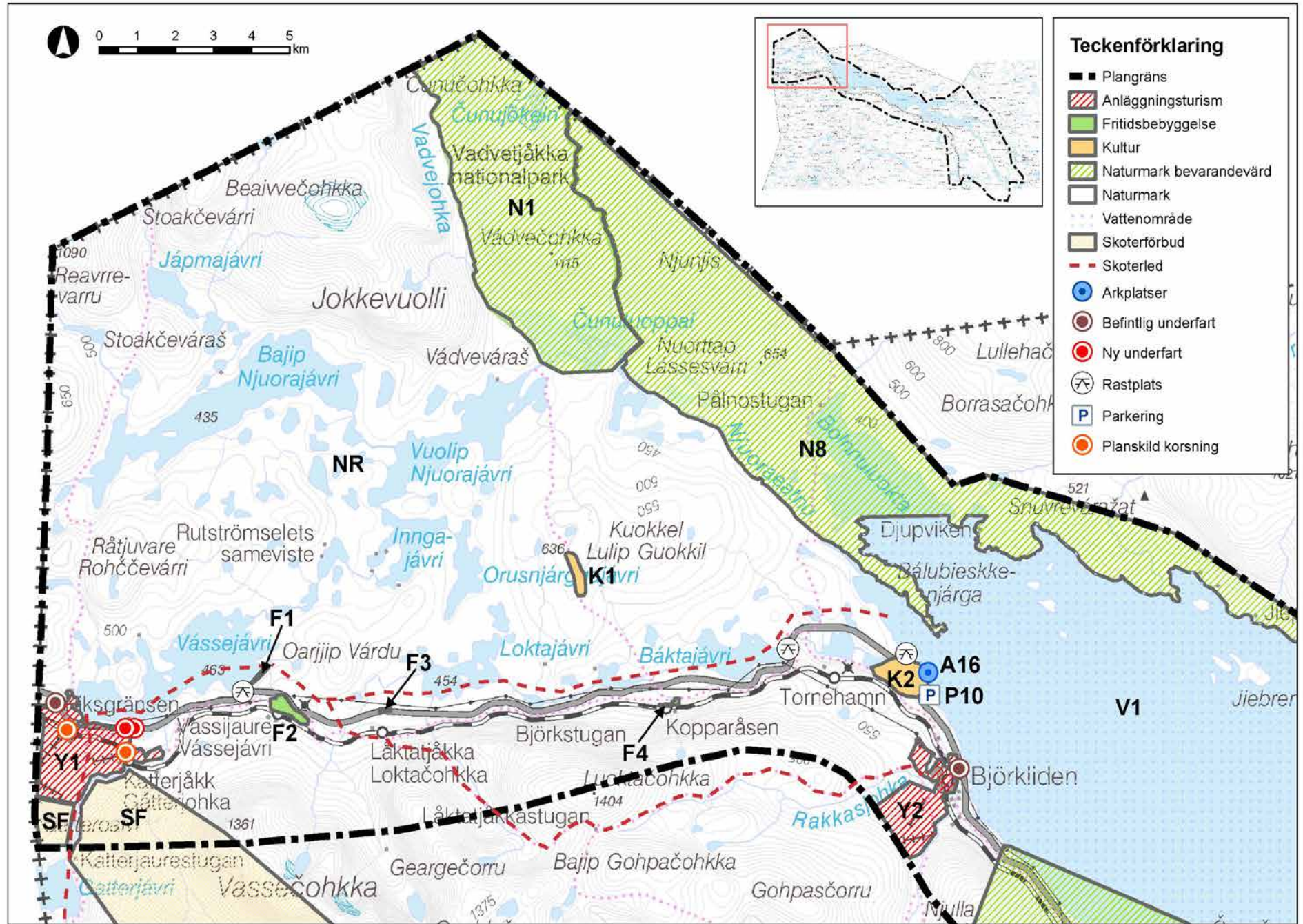
SF är skoterförbudsområden.

V-områden omfattar vattenområden.

Y-område är ett område där den huvudsakliga inriktningen är anläggningsturism. Ny mark som tas i anspråk skall detaljplaneras.

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING KARTAVSNITT 1

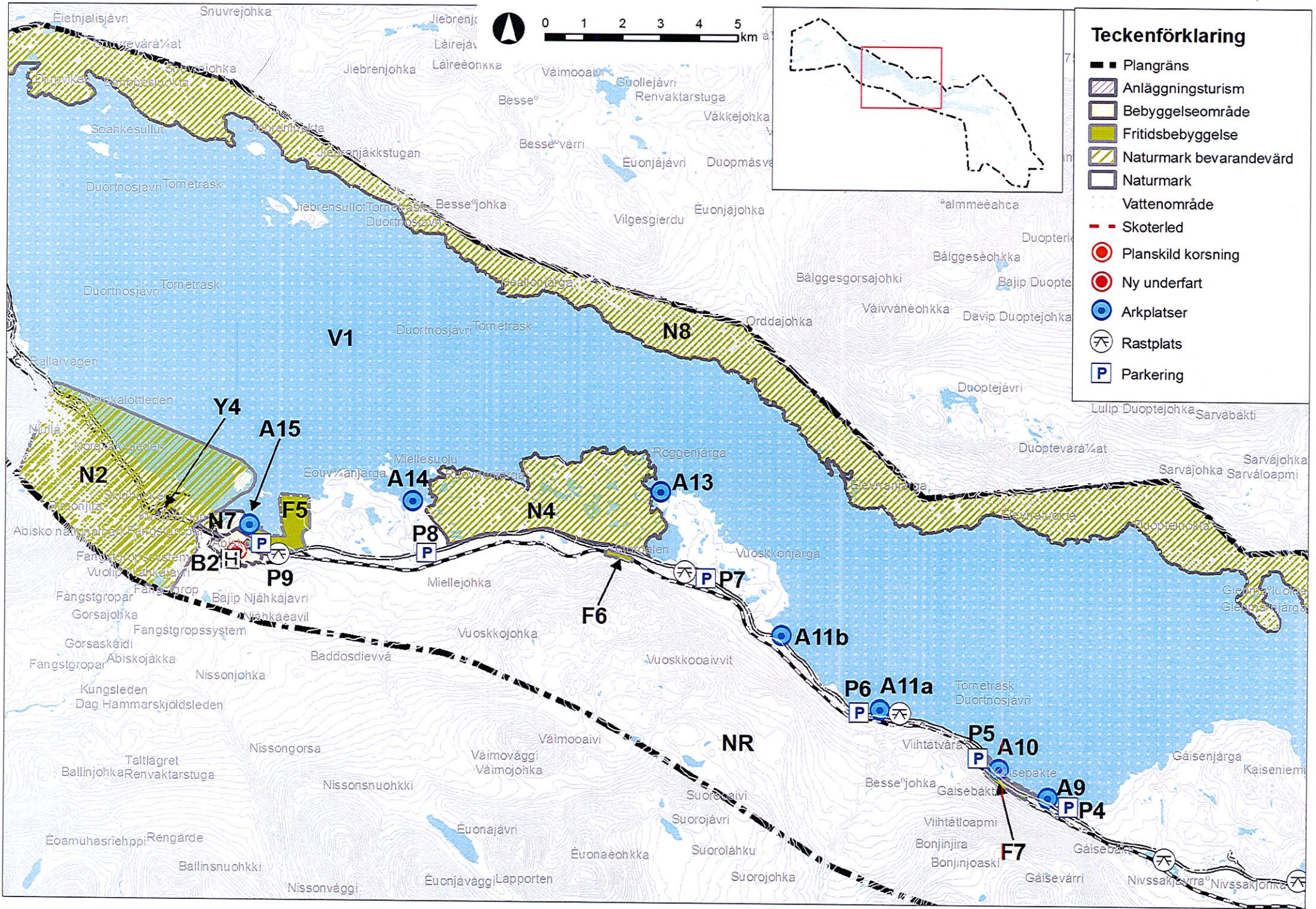
- A16 Uppställningsplats för arkar i Tornehamn med plats för ca 30 arkar. Området omfattas av detaljplan.
- F1 Inom området finns detaljplanelagda arkplatser längs stranden av Vassijaure. Ny bebyggelse ska ske i enlighet med detaljplan.
- F2 Området omfattar Vassijaure stationsområde bestående av en husvagnscamping. Eventuell expansion av husvagnscampingen ska detaljplanläggas. Utökning av parkeringsplatsen måste då utredas. Området är populärt för skoterturism. Se även sid 34-36.
- F3 Låktatjåkka f.d. hållplats vid järnvägen är knutpunkt för utfärder mot Låktatjåkkastugan. I anslutning till stationshuset finns en gammal banvaktarstuga med höga kulturvärden, som idag används som fritidsbostäder. Ingen ny bebyggelse föreslås.
- F4 Kopparåsens stationsområde, där Kopparåsens station är statligt byggnadsminne. Stor hänsyn ska tas till områdets höga kulturvärden. Ingen ny bebyggelse får tillkomma som förvanskar dess karaktär.
- K1 Fornlämningsområde, före detta koppargruva som ingår i riksintresse för kulturmiljö.
- K2 Tornehamn f.d. hållplats består av den gamla rallarkyrkogården och gamla husgrunder från samhällen under rallartiden och är av riksintresse för kulturmiljövården. Ny bebyggelse får endast tillkomma som förstärker kulturmiljövärdet och bidrar till ökad förståelse för den kulturhistoriska miljön. Inom Tornehamnområdet finns även andra värdefulla forn lämningar till vilka stor hänsyn ska tas.
- N1 Vadvetjåkka nationalpark är Sveriges nordligaste nationalpark och består av i stort sett orörd naturmark. Hit kommer, förutom samer, enstaka fjällvandrare för att uppleva verklig enslighet, rik flora och fauna samt djupa grottsystem. Området saknar logi och service, är svårtillgängligt och nås främst med skoter. Nationalparken omfattas av Natura 2000 och har höga naturvärden. För området gäller speciellt framtagna nationalparksföreskrifter. Markanvändningen prioriteras för rennärningen samt för det rörliga friluftslivet.
- N8 Området berör del av Natura 2000 Norra Torneträsk och har höga naturvärden. Området är väglöst och oexploaterat. Inga åtgärder bör vidtas som kan försämra eller rubba vattenkvaliteten eller den ekologiska balansen i området. Ny bebyggelse får endast ske för rennäringsändamål. Vid eventuella åtgärder hänvisas till Kiruna kommuns bevarandeplan för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.
- NR Naturmark som inte omfattas av något bevarandeskydd. Området prioriteras för rennärningen samt för det rörliga friluftslivet.
- P10 Parkeringsplats i Tornehamn i anslutning till naturrastplatsen. Här finns ca 15 platser för bil med släp i närhet till arkområde A16. Ingen ytterligare utbyggnad är planerad. Parkeringen är utgångspunkt för besökare till de kulturhistoriskt intressanta platserna i Tornehamn.
- V1 Torneträsk vattenområde har höga naturvärden och skyddas genom Natura 2000. Torneträsk mynnar i Torneälven och tillsammans är dessa Västeuropas enda riktigt stora oreglerade och naturliga vattensystem, med förekomst av arter och naturtyper som finns med i Art- och habitatdirektivet. Speciella utsläppsgränser för Torneträsk har angetts av regeringen. Rekommendationer finns att inte bygga mark på en lägre nivå än ca +343 meter över havet med bostäder och andra byggnader av vikt, pga. av översvämningsrisker.
- Y1 Det detaljplanelagda området kring Riksgränsen och Katterjåkk utgör en av kommunens viktigaste turistanläggningar för skid- och vildmarksturism. Här finns stora utvecklingsmöjligheter och ny bebyggelse ska ske i enlighet med detaljplan. Ny bebyggelse ska anslutas till kommunens va-nät. Se även sid 28-33.
- Y2 Detaljplanelagt område för anläggningsturism i Björkliden. Här finns skid- och liftsystem och en golfbana. Området har stora utvecklingsmöjligheter i samband med det rörliga friluftslivet, vilka ska ske i enlighet med detaljplan. VA-lösningar ska kunna tillgodoses innan utbyggnad sker. Se även sid 38-43.
- SF Skoterförbudsområde klass A, utan allmänna skoterleder och med mycket starka begränsningar. Undantag kan göras för räddningstjänstens fordon.

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING KARTAVSNITT 2

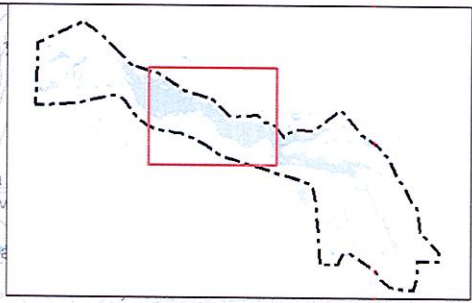
- A9 Uppställningsplats för arkar i Kaisepakte med plats för 30 arkar samt båthus. Närhet till parkering, P4. Området omfattas av detaljplan.
- A10 Uppställningsplats för arkar i Kaisepakte med plats för 70 arkar. Närhet till parkering P5. Området omfattas av detaljplan.
- A11a Uppställningsplats för arkar i Pessisjåkka, som tillsammans med A11b, rymmer 10 arkar. Närhet till parkering P6. Området omfattas av detaljplan.
- A11b Uppställningsplats för båthus i Pessisjåkka, som tillsammans med A11a, rymmer 22+15 båthus. Närhet till parkering P6. Området omfattas av detaljplan.
- A13 Uppställningsplats för arkar i Stordalen med plats för 30 arkar. Närhet till parkering P7. Området omfattas av detaljplan. Planen är inte genomförd.
- A14 Uppställningsplats för arkar i Tjuonajåkka med plats för 20 arkar. Närhet till parkering P8. Området omfattas av detaljplan. Planen är inte genomförd.
- A15 Uppställningsplats för arkar i Abisko Östra med plats för 40+10 arkar. Närhet till parkering P9. Området omfattas av detaljplan. Detaljplan finns även för närliggande båthusplatser.
- B2 Området i Abisko Östra är till karaktären ett stationsområde. Inom området prioriteras bostadsbebyggelse framför övriga intressen, vilka ska ske i samklang med befintlig bebyggelse och dess värden. Området är till stor del detaljplanelagt och ny bebyggelse ska uppföras i enlighet med detaljplan. Möjliga VA-lösningar bör ses över inför nyetablering, då det i dagsläget finns en begränsad kapacitet. Närheten till järnvägen kräver att hänsyn tas till bullerstörningar. Se även sid 39-44.
- F5 Området är avsett för fritidsbebyggelse i Abisko Östra. Här finns idag detaljplanelagda områden för fritidsbebyggelse med möjlighet till förtätning. I strandnära lägen är det viktigt att beakta strandskyddsbestämmelser, skyddsavstånd till avloppsreningsverket samt påverkan på landskapsbilden. Ny bebyggelse föreslås enligt detaljkarta för Abisko och ska detaljplaneläggas. Se även sid 39-44.
- F6 Område för fritidsbebyggelse i Stordalen. Området omfattar Stordalens stationsområde med kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Ingen ytterligare exploatering föreslås. Stor hänsyn ska tas till de höga kulturmiljövärdena i området.
- F7 Område för fritidsbebyggelse i Kaisepakte. Stationshusen som tidigare har använts för övernattningspersonal är numera eftertraktade fritidsbostäder. Ingen ytterligare exploatering föreslås. Stor hänsyn ska tas till de höga kulturmiljövärdena i området.
- N2 Abisko Nationalpark utgörs av en grund dalsänka som inramas av fjällmassiv i söder och väster samt Torneträsk vattenområde i norr. Abiskojokk rinner genom parken och passerar före utflödet till Torneträsk en ca 20 m djup kanjon, vars stupbranta bergsvägg berättar om områdets geologiska historia. Området omfattas av Natura 2000, då det förekommer naturtyper och arter här som finns med i art- och habitatdirektivet. För området gäller speciellt framtagna nationalparksföreskrifter. Markanvändningen prioriteras för rennäringen samt för det rörliga friluftslivet.
- N4 Stordalens naturreservat ligger i direkt anslutning till riksväg E10 och har främst avsatts för att skydda djur- och växtlivet. För området gäller naturreservatföreskrifter. Reservatet har stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Stordalenmyren inom området är områdets största myr och här har forskning bedrivits sedan 1969. Här finns ett stort vetenskapligt intresse för internationell forskning kring ekosystem, m.m. Området omfattas dessutom av Natura 2000. Ny bebyggelse får endast ske för rennäringens ändamål. Vid eventuella åtgärder hänvisas till kommunens bevarandeplan för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.
- N7 Naturreservatet för Abisko naturvetenskapliga station har bildats för att skydda verksamheten och forskningsstationen i området. Forskning bedrivs även inom ett stort omland till reservatet, t.ex. i Stordalens naturreservat, se N4. Ny bebyggelse inom naturreservatet får endast ske för forskningsändamål. Hänsyn ska tas till områdets höga naturvärden. Området omfattas även av Natura 2000. Vid eventuella åtgärder hänvisas till kommunens bevarandeplan.
- N8 Natura 2000-område Norra Torneträsk med höga naturvärden. Se beskrivande text och rekommendationer på sid 14.
- NR Naturmark som inte omfattas av något bevarandeskydd. Området prioriteras för rennäringen samt för naturvård och rörligt friluftsliv.

- P4 Parkeringsplats i Kaisepakte med plats för ca 15 bilar med släp. Här finns en utbyggnadsreserv på ytterligare ca 15 platser. Parkeringsplatsen angränsar till arkplats A9 och ska främst tillfredställa arkägarnas parkeringsbehov.
- P5 Parkeringsplats i Kaisepakte med ca 50 platser för bil med släp. Här finns ytterligare utbyggnadsmöjlighet till ca 80 platser. Närhet till arkplats A10.
- P6 Parkeringsplats i Pessisjåkka i anslutning till naturrastplatsen. Här ryms ca 10 bilar med släp. Ingen ytterligare utbyggnad är planerad. Närhet främst till arkplats A11a, men nyttjas även för arkägare till A11b.
- P7 Parkeringsplats i Stordalen vid Vuoskojaure. Här finns plats för ca 10 bilar med släp och området har en utbyggnadsreserv till 20 platser. Närhet till arkplats A12 och A13.
- P8 Parkeringsplats i Tjounavagge med plats för ca 15 bilar med släp. Här finns en utbyggnadsreserv för ytterligare ca 100 bilar alternativt 50 bilar med släp. Utbyggnad bedöms inte bli aktuellt då parkeringsplatsen inte används i någon större utsträckning. Närhet till arkplats A14.
- P9 Parkeringsplats i Abisko Östra som används för arkfiskets behov. Närhet till arkplats A15.
- V1 Torneträsk vattenområde. Se beskrivande text och rekommendationer på sid 14.
- Y4 Detaljplanelagt område i Abisko Turist som prioriteras för anläggningsturism. Inom området finns en turiststation med hotell och lägenheter för uthyrning. Ingen ny exploatering föreslås för området. Förändringar i markanvändningen skall föregås av detaljplan. Ny infart och angöring till/från Abisko Turiststation utreds. Se även sid 39-44.

Teckenförklaring

- ■ Plangräns
- ▨ Anläggningsturism
- Bebyggelseområde
- Fritidsbebyggelse
- ▨ Naturmark bevarandevärd
- Naturmark
- Vattenområde
- - Skoterled
- Planskild korsning
- Ny underfart
- Arkplatser
- ⊗ Rastplats
- P Parkering

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING KARTAVSNITT 3

- A1a Båthus och uppställningsplats för arkar vid Torneträsk hållplats med plats för 30 arkar. Närhet till parkering P1. Området omfattas av detaljplan för båthus.
- A1b Uppställningsplats för arkar vid Torneträsk hållplats. Närhet till parkering P1. Området omfattas av detaljplan.
- A2a Båthus och uppställningsplats för arkar vid nordvästra Torneträsk med plats för 30+10 arkar. Närhet till såväl parkering P1 som P2. Området omfattas av detaljplan för båthus.
- A2b Uppställningsplats för arkar vid nordvästra Torneträsk. Närhet till såväl parkering P1 som P2. Området omfattas av detaljplan.
- A3 Uppställningsplats för arkar mellan Torneträsk och Stenbacken med plats för 20+10 arkar. Närhet till parkering P2. Området omfattas av detaljplan.
- A4 Uppställningsplats för arkar på udden på andra sidan Stenbacken med plats för 20 arkar. Platsen kan nås med båt eller snöskoter. Området omfattas av detaljplan.
- A5 Uppställningsplats för arkar på ön utanför Stenbacken med plats för 80 arkar. Platsen kan nås med båt eller snöskoter. Området omfattas av detaljplan.
- A6 Området inrymmer hamn, båthus och uppställningsplats för arkar i Stenbacken med plats för 80 arkar. Närhet till parkering P3. Området omfattas av detaljplan för hamn och båthus.
- A7 Uppställningsplats för arkar i Stenbacken med plats för 30+10, samt 20+10 arkar. Närhet till parkering P3. Området omfattas av detaljplan.
- B3 Området avses för bostadsbebyggelse i Laimoluokta på norra sidan Torneträsk. Området saknar väganslutning, men en 3 mil lång bilväg sammanbinder byarna Salmi-Kortolahti-Kattuvuoma-Laimoluokta. I Laimoluokta finns ett antal bostäder som används främst sommartid. Rennäringsintressena är stora i området då det är renskötselområde för Talma sameby. Här finns ett antal flyttleder, svåra passager och ett stort uppsamlingsområde norr om Laimoviken. Se även sid 56-57.

- B4 Området avses för bostadsbebyggelse i Kattuvuoma på norra sidan Torneträsk. Området har endast väganslutning till närliggande byar. Kattuvuoma är en levande fritidsby med ett 20-tal personer bofasta, tillhörande Talma sameby. Många vistas här stora delar av året. Inom området finns starka rennäringsintressen. Kattuvuoma by har ett högt kulturhistoriskt värde och omfattas av länets kulturmiljöprogram. Vid nybyggnation skall intentionerna i kulturmiljöprogrammet beaktas. Riktlinjer för utformning av ny bebyggelse bör utarbetas för att skapa samklang med den befintliga bebyggelsen. Se även sid 56-57.
- F8 Området avses för fritidsbebyggelse i Latteluokta på norra sidan Torneträsk. Området har endast väganslutning till närliggande byar. Inom området råder starka rennäringsintressen. Se även sid 56-57.
- F9 Området avses för fritidsbebyggelse i Kortolahti på norra sidan Torneträsk. Området har endast väganslutning till närliggande byar. Kortolahti ligger inom gränsen för obrutet fjäll. Gränsen bör därför flyttas så att byarna kan utvecklas. Förändring av gränsen för obrutet fjäll kräver dock lagändring. Inom området råder starka rennäringsintressen. Se även sid 56-57.
- F10 Området avses för fritidsbebyggelse i Salmi på norra sidan Torneträsk. Området har endast väganslutning till närliggande byar. Salmi ligger inom gränsen för obrutet fjäll. Gränsen bör flyttas så att byarna kan utvecklas. Förändring av gränsen för obrutet fjäll kräver dock lagändring. Inom området råder starka rennäringsintressen. Se även sid 56-57.

För B3-B4, F8-F10 gäller följande:

Ny bebyggelse ska begränsas och bör endast uppföras som komplettering till och i anslutning till befintlig bebyggelse. Vid all form av utbyggnad och förtätning ska hänsyn tas till rennäringsintressena och bör föregås av detaljplaner eller områdesbestämmelser. Särskild hänsyn ska tas till områdets natur- och kulturvärden.

- F11 Här föreslås förtätning och utbyggnad av mindre, enklare fritidsbebyggelse enligt detaljkarta för Stenbacken. Stora delar av utbyggnadsområdena består av sluttande mark och stor blockrik terräng och därför krävs noggranna planeringsöverväganden. Det är viktigt att beakta påverkan på landskapsbilden samt att ta tillvara på fina utsiktslägen. Ny bebyggelse ska ske i enlighet med detaljplan. Uppställningsplatser för fiskearkar och båthus bör ses över. Nya arkplatser eller båthus bör kopplas till parkeringsplatser. Stationsbyggnaden i Stenbacken bör

byggnadsminnesförklaras och utvecklas för att ta tillvara kulturvärdet och bidra till att ge området större attraktionskraft. Området är ett viktigt närrekreativområde för kirunabor. Stor hänsyn ska tas till rennäringens intressen. Restriktivitet råder mot att anordna vattenklosetter. Se även sid 45-49.

F12 Området avses för enklare mindre fritidsbostäder i Torneträsk. Här föreslås förtätning och utbyggnad av fritidsbebyggelse enligt detaljkarta för Torneträsk. Ny bebyggelse ska ske i enlighet med detaljplan. Möjligheter till utveckling av båthus och uppställningsplatser för arkar bör ses över. Stationsområdet kan med fördel utvecklas för att bevara områdets kulturvärden. Stor hänsyn ska tas till fornlämningar och rennäringens intressen samt till områdets känsliga naturvärden. Området är dessutom ett viktigt närrekreativområde för kirunabor. Restriktivitet mot att anordna vattenklosetter. Se även sid 45-51.

F13 Området avses för enklare mindre fritidsbostäder mellan Stenbacken och Torneträsk. Här föreslås och utbyggnad av fritidsbebyggelse enligt detaljkarta för Stenbacken- Torneträsk. Området ska detaljplanläggas. Stor hänsyn ska tas till fornlämningar och rennäringens intressen samt till områdets känsliga naturvärden. Området är dessutom ett viktigt närrekreativområde för kirunabor. Restriktivitet mot att anordna vattenklosetter. Se även sid 45-50.

N3 Alajaure naturreservat ligger i övergångszonen mellan skogslandet och fjällen och är mycket värdefull, främst från skogsvetenskaplig och ornitologisk synpunkt. Områdets orördhet har bidragit till att det i vissa delar förekommer några av landets mest sällsynta fågelarter samt florabestånd. Området är dessutom kulturhistoriskt intressant med anledning av samiska offerplatser och gamla fornlämningar. Området skyddas av Natura 2000 och vid eventuella åtgärder hänvisas till kommunens bevarandeplan för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

N5 Rautas fjällurskog skyddas som naturreservat samt av Natura 2000. Större delen av området utgörs av fjällsluttningar bevuxna med björkskog samt myrmarker. Riksväg E10 skär genom området och utmed denna finns dessutom viss bebyggelse vid Rensjön samt Bergfors. Bebyggelsen ingår dock inte i Natura 2000. Området öster om Bergfors är botaniskt intressant, med förekomst av det sällsynta gräset venhavre. Området väster om Nakerjaure är mycket variationsrikt med sina ängsmarker och delvis betespräglade skogar. Vid eventuella åtgärder hänvisas till naturreservatföreskrifterna.

N6 Torneträsk - Soppero fjällurskog är Sveriges största skogsreservat. Området

skyddas som naturreservat samt av Natura 2000. Här finns barrskog av såväl tall som gran samt vidsträckt fjällbjörkskog och myrområden med mycket rikt fågelliv och välutvecklade palsar. Områdets i stort sett opåverkade arealer innehåller viktiga livsmiljöer för flertalet rödlistade växter, däggdjur och fåglar. Vid eventuella åtgärder hänvisas till naturreservatföreskrifterna.

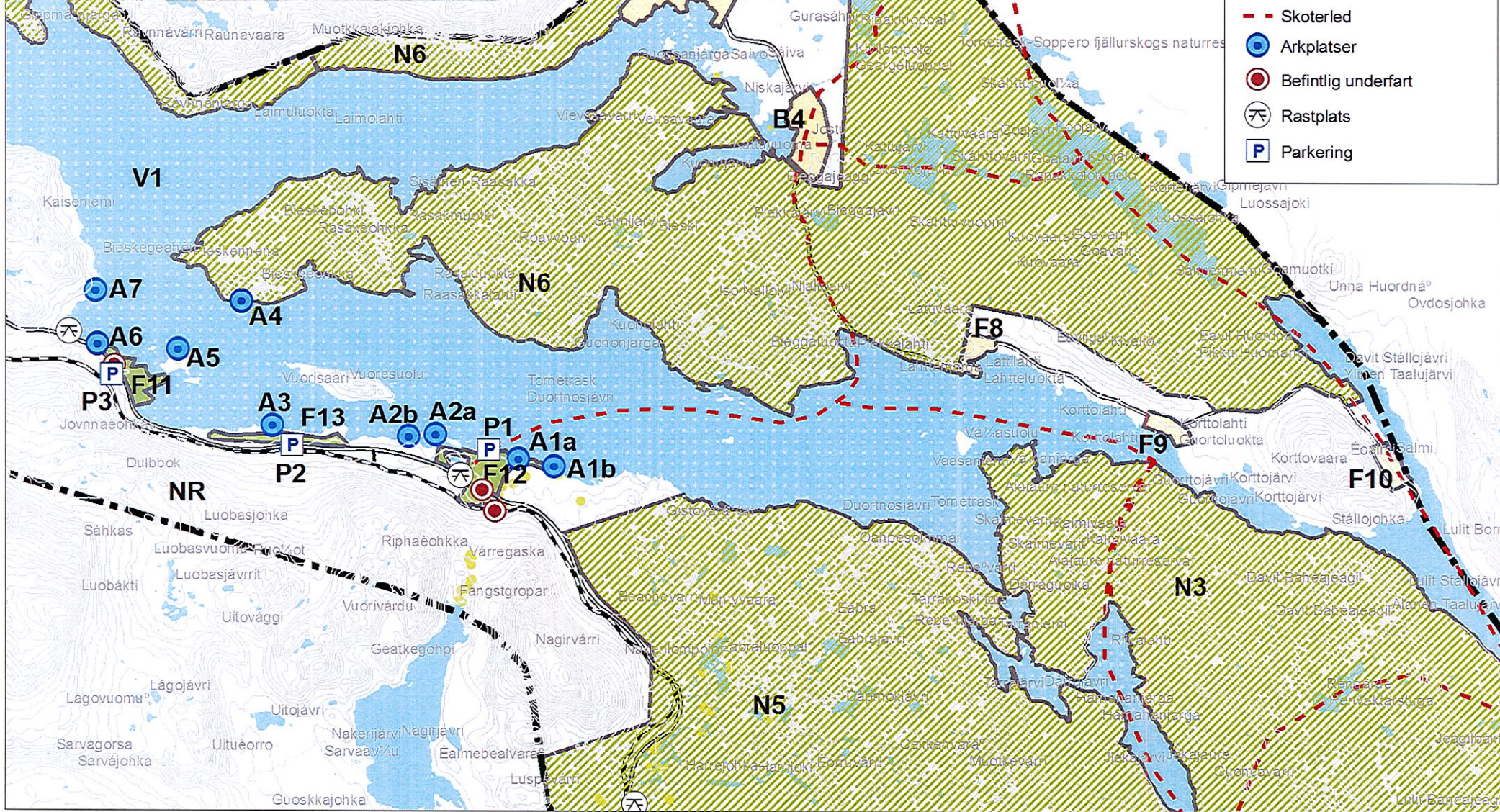
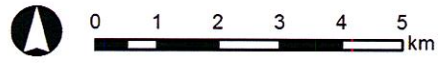
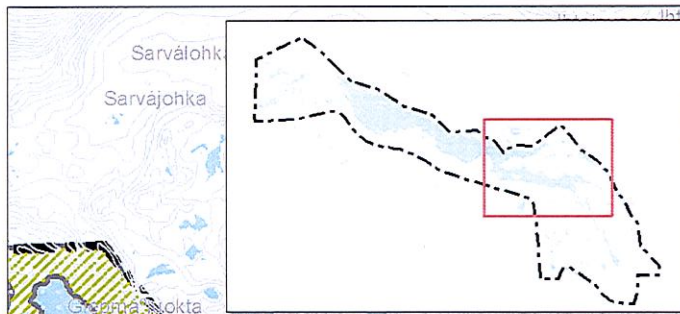
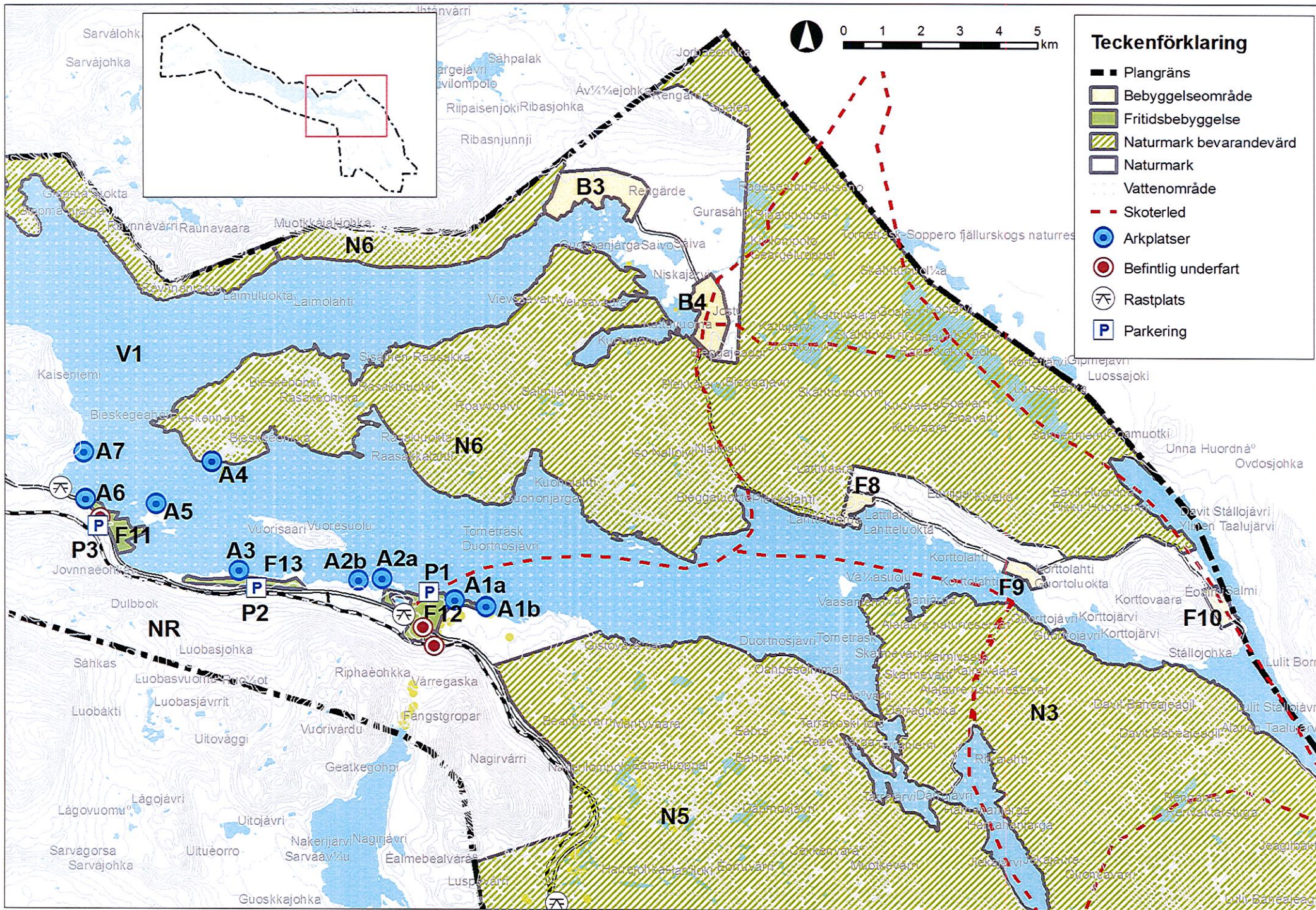
NR Naturmark som inte omfattas av något bevarandeskydd. Området prioriteras för det rörliga friluftslivet samt för rennäringen.

P1 Parkeringsplats vid Torneträsk hållplats med plats för 250 personbilar (100-125 bilar med släp). Här finns dessutom ett skotergerage med plats för 50 skotrar samt 50 platser endast avsedda för arkägare. Närhet till A1.

P2 Parkeringsplats mellan Torneträsk och Stenbacken med plats för ca 15 bilar med släp. Här finns utbyggnadsmöjligheter för ytterligare ca 35 platser. Närhet till arkplats A3.

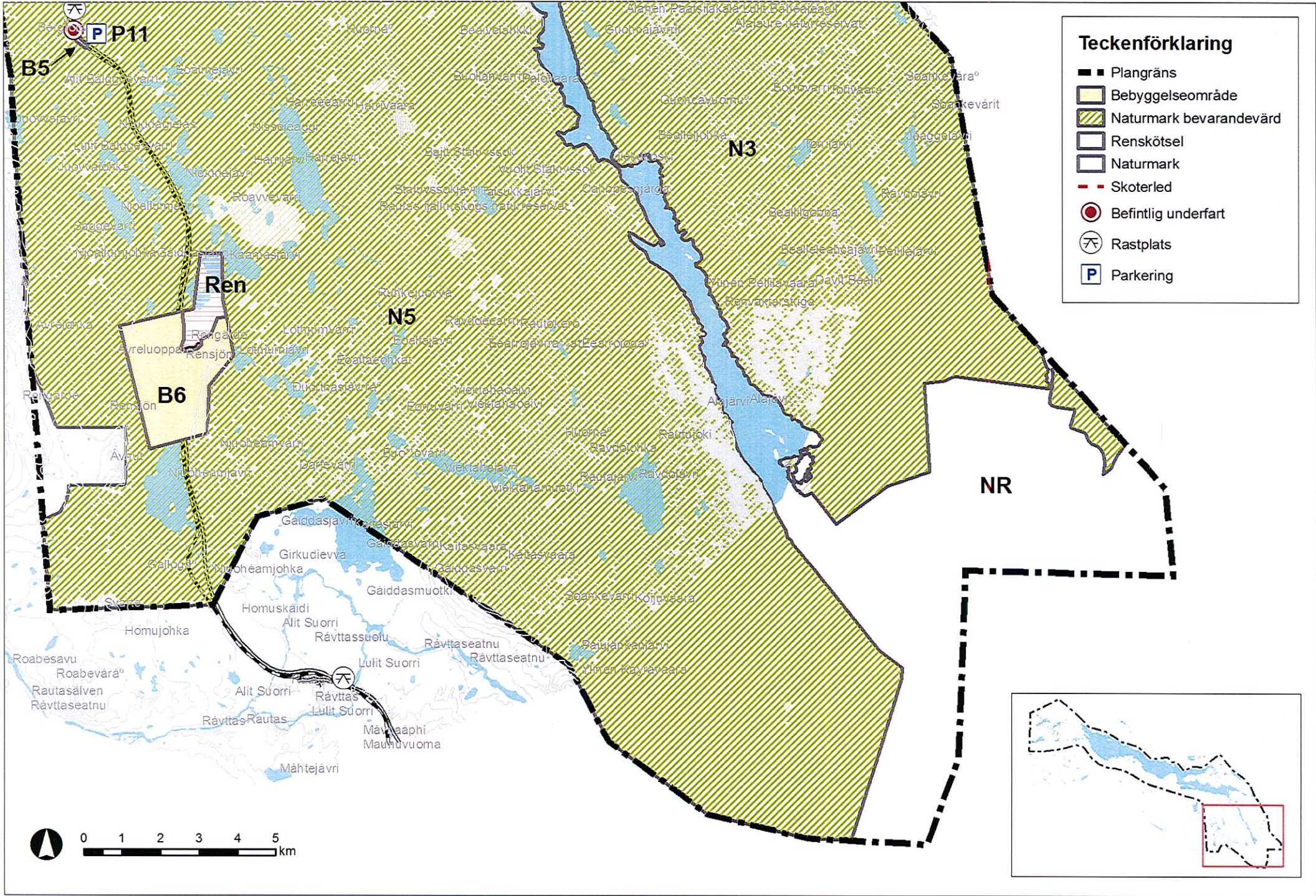
P3 Parkeringsplats i Stenbacken med plats för ca 50 bilar med släp. Närhet till arkplatserna A6, A7 och A8.

V1 Torneträsk vattenområde. Se beskrivande text och rekommendationer på sid 18.

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING KARTAVSNITT 4

- B5 Området avses för bebyggelse i Bergfors. Här finns gamla stationsbyggnader, men för närvarande finns inga fast boende i området. Området är renbetesmark för Gabna sameby och i omgivningen finns omtyckta rekreationsområden i form av bra fiskevatten m.m. Närhet till naturrastplats och långtidsparkering. Till- och ombyggnader kan tillåtas i enlighet med områdesbestämmelser. Dock får ingen ny bebyggelse uppkomma. Hänsyn ska tas till natur- och kulturmiljövärden samt till rennäringens intressen. Se även sid 52-53.
- B6 Området avses för bostadsbebyggelse i Rensjön. Området är till stor del detaljplanelagt och har tillgång till kommunalt VA. Ca 30 personer är fast boende i Rensjön och består av renskötare till Gabna sameby. Området har höga kulturmiljövärden med anledning av att det är ett gammalt samiskt storviste. Området ingår i länsstyrelsens kulturmiljöprogram. I området finns goda möjligheter till förtätning av bostadsbebyggelse. Ny bebyggelse ska se i enlighet med detaljplan och endast med anknytning till rennäringens verksamhet. Se även sid 52-53.
- N3 Alajaure naturreservat. Se beskrivande text och rekommendationer på sid 24.
- N5 Del av Rautas fjällurskogsreservat. Se beskrivande text och rekommendationer på sid 24.
- NR Naturmark som inte omfattas av något bevarandeskydd. Området prioriteras för det rörliga friluftslivet samt för rennäringen.
- P11 Stor långtidsparkering i Bergfors som inte används fullt ut. Parkeringen fungerar som utgångspunkt för rekreation främst för lokalborna. Parkeringen skulle eventuellt kunna användas för husvagnsuppställning. Denna fråga bör utredas närmare.
- Ren Området avses för anläggningar i samband med renskötselverksamhet i Rensjön. Här finns ett renslakteri, renbetesmarker samt renvaktarstugor. Ny bebyggelse får endast anläggas om den har anknytning till den befintliga verksamheten.

FÖRÄNDRINGSOMRÅDEN

1. RIKSGRÄNSEN - KATTERJÄKK

Övergripande mål

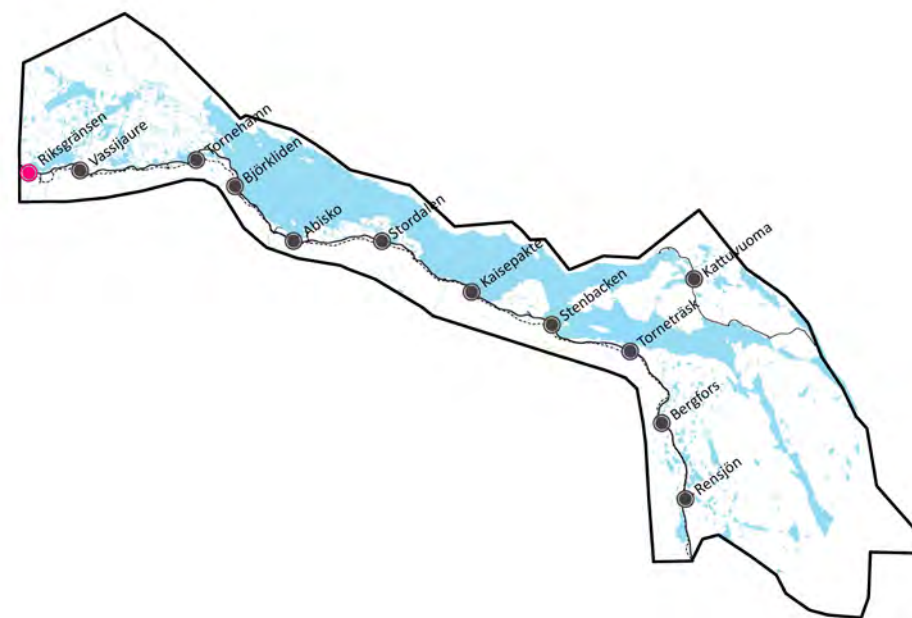
Området prioriteras för skid- och vildmarksturism, där möjligheter ges till stark utveckling av turism och rörligt friluftsliv. Fortsatta möjligheter ges även för rennäringens bedrivande och en viss utveckling av lokal service bör ske. Det bör skapas ett tydligare samband mellan Riksgränsen och Katterjäkk, samtidigt som en tydligare uppdelning mellan de två områdenas olika funktioner och karaktärer bör framgå.

Planeringsförutsättningar

RIKSGRÄNSEN

I Katterjäkk och Riksgränsen bor ca 50 personer året runt, de flesta har koppling till turismnäringen i området. Anläggningarnas skid-och liftsystem är sammankopplade och de kompletterar varandra. Inom området finns andelslägenheter, husvagnscamping med servicehus, personalbostäder, egnahemstomter, sjöflygplats samt servicehus för dagturister. Här finns två butiker, varav en i anslutning till hotellet. Norr om Mariepigg detaljplanläggs för ytterligare 56 lägenheter. Det finns också ca 6000 kvm bruttoarea för fritidsbostäder/hotell som inte exploaterats i befintlig detaljplan.

Området har goda tågförbindelser med persontåg. Ett speciellt sommartåg, Karven, angör alla stationer längs malmbanan och stationsbyggnaderna finns fortfarande kvar. Avloppsreningsverket i Riksgränsen är idag en reservanläggning,

dimensionerat för 1550 personenheter (p.e.). Tillsammans med det nybyggda reningsverket i Katterjäkk, som klarar av 4750 pe, finns kapacitet för att klara ytterligare utbyggnader. I dokumentet Grundförutsättningar för Torneträsk finns en prognos av framtida BOD utsläpp om bäddkapaciteten utvidgas. Avloppsreningsverket har idag en betydande överkapacitet men det finns begränsning hur mycket som att bygga. Tillkommande bebyggelse skall detaljplaneras. Vid varje nytt projekt skall en avstämning göras så att inte BOD-utsläppen överskrids.

Tillgången på dricksvatten är begränsad, men projekt pågår pågår med utökning av vattenkapaciteten.

Turiststationen i Katterjäkk är ansluten till en egen avloppsanläggning. Denna anläggning bör på sikt anslutas till kommunalt reningsverk. Tillgång till dricksvatten är dimensionerande faktor för möjlig utbyggnad i Katterjäkk-Riksgränsområdet. Riksgränsen har goda förutsättningar att utvecklas, främst inom

turistnäringen. Den gamla lokstallsruinen i området bör kunna utvecklas som ett besöksmål, med bättre skyltning och stigar. Viktiga kulturmiljöobjekt finns i området, t ex. Rallarvägen som går mellan Abisko och Rombaksbotn i Norge. Skotertrafiken i Riksgränsen utgör ett problem och skapar konflikter. Problemet bör kunna planeras bort. Hela Vassivaggeområdet omfattas av skoterförbud. Den branta terrängen kan utgöra en lavinfara i vissa delar av området, något som bör beaktas vid detaljplanering.

KATTERJÄKK

Friluftsförbundet äger och driver Katterjäkk Turiststation, som uppfördes 1937. Inom Katterjäkk finns 320 bilplatser och 100 platser för husvagnar.

Friluftsförbundet har bildat en s.k. Katterjäkkgrupp med uppgiften att ta fram en egen utvecklingsplan för verksamheten i området. De vill skapa möjligheter att utveckla friluftslivet genom att bl.a. utveckla boendeformerna med vandrarhem, camping och stugor. Det finns goda förutsättningar för en sådan utveckling. Reningsverket i Katterjäkk har nyligen byggts ut. Friluftsförbundets avloppreningsanläggningen är dock inte ansluten till det kommunala reningsverket. Friluftsförbundet har fått tillstånd för ett nytt minireningsverk för 80 pe.

Passagen under järnvägen i Katterjäkk är trång och innebär en olycksrisk. Här möts skoteråkare, gångtrafikanter och skidåkare. Vägen upp till porten behöver breddas och rustas upp.

Behov finns av fler parkeringsplatser i Katterjäkk, främst under påsk och övriga storhelger. Möjligheten att ordna fler parkeringsplatser försvåras pga terrängförhållanden. En avstigningsplats (vändslinga) skulle kunna ordnas nära järnvägsporten. Parkeringar måste dock anordnas lite längre ner där marken planar ut. Mer parkeringsplatser behövs, främst vid Katterjäkkbäcken nära riksväg E10, alternativt på andra sidan riksväg E10 vid reningsverket. En handelsetablering utreds vilket ger upphov till fler parkeringsplatser.

Korsningen av skoterleden - riksväg E10 måste lösas på ett trafiksäkert sätt. Trafikverket planerar att bygga en planskild passage under riksväg E10 för skotertrafik m.m. Läget är bestämt. Även en ny skoterpassage över järnvägen i anslutning till befintligt snögalleri har studerats. En liknande lösning finns i Vassijaure.

Riksintressen

Riksintresse gäller enligt Miljöbalken 3 kapitlet 5§, 6§ och 8§. Detta avser rennäring, natur och friluftsliv, kulturmiljövård och kommunikationer, samt enligt 4 kapitlet Miljöbalken, 1§,2§, 5§, 6§ och 8§.

Gällande planer och bestämmelser

- Detaljplan för del av Riksgränsen 1:6 m fl, båthus, Viepmatluokta. Ändamål: Båthus 1996. Anmärkning: Vattenområde i Viepmatluokta ingår.
- Detaljplan för del av Riksgränsen (Mariepiggen). Ändamål: Hotell, parkering 1989. Anmärkning: Vattenområde i Viepmatluokta ingår.
- Detaljplaner för utbyggnad av hotellägenheter, turistlägenheter, bostäder och båthus.
- Gällande detaljplan över Katterjäkk studeras och är på väg att omarbetas.
- Detaljplan för fritidshus och utställning-handel. Det detaljplanelagda området väster om bäcken ägs av kommunen. Campingplatsen har avstyckats och sålts. Detaljplan är på gång med byggrätt.
- Byggnadsplan: Riksgränsen. 1986. Ändamål: Camping, hotell. Anmärkning: Vattenområde i Viepmatluokta ingår.
- Hela området är av riksintresse för naturvården och friluftsliv. Stora delar är även riksintresse för kulturmiljövård (Ofotenbanan). Riksgränsen och Katterjäkk ligger inom skyddsområde för kulturmiljöprogram för Torneträskområdet.
- Riksgränsen och Katterjäkk ligger inom skyddsområde för kulturmiljöprogram för Torneträskområdet.
- Terrängfordonsförbudsområde - Norrdalsfjället och Vassivagge.
- Områdesbestämmelser för Jukkasjärvi bandel Kalixfors - Riksgränsen, SJ-bebyggelse. 1993. Ändamål: Skydda den kulturmiljövärda SJ-bebyggelsen.

Särskilt värdefulla byggnader och miljöer

Rallarvägen är den gamla materialvägen som användes under byggandet av Malmbanan. Den följer järnvägen genom landskapet och den sträcker sig mellan Abisko på svenska sidan och Rombaksbotn i Norge. Rallarvägen sträcker sig genom hela området bidrar starkt till Ofotenbanans höga kulturhistoriska värde. Den har även ett pedagogiskt värde då den bidrar till förståelsen av arbetet bakom byggandet av banan.

Vid Riksgränsen byggdes stationshus, banhall, lokstall och hotell i samband med anläggning av Ofotenbanan. Lämningar i form av några äldre hus, lokstallsruinen och grunder finns idag kvar i området. Dessa lämningar, tillsammans med rallarvägen, omfattas av riksintresse för kulturmiljövården och ingår i länets regionala kulturmiljöprogram. Fornlämningarna är skyddade enligt kulturmiljölagen. För verksamhet som kräver markexploatering (t.ex. ny bebyggelse) ska därför kommunen söka samråd med länsstyrelsen enligt kulturmiljölagen 2 kap. 10 §, för att på så vis undvika ingrepp i lagskyddade fornlämningar.

Rekommendationer

RIKSGRÄNSEN

Området bör få en tydligare uppdelning av skidturism och skoter- /stugturism mellan Riksgränsen – Katterjåkk. Tillgången till liftsystemen bör förbättras, exempelvis med transportliftrar från stug- och campingområdet nere vid sjön.

Reglering av skotertrafiken är nödvändig för att undvika konflikter med övriga trafikslag i området. Centrala knutpunkter för tankning, av- och pålastning, parkeringsplatser och sammanbindning av olika skoterleder bör studeras. Det finns bara en officiell skoterled i området. Det är därför viktigt att planera för bra skoterleder på ”rätt” plats för att kunna styra trafiken till vissa stråk. Möjligheter bör dessutom ordnas för skotergarage och skoterparkering, i koppling till lederna.

Styrning och tidsbegränsning av parkeringsplatser bör införas för att förhindra att användningen missbrukas. Behov av fler båthus kan komma att bli aktuellt och bör därför studeras. Uppförande av en ny bensinstation i Katterjåkk prövas i ny detaljplan för Katterjåkk. Bensinstationen får stöd i en nyligen utförd handelsutredning.

Det finns ett stort behov av ytterligare fritidsbebyggelse, personalbostäder och campingplatser i Riksgränsen. Ny bebyggelse och förtätning kan ske enligt de på plankartan utpekade utvecklingsområdena. Riktlinjer för utformning av befintliga husvagnsplatser ska tas fram. Ny bebyggelse prövas i detaljplan.

I område 1 och 2 föreslås fritidsbostäder i form av fritidsbebyggelse i varierad storlek. Område 1 har höga kulturmiljövården och måste exploateras med varsamhet. Här kan hotellverksamhet och kulturmiljö samexistera. Området ansluts med ny väg mot parkeringen österut. Ny bebyggelse prövas i detaljplan. Risker från tex snöskred utreds i detaljplan.

Den befintliga husvagnscampingen på område 3 blir kvar, men i framtiden möjliggörs fritidsbostäder. Här kan möjligheter för liftanslutning mot hotellet studeras.

I område 4 finns utbyggnadsmöjligheter för hotellanläggningen. **Länsstyrelsen har i granskningsyttrande framhållit att pågående utredning av dubbelspårsutbyggnad på Malmbanan kan komma att beröra området.**

Nyexploatering i område 1, 2 och 4 riskerar att hamna i konflikt med lagskyddade fornlämningar samt med den skyltade och vårdade regionala fornvårdsmiljön med husgrunder och lokstallsruin m.m. I detta område skall därför stor hänsyn tas till de kulturhistoriska lämningarna. Bebyggelsens placering och utformning prövas i ny detaljplan. Samråd sker då med länsstyrelsen.

Område 5 ligger mellan Riksgränsen och Katterjåkk och föreslås för exploatering av ett nytt hotell med anslutande fritidshusbebyggelse. Området ges storslagna utblickar samt närhet till skidbackar. Ny väganlutning mot riksväg E10 bör studeras. Placering och utformning utreds i ny detaljplan. Även möjlighet till ny lift kan utredas.

Ny föreslagen bebyggelse angränsar i flera fall till bullerutsatta vägområden. Skyddsåtgärder ska upprättas där riktvärden för buller riskerar att överskridas.

Stor hänsyn bör tas vid gestaltning av ny bebyggelse då den ligger i väl exponerade lägen och därför påverkar landskapsbilden i hög grad. Mörka och naturnära tak- och fasadkulörer bör användas för att byggnaderna på ett behagligt sätt ska sam-

spela med omgivningen. Sadeltak rekommenderas för att kunna behålla områdets karaktär. Bebyggelsen karaktär och utformning regleras i detaljplanebestämmelser

För Riksgränsen gäller långa insatstider för räddningstjänsten. Därför bör ett tillräckligt stort avstånd mellan stugorna upprätthållas för att förhindra brandspridning. Trygga passager över/under väg och järnväg bör utredas. De trafiksäkerhetsåtgärder som bör prioriteras på riksväg E10 i Riksgränsen och Katterjåkk är säkrare avkörningsfält, korsning typ C. Även en ny gång och cykelvägväg bör studeras.

Hänsyn bör tas till kulturlämningar i området. Flera utbyggnadsområden planeras vid rallarvägen och riskerar att förvanska dess samlade värde. Placering och utformning av ny bebyggelse skall noga övervägas och styras i ny detaljplan.

I området finns risk för höga radonhalter varför detaljerade markradonundersökningar eller besiktningar bör göras av plan- och nybyggnadsområden. En bostad skall enligt Boverkets Byggregler planeras och byggas så att radonhalten inte överstiger gränsvärdet 200 Bq/m³. Detta kan utföras genom radonsäkert eller radonskyddat utförande. Eftersom uranmineraliseringar förekommer inom Torneträskområdet så kan dricksvatten från källor och borrhållsbrunnar innehålla förhöjda radon- och/eller uranhalter. Drickvattnet bör analyseras kontinuerligt. Vid behov måste vattnet luftas för att få ned radonhalten.

KATTERJÅKK

Området bör få en tydligare uppdelning av skidturism och skoter- /stugturism mellan Riksgränsen – Katterjåkk. Även i Katterjåkk bör tillgången till liftsystemen förbättras. Generellt förordas mörka och naturnära tak- och fasadkulörer bör användas för att byggnaderna på ett behagligt sätt ska samspela med omgivningen. Sadeltak rekommenderas för att kunna behålla områdets karaktär. Bebyggelsen karaktär och utformning regleras i detaljplanebestämmelser.

Område 6 föreslås för husvagnsplatser och s.k. villavagnar. Området kan anslutas dels genom Katterjåkks befintliga stugområde, dels till en ny väganslutning från riksväg E10. Detta bör utredas vidare.

Område 7 utgör en möjlig parkeringsplats för områdets dagsgäster. Område 7 får tas i anspråk för parkering och skotergarage först när en planskild korsning under riksväg E10 har byggts.

Område 8 möjliggörs för husvagnscamping, parkering för bilar med släp.

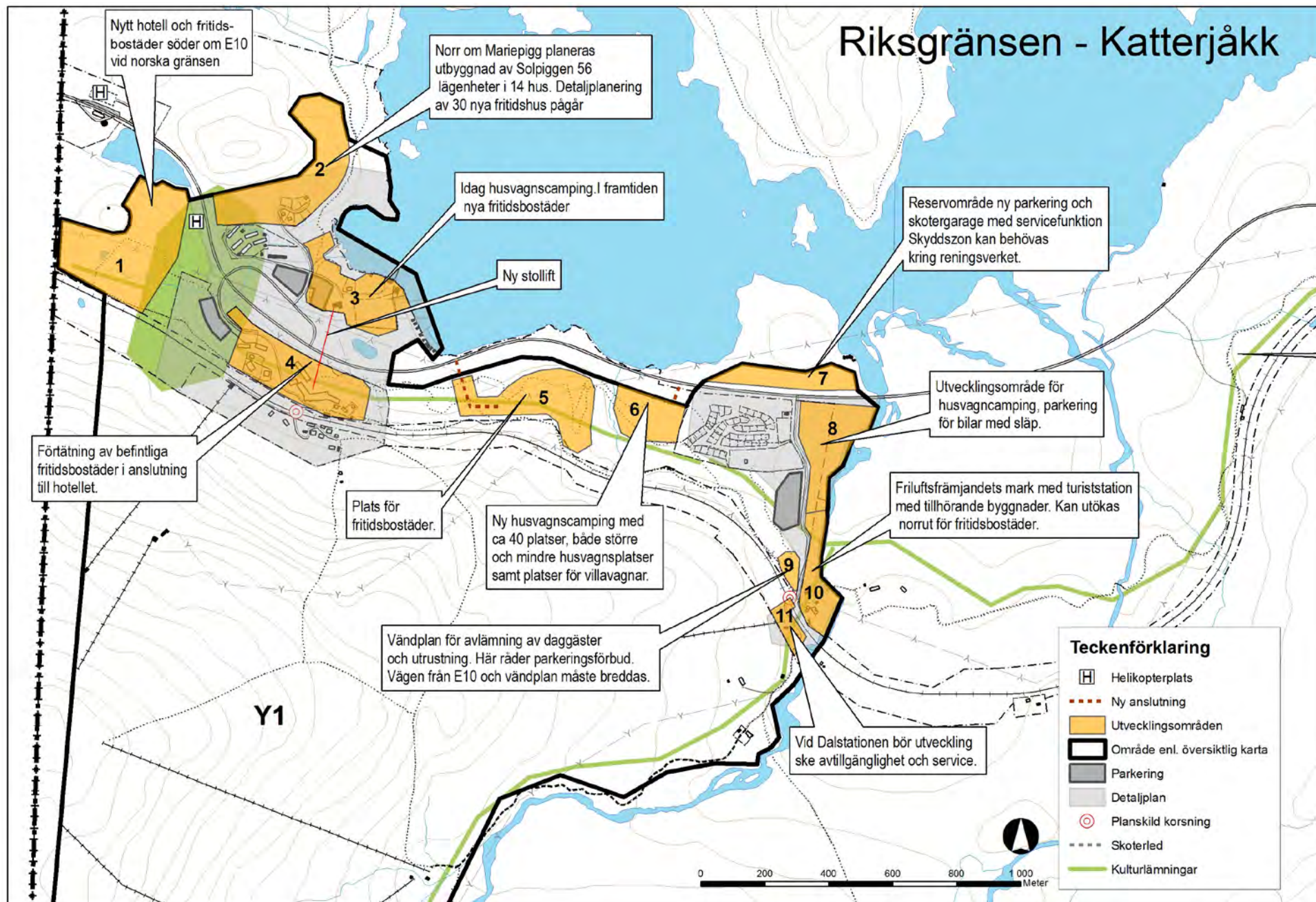
I område 9 föreslås en vändplan med parkeringsförbud för avlämning av dagsgäster och utrustning intill järnvägstunneln. Förutsättningen för att vändplanen ska kunna anläggas är att vägen breddas för trafik i båda riktningarna. Ett förslag är att befintlig skoterled som löper parallellt med vägen används till detta.

Område 10 omfattar Friluftsförbundets mark med turiststationen. Området kan utökas norrut för husvagnar och/eller fritidsbostäder. Området angränsar direkt till Katterjåkkbäcken och skulle vid en utbyggnad kunna begränsa den allmänna tillgängligheten till vattenområdet. Detta bör beaktas. **Länsstyrelsen har i granskningsyttrande framhållit att pågående utredning av dubbelspårsutbyggnad på Malmbanan kan komma att beröra området.**

Länsstyrelsen har i granskningsyttrande framhållit att utbyggnad av område 8 och 10 **samt parkering i område 7 eventuellt kan påverka Natura 2000-området Torne- och Kalixälvsystem.**

Vägen upp mot Dalstationen och parkeringsplatserna bör ses över. Tunneln måste breddas för bättre tillgänglighet och bättre koppling mellan riksväg E10 och Dalstationen. Vid Dalstationen i område 11 kan en parkering för dagturister, bl.a barnfamiljer, anordnas. En ny sträckning av skoterleden föreslås för att separera terrängfordon från gående och skidåkare. Ett större område bör avsättas för friluftsliv och terrängfordonsförbud kring Riksgränsen och Vassitjåcka. På liknande sätt som i Riksgränsen bör skotertrafiken regleras och centrala knutpunkter för tankning, av- och pålastning, p-platser samt sammanbindning av skoterleder bör studeras.

Styrning och tidsbegränsning av parkeringsplatser i Katterjåkk bör införas för att förhindra att användningen missbrukas. Diskussioner bör föras med Gabna sameby angående utvecklingsplaner.

Planens konsekvenser vid efterkommande beslut

Området är redan idag i anspråktaget för anläggningsturism. Påverkan på riksintresset enligt Miljöbalken 3 kapitlet och 4 kapitlet vid planens genomförande bedöms bli måttliga under förutsättning att efterkommande beslut blir väl övervägda.

All ny bebyggelse skall föregås av detaljplanering. Byggnaders placering, exploateringsgrad och utformning styrs i detaljplan. I samband med detaljplaneläggningen ska aspekter som rör riksintressen beaktas särskilt.

En alltför kraftig exploatering på området skulle kunna påverka landskapsbilden på ett sådant sätt att naturkänslan riskerar att försvinna. Bebyggelsen utformning och täthet kan regleras i detaljplan.

Påverkan på utsläppstaket bedöms bli liten. Idag nyttjas kapaciteten enbart i Katterjåkk dvs 3200 pe. Nuvarande beläggning är 840 pe vid högsäsong i genomsnitt senaste 4 åren. Befintligt verksamhetsområde för VA omfattar enbart befintlig bebyggelse och enbart små delar av planerade bebyggelseområden.

Begränsning av det rörliga friluftslivet kan få effekter för områdets karaktär. Ny bebyggelse bidrar till ökad mänsklig aktivitet i form av skoteråkning m.m. Detta kan således hindra människor från att utöva rörligt friluftsliv. Konsekvenser för det rörliga friluftslivet kan vara svåra att förutse. Den nya bebyggelsen kan innebära att färre människor utövar rörligt friluftsliv.

Planen medför positiva effekter för turistnäringen i området. En ökning av antalet bäddar medför bättre förutsättningar för utveckling av anläggningarna och ökar attraktiviteten i området. Efterfrågan på goda kommunikationer ökar.

Tillgången till dricksvatten är begränsad men ny täkt utreds och planerad provpumpning görs 2013. Tillgången till dricksvatten ska alltid kontrolleras vid efterkommande planläggning.

Ökad mänsklig aktivitet kan dessutom störa renarna i området. Renarna kan då tvingas finna andra betesmarker. Bebyggelsen kan skapa barriäreffekter för deras förflyttningsmönster. Dock nyttjas området av renarna främst under barsmarksperioden. Effekterna och konsekvenserna bedöms därför bli måttliga.

Påverkan på Rallarvägen kan ge effekter på områdets samlade kulturvärde, dvs. riksintresset för kulturmiljön. Ett alltför kommersialiserat område skulle kunna få konsekvenser för områdets kulturvärde i sin helhet. Detta avvägs när ny detaljplan upprättas. Då sker en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen.

Buller kan ge effekter på människors hälsa, genom sömnstörningar, samtalsstörning och allmänt upplevd störning. Trafikmängden på riksväg E10 är måttlig och den högsta tillåtna hastigheten är 70 km/h. Buller bedöms inte vara ett stort problem i angränsande områden. Vid järnvägen kan bullernivån vara högre och här kan buller upplevas som störande. Trafiken på Malmbanan förväntas öka till följd ny produktion av järnmalm i Svappavaara och Pajala. Dubbelspår på Malmbanan kan bli aktuellt. När ny detaljplan upprättas utreds miljö och riskfaktorer.

Vid alla förändringar ska riskerna med transporter av farligt gods på E10 och Malmbanan beaktas.

Strandnära områden riskerar att översvämmas, vilket kan resultera i vattenskadade byggnader. Endast byggnader med lägre värde, byggnader med anknäring till vattnet, byggnader med robustare konstruktioner bör placeras nära vattnet. Höjdsättning av marken för att minimera risken för översvämning bör utredas i detaljplan.

Höga radonhalter i inomhusluft kan ge effekter på människors hälsa. Radon är radioaktivt och kan orsaka lungcancer. Dock krävs vistelse under längre perioder för att radonhalterna överhuvudtaget ska kunna leda till några effekter på människors hälsa. Eftersom det främst rör sig om kortare vistelser för de flesta besökarna bedöms radonhalterna inte vara något stort problem. Vid uppförande av ny bebyggelse där människor stadigvarande vistas gäller Boverkets byggregler.

Långa insatstider för räddningstjänsten innebär att byggnader helt kan brinna ner. Gällande skyddsavstånd för brand mellan byggnader och mellan husvagnar skall upprätthållas. Goda utrymningsvägar i byggnaderna, brandcellsindelning, larm o.d minimerar riskerna.

2. VASSIJAURE - TORNEHAMN

Övergripande mål

Områdets karaktär bör präglas av det rörliga friluftslivet och rennäringen. Det är viktigt att bevara och stärka områdets kulturarv. Behov av ytterligare renvaktarbostäder bör utredas.

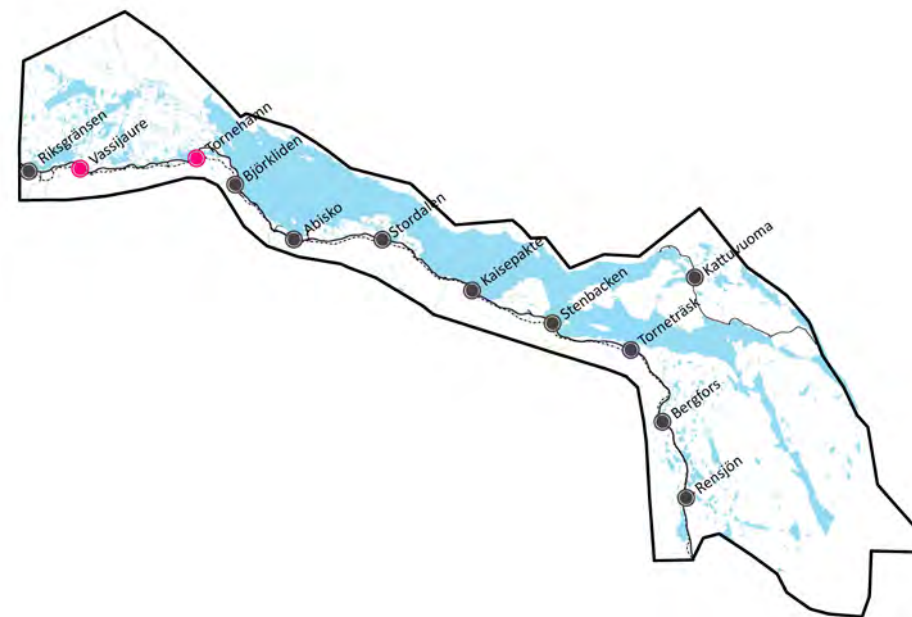
Planeringsförutsättningar

VASSIJAURE

Området är till karaktären ett stationsområde. Här finns en husvagnscamping och andelen skoterturism är större här än exempelvis i Riksgränsen.

Vid tidpunkten 2011-12-31 bodde ingen i Vassijaure. Området är detaljplanelagt och större delen av bebyggelsen ligger inom primärt vattenskyddsområde. Vattentäkten/brunnen ligger vid sjön, söder om järnvägen.

Nordväst om Vassijaure och riksväg E10, längs stranden av Vassijaure finns ett detaljplanelagt område för uppställningsplats för fiskearkar. Området längs stranden ligger utanför riksintresse för rennäring. Parkeringsbehovet för bebyggelsen söder om järnvägen utreds. All bebyggelse ligger i anslutning till järnvägen vilket kan inkräkta på ett utvidgat järnvägsområde om dubbelspår byggs.

LÅKTATJÄKKA

Området är till karaktären ett stationsområde. Persontågen stannar endast för avstigande resenärer. Området är en knutpunkt för utfärder bl a längs leden mot Låktatjäkkastugan och leden mot Kärkkevagge (Trollsjön) som är en omtyckt led framför allt på sommaren. Det finns möjlighet att parkera på ett antal parkeringsfickor (3-4 st) vid riksväg E10 nedanför Låktatjåkka. Dessa används främst av vandrare och skidåkare för långtidsuppställning av fordon och är ofta upptagna, vilket ses som ett problem. Möjlighet att anlägga en ny parkeringsplats bör utredas.

KOPPARÅSEN

Området är till karaktären ett stationsområde som har funktionsomvandlats till fritidsbostäder. Säker överfart har utretts i järnvägsplan.

TORNEHAMN

Området är till karaktären ett stationsområde. Här finns en kyrka och en rallarkyrkogård med höga kulturmiljövärden. I området finns starka rennäringssintressen. Här finns uppställningsplatser för fiskearkar samt en allmän parkering.

Det råder brist på lämpliga platser att sjösätta båtar. Idag finns hamnar i Abisko, och Torneträsk men fina stränder för båtupptagning/isättning finns även i Tornehamn och Kaisepakte.

Riksintressen

Riksintresse gäller enligt Miljöbalken 3 kapitlet 5§, 6§ och 8§. Detta avser rennäring, natur och friluftsliv, kulturmiljövård och kommunikationer, samt enligt 4 kapitlet Miljöbalken, 1§,2§, 5§, 6§ och 8§.

Gällande planer och bestämmelser

- Byggnadsplan för Vassijaure.1986. Ändamål: Bostäder, väg. Anmärkning: Särskild miljöhänsyn.
- Detaljplan för Vassijaure. Bevarandeplan/områdesbestämmelser för SJ-bebyggelsen i Vassijaure.
- Överenskommelse med rennäringen om ingen ytterligare bebyggelse i Vassijaure.
- Områdesbestämmelser för Jukkasjärvi bandel Kalixfors - Riksgränsen, SJ-bebyggelse. 1993. Ändamål: Skydda den kulturmiljövärda SJ-bebyggelsen.

Särskilt värdefulla byggnader och miljöer

I Vassijaure finns byggnader som är statliga byggnadsminnen enligt förordningen (1988:1229) om statliga byggnadsminnen, eller särskilt värdefulla ur kulturhistorisk synvinkel. Dessa byggnader får inte förvanskas. Ärende som rör byggnaderna och miljöerna bör utredas i samråd med Länsmuseet i Norrbotten.

Byggnader och miljöer som ska bevaras, ska vid behov säkerställas genom var-samhetsbestämmelser och utökad bygglovplikt i nya detaljplaner som upprättas.

Vassijaure stationsområde är av stort kulturhistoriskt värde. Vassijaure transformatorstation, med bevarad transformator, uppfördes 1912-1914 i samband med elektrifieringen av banan. Stationen har ett värdefullt teknikhistoriskt värde tillsammans med Abisko Östra och Torneträsk stationer. Stationsområdet har ett helhetsvärde med ett flertal hus som idag nyttjas som vandrarhem, hotell och bostäder. Även Folkets Hus är inrymt här.

Vassijaure transformatorstation är statligt byggnadsminne. Den gamla SJ-bebyggelsen i Vassijaure är q-märkt i gällande detaljplan.

Banvaktarstuga nr 542 Låktajåkka är särskilt värdefull ur kulturhistorisk synvinkel med uthus, bod och väntkur. Värdefull helhetsmiljö där alla byggnaderna utom väntkuren har eternittak. Några av byggnaderna används idag som privata fritidsbostäder och några används för uthyrning till fritidsboende.

Kopparåsens stationsområde. Kopparåsens station (inom ett avgränsat område) är statligt byggnadsminne. Stationshuset uppfördes 1902 och är av Krokviksmodellen men har senare byggts till.

Malmbanan och Tornehamn är av riksintresse för kulturmiljövården med anledning av rallarkyrkogården och husgrunder från rallarsamhället. Rallarkyrkogården i Tornehamn är skyddad enligt kulturmiljölagen 4 kap. Tornehamn och Låktajåkka är exempel på mindre rallarsamhällen som växte upp där arbetena av järnvägen pågick. Vid dessa områden finns därför lämningar från anläggartiden kvar. Området omfattas av riksintresse för kulturmiljövården och ingår dessutom i länets regionala kulturmiljöprogram.

Tornehamn banvaktstuga 532 är statligt byggnadsminne. På platsen återfinns idag endast banvaktstugan, vilken även kan ha fungerat som hållplats. Stugan är värdefull främst med tanke på närheten till rallarkyrkogården, rallarvägen och de lämningar som finns kvar efter det samhälle som under en kort tid byggdes upp vid anläggandet av Malmbanan i anslutning till Tornehamn.

Rekommendationer

VASSJAURE

Utökning av befintlig husvagnscamping ska föregås av detaljplan. All ny bebyggelse ska anslutas till kommunalt vatten och avlopp. Restriktivitet mot ny bebyggelse. Vid en utökning av parkeringsplatsen gäller detaljplanekrav. Parkeringsbehovet för befintlig bebyggelse belägen söder om järnvägen skall tillgodoses.

LÅKTATJÄKKA

Restriktivitet mot ny bebyggelse. Möjlighet att anlägga en ny parkeringsplats vid riksväg E10 bör utredas.

KOPPARÅSEN

Restriktivitet mot ny bebyggelse.

TORNEHAMN

Passagen över riksväg E10 behöver förbättras. Restriktivitet mot ny bebyggelse. Endast sådan bebyggelse som är till nytta och förstärker kulturmiljövärdena i området bör tillåtas.

Planens konsekvenser vid efterkommande beslut

Planens utformning bedöms ge liten påverkan på området. Restriktivitet mot ny bebyggelse föreslås eftersom markens infiltrationsförmåga i Tornehamn, Låktatjåkka och Kopparåsen har begränsad kapacitet samt att det finns höga kulturmiljövärden och starka rennäringsintressen i området. Planens utformning bedöms ge liten påverkan på riksintressen. Bevarande av kulturhistoriska miljöer bidrar till upplevelser och områdets attraktivitet.

Vid alla förändringar ska riskerna med transporter av farligt gods på E10 och Malmbanan beaktas.

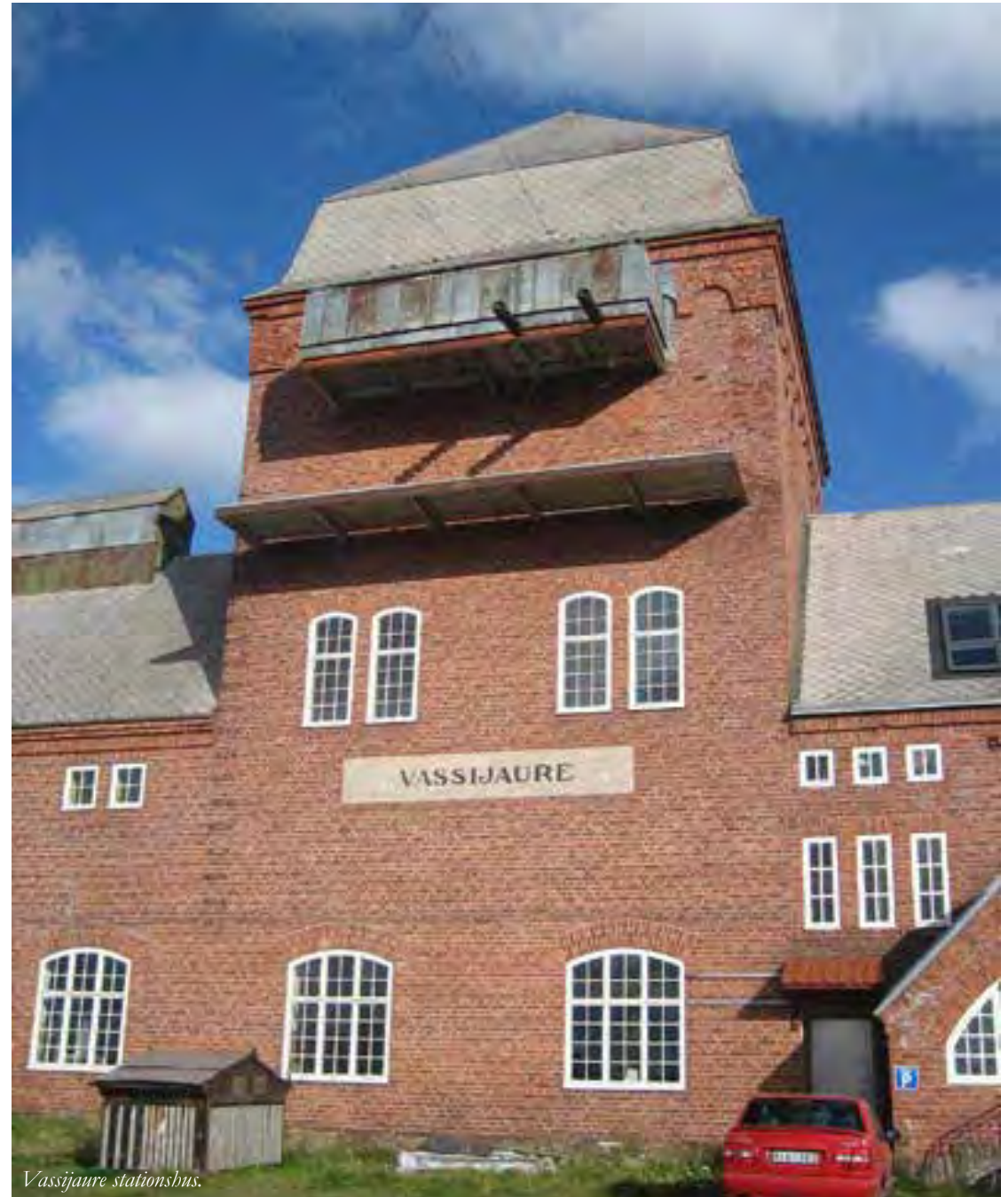
Ruiner från ett gammalt kapell i Tornehamn.

Rallarkyrkogården i Tornehamn.

Vy mot Vassijaure stationsområde.

Vassijaure stationsbus.

3. BJÖRKLIDEN - ABISKO

Övergripande mål

Området prioriteras för utveckling av turism och det rörliga friluftslivet. I Björkliden förespråkas fortsatt utveckling av skidåkning, vandring och golf. I Abisko prioriteras förtätning av bostäder och fritidsbebyggelse. Rennäringsintressen bör beaktas och är av riksintresse.

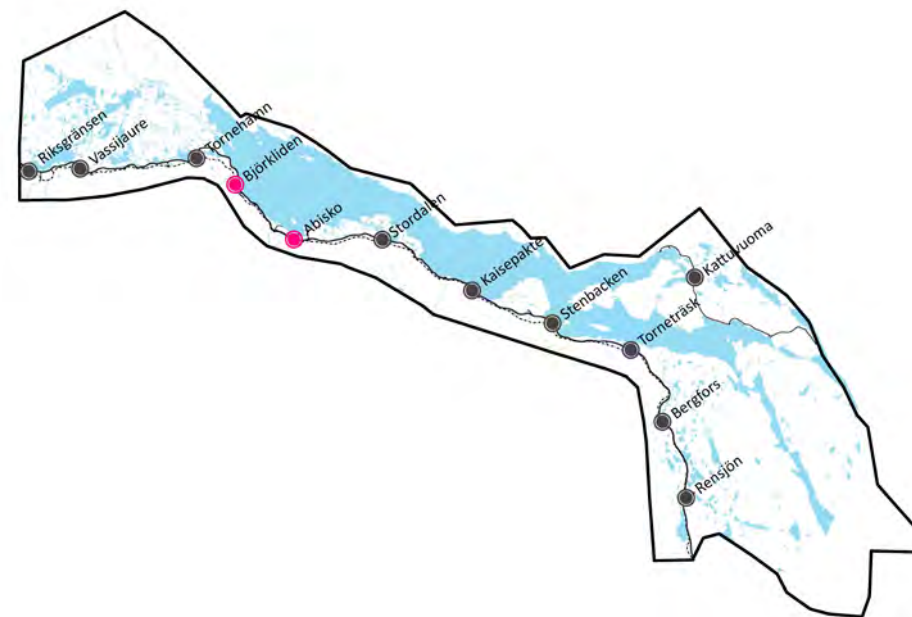
Planeringsförutsättningar

BJÖRKLIDEN

27 personer är fast boende i Björkliden. Området rymmer en skidanläggning med skidliftar. Här finns även Sveriges nordligaste golfbana. Området har goda tågförbindelser och de flesta gästerna anländer till området med tåg.

Kundkategorin i Björkliden varierar över året. På vintern dominerar skidåkare och barnfamiljer medan medelålders par och utländska gäster är vanligt förekommande under sommarperioden. Omsättningen är betydligt större över vintern och det bedöms finnas en stor marknad för nya fritidsbostäder i området.

Idag finns ca 600 bäddar i Björkliden men det anses behövas ca 1500 bäddar för att kunna uppnå ökad attraktivitet och för att nya kundgrupper ska kunna attraheras. Genom att erbjuda högre standard på hotellrum och stugor kan förutsättningarna förbättras vad gäller att locka och tillfredsställa utländska gäster.

Planläggning pågår för ny bebyggelse på nuvarande parkeringsplatser. Nya markområden behöver därför studeras för ersättning av husvagnscamping.

Det finns behov av en ny stollift i Björkliden för ökad bekvämlighet i liftsystemen. En obemannad bergbana mellan dalstationen och hotell skulle kunna öka tillgängligheten inom området. Bergbanan kan byggas och anpassas till planerad ny bebyggelse.

Reningsverket i området har nyligen byggts ut och klarar av en viss utbyggnad. Nytt tillstånd för utökning av avloppskapaciteten till 3000 pe finns.

En förstudie har startat 2013 för att klara kapacitetsökning av dricksvatten. Alltför hög exploatering kan leda till att kapacitetsbrist uppstår. Idag finns två vattentäkter inom området, varav en fungerar bra och försörjer hela hotelanläggningen. För att kunna möjliggöra ny bebyggelse i områdets södra delar

utreds anläggning av en ny vattentäkt söder om de nuvarande täkterna. Förslag till permanent skyddsområde är framtaget och avses att fastställas.

Området vid bäcken omfattas av strandskydd. Bäcken är även Natura-2000 område.

ABISKO TURIST

Abisko Turist ligger inom Abisko Nationalpark. Abisko är start- och slutpunkt för Kungsleden. En ny startpunkt och entréväg från Turiststationen utreds av länsstyrelsen. I området finns en turiststation med hotell och stugor. Vid Abisko naturvetenskapliga station bedrivs aktuell naturvetenskaplig forskning. Tågen stannar både i Abisko Turist och Abisko Östra.

Söder om riksväg E10 finns en stollift/linbana som används både under sommar och vinter. Den stora grusparkeringen söder om riksväg E10 är överdimensionerad och dåligt underhållen, varför den bidrar negativt till områdets karaktär. Ägare till parkeringen är Svenska Staten. Den mindre parkeringen vid linbanan rymmer ca 20 bilar och är enligt kommunen tillräcklig för dagens behov.

Abisko turiststation har utvecklat sin verksamhet genom att satsa på turister som kommer för att uppleva norrsken som är en stor attraktion.

ABISKO ÖSTRA

Området är till karaktären ett stationssamhälle med f.d. SJ-byggnader. Ca 150 personer är fast boende i Abisko med anknytning till turistanläggningarna, Abisko naturvetenskapliga station eller till rennäringsen. Bebyggelsen i området är i huvudsak lokaliserad mellan järnvägen och riksväg E10. Längs stranden finns även fritidshus. Det finns efterfrågan på nya bostäder i Abisko.

Abisko Östra är det område i Torneträskområdet som mest liknar tätortbebyggelse. Här finns affärer, skola, hotell, vandrarhem, badhus, husvagnscamping, bensinstation och helikopterlandningsplats som används till militär flygverksamhet och privat helikoptertrafik.

I en järnvägsplan har bangårdsförlängningen utretts för Abisko Östras bangård/mötesstation. En planskild korsning är genomförd.

Avloppsreningsverket i Abisko har i perioder problem med hydraulisk hög belastning. Kapacitetsutrymmet i det befintliga avloppsreningsverket är därför begränsat. En överenskommelse med Gabna sameby finns om att ingen bostadsbebyggelse bör uppföras söder om kraftledningen, med hänsyn till rennäringsen. Det finns en renhage väster om vägen, strax söder om befintliga fritidshus.

Riksintressen

Riksintresse gäller enligt Miljöbalken 3 kapitlet 5§, 6§ och 8§. Detta avser rennäringsen, natur och friluftsliv, kulturmiljövård och kommunikationer, samt enligt 4 kapitlet Miljöbalken, 1§, 2§, 6§ och 8§.

Gällande planer och bestämmelser

- Detaljplan för Björkliden 1:3, 1:4, 1:5, 1:12 och 1:22 samt Jukkasjärvi Kronoöverloppsmark 1:1 m fl. Ändamål: Stugby, bostäder mm. 2007.
- Detaljplan för Björkliden, del av Jukkasjärvi kronoöverloppsmark 1:1, helikopterlandningsplats. 1995.
- Detaljplan för Björkliden, björklidens stationssamhälle. Ändamål: Stugby, hotell 1991.
- Byggnadsplan för Björkliden 1982 (Stationssamhället). Anmärkning: Vattenområdet Silverfallet ingår. Ändamål: Bostäder
- Detaljplan för Björkliden. En ny detaljplan som omfattar del av Björkliden Fjällby är på gång.
- Tekniska verken utreder nya brunnar i Björkliden. Gränserna för vattenskyddsområden kommer att förändras.
- Tekniska verken utreder ny brunn i Abisko Östra.
- Byggnadsplan för Abisko östra (Bussgarage). 1986. Idag husvagnscamping.
- Byggnadsplan för Abisko östra (Stationssamhället) 1986. Ändamål: Handel, allm. ändamål. Anmärkning: Särskild miljöhänsyn.

- Detaljplan för Abisko östra, del av, Abisko 1:22, del av. 1994. Ändamål: Fritidshus. Anmärkning: Vattenområde i Torneträsk ingår.
- Detaljplan för Jukkasjärvi Kronoöverloppsmark 1:1 m fl, del av Abisko. 1997. Ändamål: Helikoptertrafik
- Inom området finns fördjupad översiktsplan och detaljplaner vilka ger området ett visst skydd. Denna fördjupade översiktsplan kommer att ersätta tidigare generalplan men även fördjupad översiktsplan för Riksgränsen och Abisko. Delar av området ligger inom Abisko nationalpark och skyddas därigenom av miljöbalken.
- Områdesbestämmelser för Jukkasjärvi bandel Kalixfors - Riksgränsen, SJ-bebyggelse. 1993. Ändamål: Skydda den kulturmiljövärda SJ-bebyggelsen
- Detaljplaneläggning pågår i Abisko och Björkliden.
- Banverket arbetar med att ta fram en järnvägsplan för bangårdsförlängningen i Abisko Östra.

Särskilt värdefulla byggnader och miljöer

Abisko Östra stationshus är statligt byggnadsminne enligt förordningen (1988:1229) om statliga byggnadsminnen samt enligt kulturmiljölagen 3 kap. Stationshuset är av Torneträskmodell i två och ett halvt plan av rött tegel med eternittak. Transformatorstationen i Abisko Östra är uppförd 1912-1914 i samband med elektrifieringen av banan. Hela stationsområdet är en kulturhistoriskt värdefull miljö, med ett stort utbud av byggnadstyper och funktioner.

I Björkliden finns tre välbevarade skyttevärn/gropar från andra världskriget (södra delen av område 9).

Rekommendationer

BJÖRKLIDEN

Området är detaljplanelagt. All ny bebyggelse skall vara förenlig med gällande detaljplan. Befintligt reningsverk har kapacitet att klara av en första utbyggnad av området. **För utbyggnad enligt planen finns behov av utökad kapacitet för avloppsrening samt utökad vattenkapacitet. Befintlig vattentäkt ska skyddas.**

Förslag på nya brunnslägen finns och kommunen avser att borra efter vatten för att komplettera befintliga täkter. Skyddsåtgärder behöver vidtas för att undvika föroreningar av vattentakten.

En ny stollift planeras för ökad tillgänglighet, se detaljkarta. **Länsstyrelsen har i granskningsyttrande framhållit att påverkan på rennäringen behöver studeras närmare.**

Område 1 föreslås för utveckling av sportaktiviteter, en ny barnbacke samt nya stugor i anslutning till vägen.

I område 2 och 3, i anslutning till hotellet, finns möjlighet att förtäta med ytterligare fritidsbebyggelse. Området sluttar starkt, vilket kan leda till svårigheter vid anläggning, hantering av dagvatten samt påverkan på landskapsbilden.

Område 4 är lämpligt för förtätning av personalbostäder.

Område 5 mellan riksväg E10 och järnvägen norr om Gammelgården kan byggas med stugor. I de nedre delarna planar marken ut. Området måste detaljplaneläggas. Möjligtvis kan camping anläggas i den nedre delen av området. För området uppstår svårigheter gällande vägranlutning. Princip för ny anslutning föreslås i områdets sydvästra del över järnvägsområdet. Lösningen behöver detaljstuderas.

Område 6 består idag av en husvagnsparkering. Området ger ett ostrukturerat intryck och kan förtätas med fritidsbostäder, hotell och service. Östra delen av området får tillsvidare användas till husvagnscamping i avvaktan på utredning av markbehov för Malmbanans eventuella behov av dubbelspår.

Husvagnscampingen kan flyttas till område 9. Detaljplaneläggning pågår. Område 7 och 8 avses för bostäder för fast boende samt för personal.

Område 9 föreslås tas i anspråk för husvagnscamping, som ersättning för befintlig camping (område 6).

Områdena närmast järnvägen påverkas av järnvägsbuller. För ny bebyggelse krävs därför bullerdämpande åtgärder. Järnvägen utgör dessutom en barriär i området, varför planskilda passager bör studeras. Passager över väg- och järnvägsområden ska så långt möjligt vara planskilda. För att undvika spridda passagemönster bör gång- och skotertrafik kanaliseras utefter trafiksäkra stråk.

Skoterparkeringen väster om barnbacken får anslutning till den nya skoterleden.

För Björkliden gäller långa insatstider för räddningstjänsten. Vid lavinfara riskerar dessutom insatstiderna att fördröjas ytterligare då riksväg E10 stängs av söder om Björkliden. För att förhindra brandspridning bör ett tillräckligt stort avstånd mellan stugorna upprätthållas. För placering och uppställning av husvagnar finns brandskyddsregler som skall följas. ”Spiketält” ger färre platser. Regler för ”spiketält” bör utarbetas.

Länsstyrelsen har i granskningsyttrande framhållit att pågående utredning av dubbelspårsutbyggnad på Malmbanan kan komma att beröra området.

ABISKO TURIST

Gällande detaljplan styr markanvändningen i området. All ny bebyggelse skall ske i enlighet med detaljplan. Anslutningen från riksväg E10 upp mot turiststationen behöver ges en bättre utformning. Annonseringen av Abisko turiststation behöver förbättras. Det behöver även skapas en säker passage för gående över E10.

ABISKO ÖSTRA

Gällande detaljplaner styr markanvändningen. All ny bebyggelse skall ske i enlighet med detaljplan.

Området är bullerutsatt då det ansluter till järnvägsområdet. Eventuella risker med anledning av närheten till järnvägsområdet bör studeras och beaktas när

detaljplan upprättas. Säkra passager speciellt för gång- och cykeltrafikanter. under järnvägen har byggts.

Område 2 och 3 avses för exploatering av fritidsbebyggelse, där område 2 och 3 skulle kunna bli en utökning av husvagnscampingen alternativt område 3 blir en förtätning av befintliga fritidsbostäder. De båda områdena ligger idag väl tillgängliga i attraktiva lägen. Dessutom finns befintliga väganlutningar som kan nyttjas. All handel och service finns lokaliserad söder om riksväg E10, vilket innebär ett stort behov av att korsna vägområdet. För att förbättra trafiksäkerheten bör ett spritt korsningsmönster undvikas genom att planskilda passager anordnas och sammankopplas till starka stråk på ömse sida vägen.

I område 4 finns idag ett flertal fritidsbostäder. Området kan möjligtvis förtätas i söder med liknande bebyggelse.

Område 5 föreslås som område lämpligt för handel och småindustri. Lokaliseringen har undersökts i en trafikanalys. Separat GC-väg från Abisko förordas och helst också en separat bilväg.

För att kunna nyttja området för både handel och trafikverkets pågående verksamhet bör området utökas österut. Utredds i detaljplan

Kring områden i strandnära lägen bör hänsyn tas till prognostiserade 100-årsflöden. Det kan gälla område 4 och eventuellt område 3.

För Abisko gäller långa insatstider för räddningstjänsten, varför hänsyn bör tas till lokalisering av bebyggelse. För att förhindra brandspridning bör ett tillräckligt stort avstånd mellan byggnaderna upprätthållas.

Geoteknisk utredning bör göras i samband med detaljplaneläggning.

Planens konsekvenser vid efterkommande beslut

Påverkan på riksintresset vid planens genomförande bedöms bli måttliga under förutsättning att efterkommande beslut blir genomtänkta. All ny sammanhållen bebyggelse skall föregås av detaljplanering. Byggnaders placering, exploaterings-

grad och utformning styrs i detaljplan. I samband med detaljplaneläggningen ska aspekter som rör riksintressen beaktas särskilt.

Exploatering av ny bebyggelse i Björkliden inom vattenskyddsområden kan medföra risk att vattentäkten förorenas. Ny byggnation ska ske enligt skyddsföreskrifterna i beslutet om vattenskyddsområde. En alltför kraftig exploatering på området skulle kunna påverka landskapsbilden på ett sådant sätt att naturkänslan riskerar att försvinna.

Begränsning av rörligt friluftsliv kan få effekter för områdets karaktär. Eftersom den nya bebyggelsen innebär en förtätning av redan exploaterad mark, vilken således inte är intressant för det rörliga friluftslivet, bedöms konsekvenserna inte bli så stora.

Område 5 i Björkliden är relativt stort och tar helt ny mark i anspråk. Påverkan på Rallarvägen kan ge effekter på Torneträskområdets samlade kulturvärde.

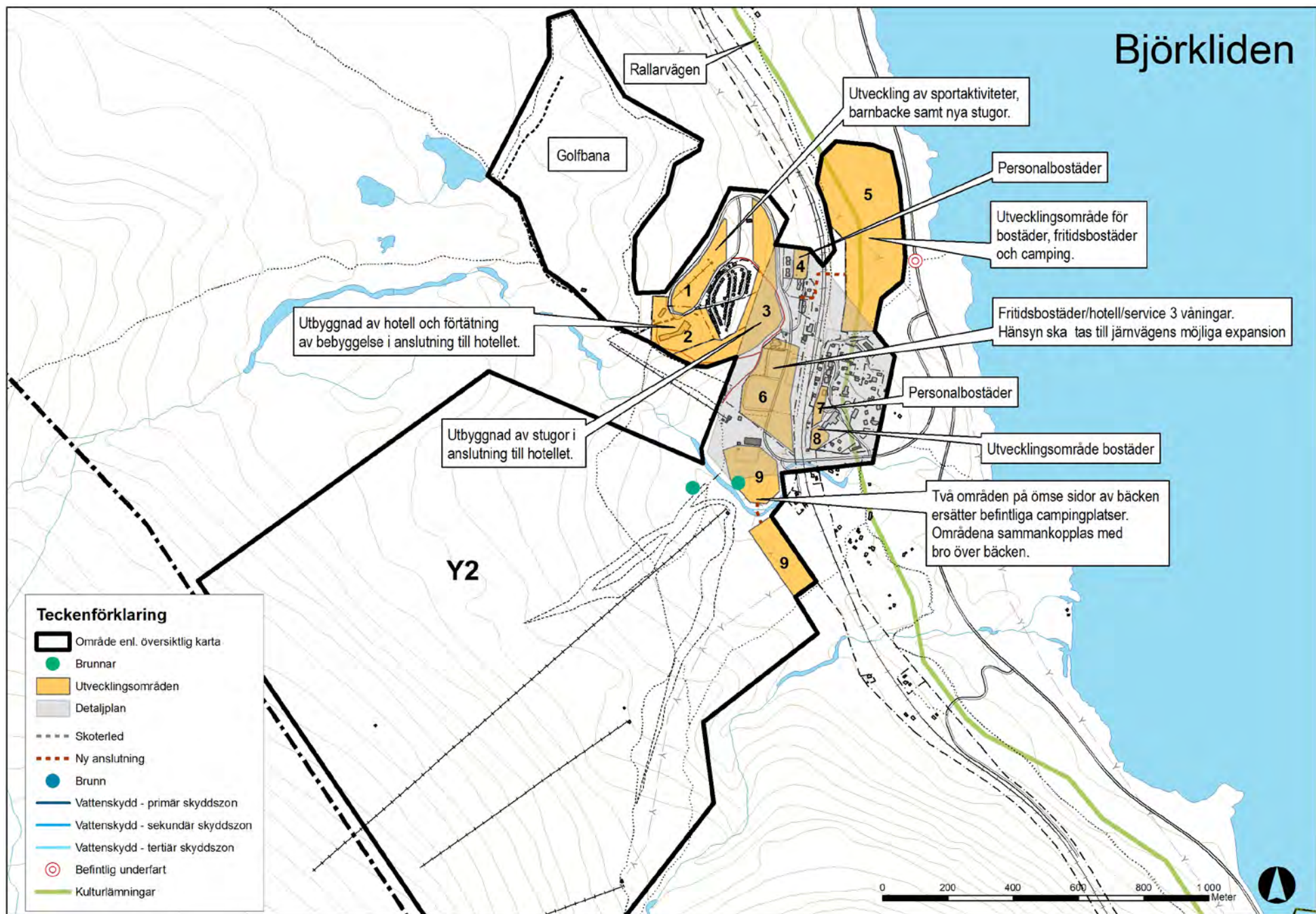
Buller kan ge effekter på människors hälsa, genom sömnstörningar, samtalsstörning och allmänt upplevd störning. Gällande riktvärden för buller måste dock upprätthållas vid planering av nya bostäder. Genom planbestämmelser i form av bullerdämpande åtgärder kan riktvärdet för buller uppnås mot planerat bostadsområde.

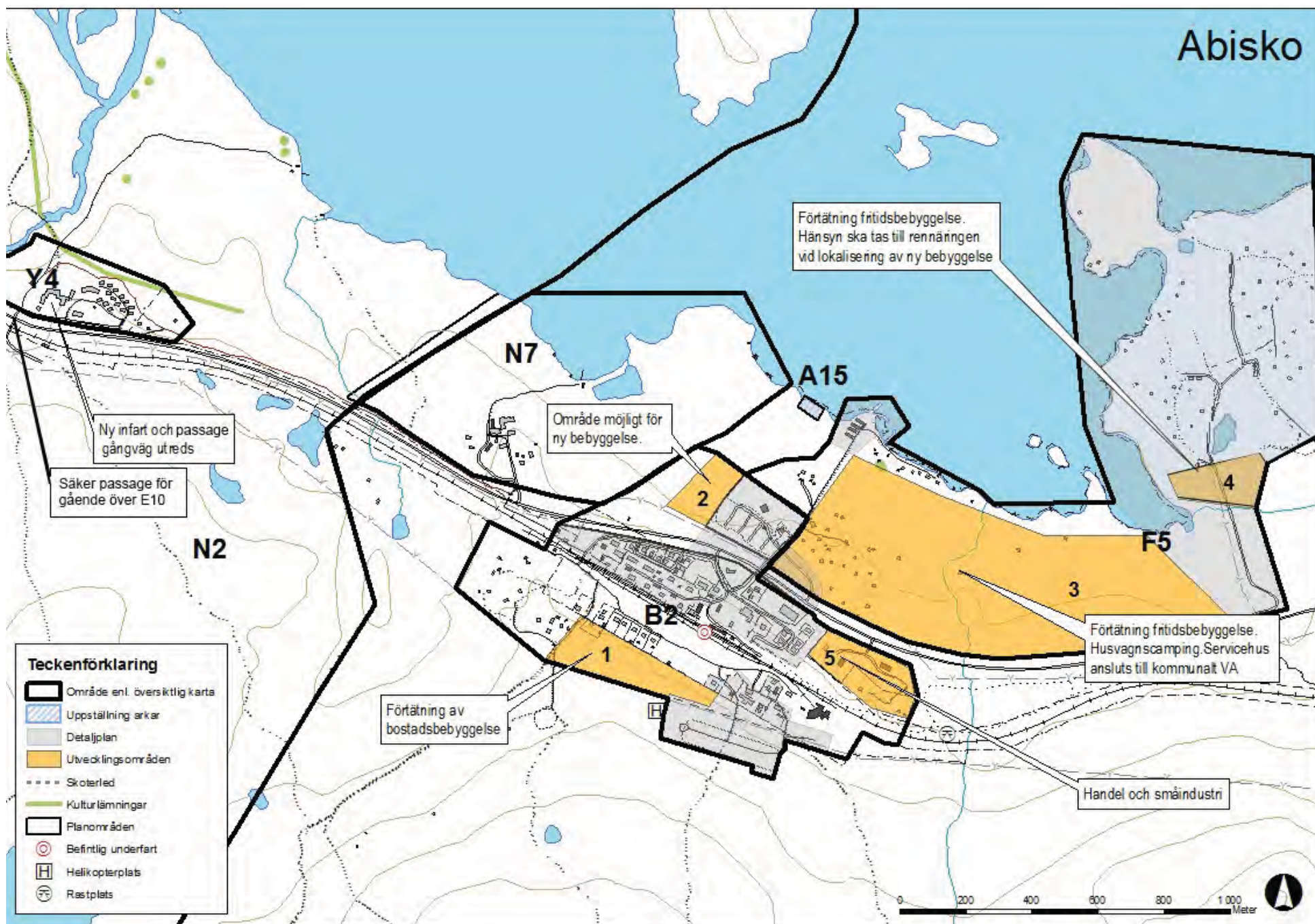
Vid alla förändringar ska riskerna med transporter av farligt gods på E10 och Malmbanan beaktas.

Otrygga passager över väg- och järnvägsområden kan leda till olyckstillbud. Järnvägen får dock inte beträdas men det går inte att helt förhindra illegala passager.

Långa insatstider för räddningstjänsten innebär att människor riskerar att inte få den hjälp de behöver vid akuta situationer. Brandsläckning försvåras och kan resultera i att byggnader helt brinner ner. Det finns dock ett frivilligt räddningsvårn i Abisko, men de kanske inte är tillgängliga om brand uppstår.

Föreslagen utveckling av handel i Abisko och utökning av antalet bäddar i Björkliden ökar attraktiviteten i området. Upplevelser som norrsken har blivit en ny attraktion i området

4. STORDALEN - TORNETRÄSK

Övergripande mål

Området ska präglas av det rörliga friluftslivet med inriktning på närrecreation för lokalbefolkningen i form av jakt och fiske samt små, enkla fritidsbostäder. Området är dessutom viktigt för rennäringen.

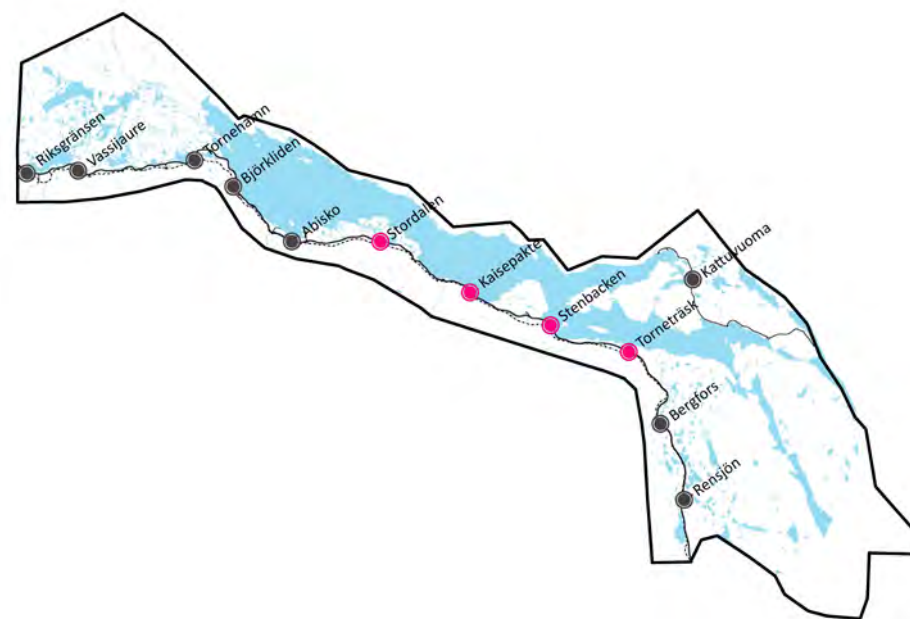
Planeringsförutsättningar

STORDALEN

Stordalen ligger inom ett naturreservat. Här finns en kulturhistoriskt värdefull stationsbyggnad samt bebyggelse vid järnvägen.

KAISEPAKTE

På området finns ett kulturhistoriskt värdefullt stationshus med tillhörande SJ-byggnader. I övrigt präglas området av en husvagnsparkering, samt båthus och uppställningsplatser för arkar. Sammanlagt rymmer området 49 arkplatser och det råder brist på parkeringsplatser i anslutning till dessa. Det finns idag en stor parkeringsplats på området, men denna används för uppställning av husvagnar, vilket inte är tillåtet. Ett fåtal fritidshus finns längs sjöstranden. Anledningen till att parkeringen missbrukas tros vara avsaknad av skyltning. Detta är ett problem och därför bör en översyn av parkeringsbestämmelser och skyltning göras.

STENBACKEN

I området finns fritidsbebyggelse, en långtidsparkering, skotergrage, förråd, båthus samt uppställningsplatser för fiskearkar. Här finns även en naturrastplats som till största delen används som parkering av stugägare. Det råder brist på parkeringsplatser i Stenbacken. Den tidigare detaljplanlagda campingplatsen kommer att tas bort av hänsyn till rennäringen.

En förtätning av befintlig bebyggelse på de tre uddarna i sjön utreds och planläggs av kommunen.

TORNETRÄSK

Det finns flera fritidsbostäder i området och sex personer är fast boende här. Området rymmer dessutom en långtidsparkering, skotergrage, förråd, båthus, uppställningsplatser för fiskearkar, husvagnsparkering samt en helikopterlandningsplats. Trafikverket har anlagt ett skyddsstängsel längs med järnvägen vilket

förändrar rörelsemönstret för renarna. Här finns såväl skoter- som vandringsleder. Området är rikt på fornlämningar.

Torneträsk är ett viktigt rekreationsområde för kirunabor, där aktiviteter som skoteråkning och fiske hör till vanligheten. Området har dessutom viktiga rennäringssintressen och rymmer bland annat en svår passage.

Mötesstationen är nybyggd med en ny perrong. En planskild passage för skotertrafik och gående/skidåkare finns under järnvägen.

Strandområdet är lämpligt för mer båtplatser, förråd, båthus, och dylikt. Hamnen är en nyckelpunkt, då den fungerar som utgångspunkt för skoter- och sjöleder. Den används även av stugägare på andra sidan sjön (norra Torneträsk).

Efterfrågan på arkplatser är störst i östra delen av planområdet, närmast Kiruna. Nya småstugeområden, (koloniträdgårdskaraktär) dvs. täta områden med små enkla stugor på ca 20 m², bör utredas.

I området finns en tillfällig helikopterlandningsplats.

Riksintressen

Riksintresse gäller enligt Miljöbalken 3 kapitlet 5§, 6§ och 8§. Detta avser rennäring, natur och friluftsliv, kulturmiljövård och kommunikationer, samt enligt 4 kapitlet Miljöbalken, 1§,2§, 6§ och 8§.

Gällande planer och bestämmelser

- Detaljplan för Jukkasjärvi kronoöverloppsmark 1:1, del av, Förrådsviken 2003. Ändamål: Båthus.
- Byggnadsplan för Stenbacken (Parkering, mm) 1986. Ändamål: Camping, hamn Anmärkning: Vattenområde i Torneträsk ingår.
- Detaljplan för Stenbacken del av. Ändamål: Hamn och båthus 1990. Anmärkning: Vattenområde i Torneträsk ingår.

- I en detaljplan från 1984 föreslås husvagnsparkering på grusparkeringen mellan riksväg E10 och järnvägen. Denna kommer att upphävas med hänsyn till rennäringen.
- Det finns ett planförslag för en husvagnscamping i Stenbacken på befintlig parkeringsplats. Denna yta har tidigare varit reserverad för arkparkering.
- Byggnadsplan för Torneträsk hållplats 1980 (Turistanläggning, ändamål camping). Detaljplanelagt område för arkar och fritidshus, samt långtidsparkering med skotergarage (1981).
- Byggnadsplan för Torneträsk hpl. Stenbacken, Stordalen, Kaisepakte, Pesisjåkka, Abisko, Tornehamn. 1983. Ändamål: Arkplatser
- Byggnadsplan för Torneträsk hpl, Kaisepakte. 1983. Ändamål: Båthusplatser
- Byggnadsplan för Torneträsk hpl, Förrådsviken och Abisko. 1983. Ändamål: Båthusplatser.
- Byggnadsplan för Torneträsk hållplats, arkplats A3. 1985. Ändamål: Arkupplag
- Byggnadsplan för Torneträsk hållplats, arkplats A1. 1985. Ändamål: Arkupplag
- Detaljplan för Torneträsk, del av, (Långtidsparkering och skotergarage). 1990. Anmärkning: Vattenområde i Torneträsk ingår.
- Detaljplan för Jukkasjärvi kronoöverloppsmark 1:1, del av, Torneträsk hpl. 1999. Ändamål: Båtplats
- Länsstyrelsen - Ett nytt kulturmiljöprogram för Norrbottens län finns. Förslag att det skyddsvärda området kring Torneträsk bör utvidgas med Pälnoviken, där fornlämningar finns.
- Områdesbestämmelser för Jukkasjärvi bandel Kalixfors - Riksgränsen, SJ-bebyggelse. 1993. Ändamål: Skydda den kulturmiljövärda SJ-bebyggelsen

Särskilt värdefulla byggnader och miljöer

Stordalens stationsområde är av högt kulturhistoriskt värde. Stationshuset är av Linaälvmotiv från 1902 med tillhörande byggnader. Byggnaderna inom stationsområdet har papp- eller eternittak vilket bidrar till helhetsmiljöns höga värde. Det är en rik stationsmiljö med flera byggnader med olika historiska funktioner som ligger längs spåren med en utdragen placering.

Även på Kaisepakte stationsområde finns ett stationshus av Linaälvmotiv från 1902. Området utgörs av en rik stationsmiljö med flera byggnader med olika historiska funktioner. Byggnaderna ligger med en utdragen placering längs spåren inom stationsområdet. Kaisepakte station (inom ett avgränsat område) är statligt byggnadsminne.

Stenbackens stationsområde omfattar Stenbackens station med uthus och relähus. Stationen är av Linaälvmotiv och är nedlagd, men väntsalen står öppen. Stationshuset och banvaktarstugan har en välbevarad SJ-karaktär och totalt sett bedöms stationsområdet utgöra en bra helhetsmiljö med flera värdefulla delar. Miljön har kontinuitet och det moderna transformatorhuset bidrar till det teknikhistoriska värdet längs banan.

Stenbackens stations omformarstation är statligt byggnadsminne.

I Stenbacken återfinns ett stationshus av s.k. Linaälvmotiv, vilken var den vanligaste förekommande modellen längs Malmbanan. Modellen återfinns dessutom i Kaisepakte, Stordalen och Björkliden och består av en huskropp med T-formad plan.

Torneträsk stationsområde består av stationshuset som är av Torneträskmodellen dvs sammanbyggt med transformatorhuset. Byggnaderna uppfördes 1912-1914 i samband med elektrifieringen av banan. Det fungerade tillsammans med transformatorstationen i Kiruna, Abisko Östra och Vassijaure.

Stationerna är mycket karaktäristiska, såväl genom sin storlek som genom fasadutformningen. Torneträsk transformatorstation är statligt byggnadsminne.

Området är rikt på fornlämningar. Hänsyn ska tas till fornlämningarna och samråd ska ske med Länsstyrelsen enligt kulturmiljölagen 2 kap 10 §. Vid eventuell exploatering kan det även bli aktuellt med arkeologisk utredning.

Rekommendationer

STORDALEN

För Stordalen föreslås inga nya utvecklingsområden. Området präglas av höga naturvärden och bör därför ej exploateras.

KAISEPAKTE

I Kaisepakte föreslås inga nya utvecklingsområden. Strandområdet präglas av fiskearkar och bedöms inte inrymmas någon ytterligare exploatering.

STENBACKEN

All ny bebyggelse skall föregås av detaljplanering

I området föreslås endast mindre fritidshus av enklare karaktär. Bebyggelsen kan inordnas i bostadsgrupper och en gemensam servicebyggnad kan få anordnas. Servicehuset ska anslutas till ett minireningsverk. Restriktivitet mot vattenklosetter för fritidshusen. Mörka tak- och fasadkulörer rekommenderas. Husen bör utformas med sadeltak.

Från Stenbacken och österut råder störst efterfrågan på arkplatser. Uppställningsplatser för fiskearkar och båthus bör ses över.

I Stenbacken finns risk för höga radonhalter, varför detaljerade markradonundersökningar eller besiktningar bör göras av plan- och nybyggnadsområden. En bostad skall planeras och byggas så att radonhalten inte överstiger värdet 200 Bq/m³. Eftersom uranmineraliseringar förekommer inom Torneträskområdet så kan dricksvatten från källor och borrhållor innehålla förhöjda radon- och/eller uranhalter. Höga radonhalter i vatten kan åtgärdas genom luftning.

Trafiksäkerheten bör uppmärksammas för skotertrafik över riksväg E10. Planskild korsning finns i anslutning till område 1. Gång- och skotertrafik bör kanaliseras till denna för att undvika alternativa passager.

TORNETRÄSK

All ny sammanhållen bebyggelse skall föregås av detaljplanering. Ett nytt område för husvagnscamping i anslutning till långtidsparkering med upp till 150 platser föreslås. Ett servicehus som är anslutet till ett minireningsverk föreslås.

I området föreslås endast mindre fritidshus av enklare karaktär. Endast torr-klosetter förordas. Mörka tak- och fasadkulörer rekommenderas. Husen bör utformas med sadeltak. Nya fritidshusområden föreslås, några med väg fram till stugan andra med stigar fram till husen. Bebyggelsen upplåts med markarrende.

Förtätning av befintligt bebyggelse nära stranden. Bebyggelsen bör planeras så att genomgående stråk gör det möjligt att passera genom området. Därmed kan tillgängligheten för allmänheten och det rörliga friluftslivet till viss del bibehållas, samtidigt som påverkan på rennäringen minimeras.

Trafikverket har satt upp stängsel längs järnvägen. Därmed har förutsättningarna förändras för rennäringen. Goda passagemöjligheter för renar bör upprätthållas mellan järnvägen och riksväg E10.

Här ligger idag en campingplats. Området är detaljplanelagt. Restriktivitet mot att bebygga området mellan järnväg och riksväg E10 förordas.

Planskilda korsningar finns under såväl väg- som järnvägsområdet. Dessa ska användas för samtlig skotertrafik som passerar vägområdena. Skotertrafiken bör kanaliseras i dessa stråk så att alternativa överfarter inte förekommer. Detsamma ska gälla för gångtrafik.

Parkeringsplatser bör regleras för korttidsparkering för att undvika långtidsuppställning av fordon, bl a husvagnar.

Uppställningsplatser för fiskearkar och båthus bör ses över. Det finns idag två arkplatser i Torneträsk. Behovet av arkplatser är väldigt stort, men det anses vara för fullt för att kunna bygga fler. Problematiken ligger i att de inte får hamna för långt bort från Torneträsk, eftersom de då blir otillgängliga.

Stationsbyggnaden bör utvecklas för att ta tillvara kulturvärdet och bidra till större attraktionskraft i området.

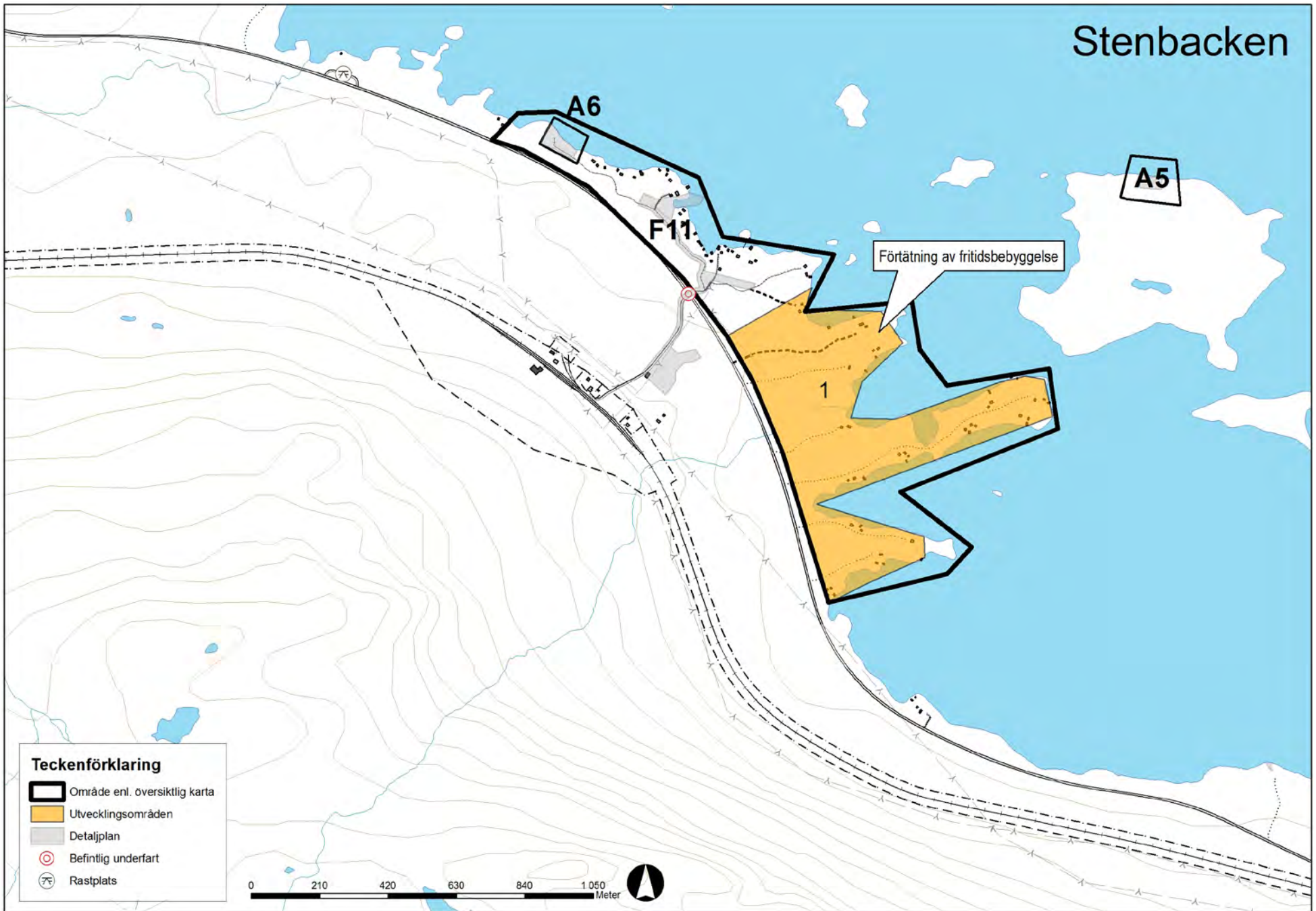
Planens konsekvenser vid efterkommande beslut

Påverkan på riksintresset vid planens genomförande bedöms bli måttliga under förutsättning att efterkommande beslut blir genomtänkta. All ny sammanhållen bebyggelse skall föregås av detaljplanering. Byggnaders placering, exploateringsgrad och utformning styrs i detaljplan. I samband med detaljplaneläggningen ska aspekter som rör riksintressen beaktas särskilt.

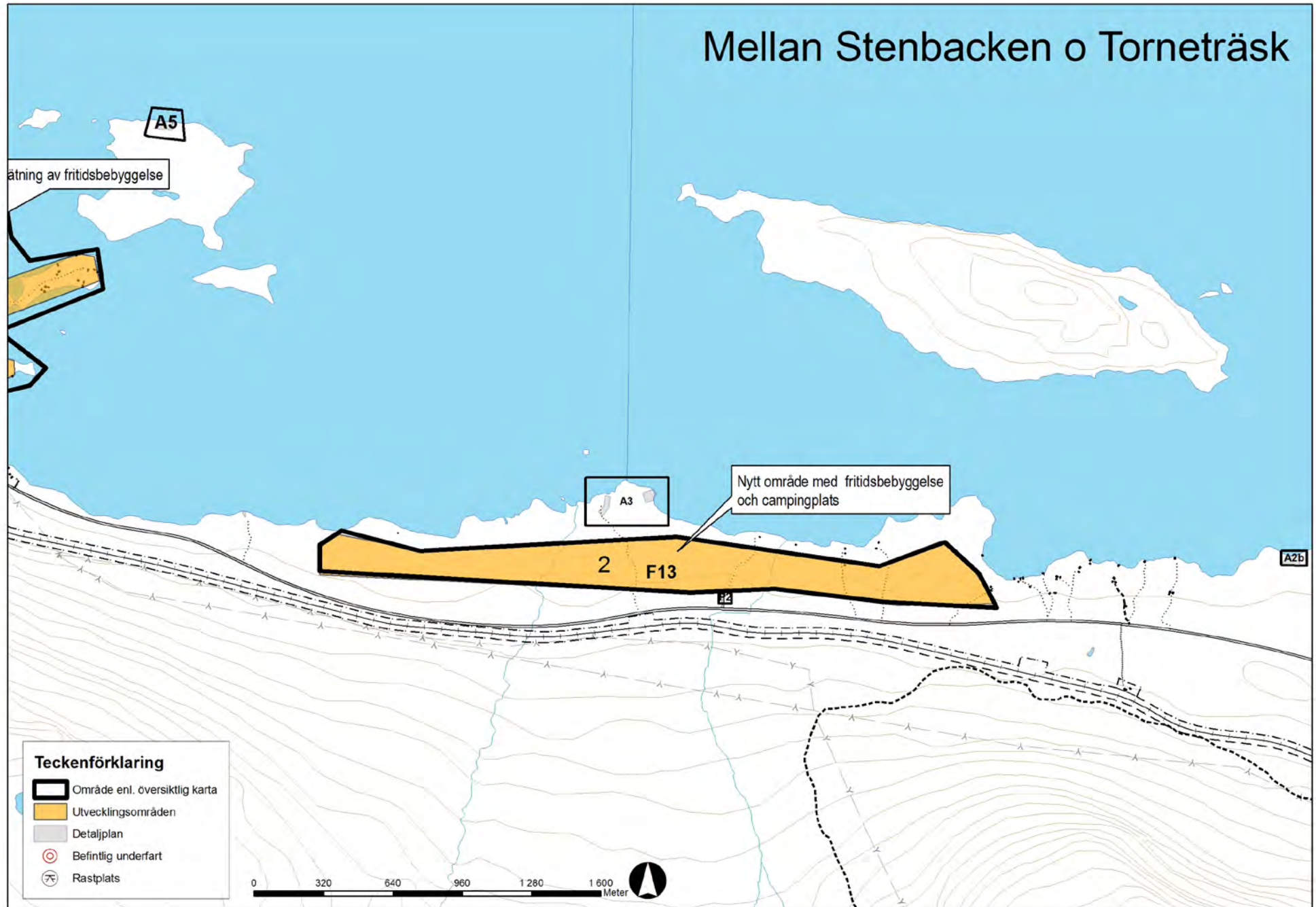
Föreslagna campingplatser i Torneträsk och Stenbacken med minireningsverk kan medföra ökad belastning på Torneträsk avseende BOD och fosfor, om inte infiltration sker av utsläppsvattnet.

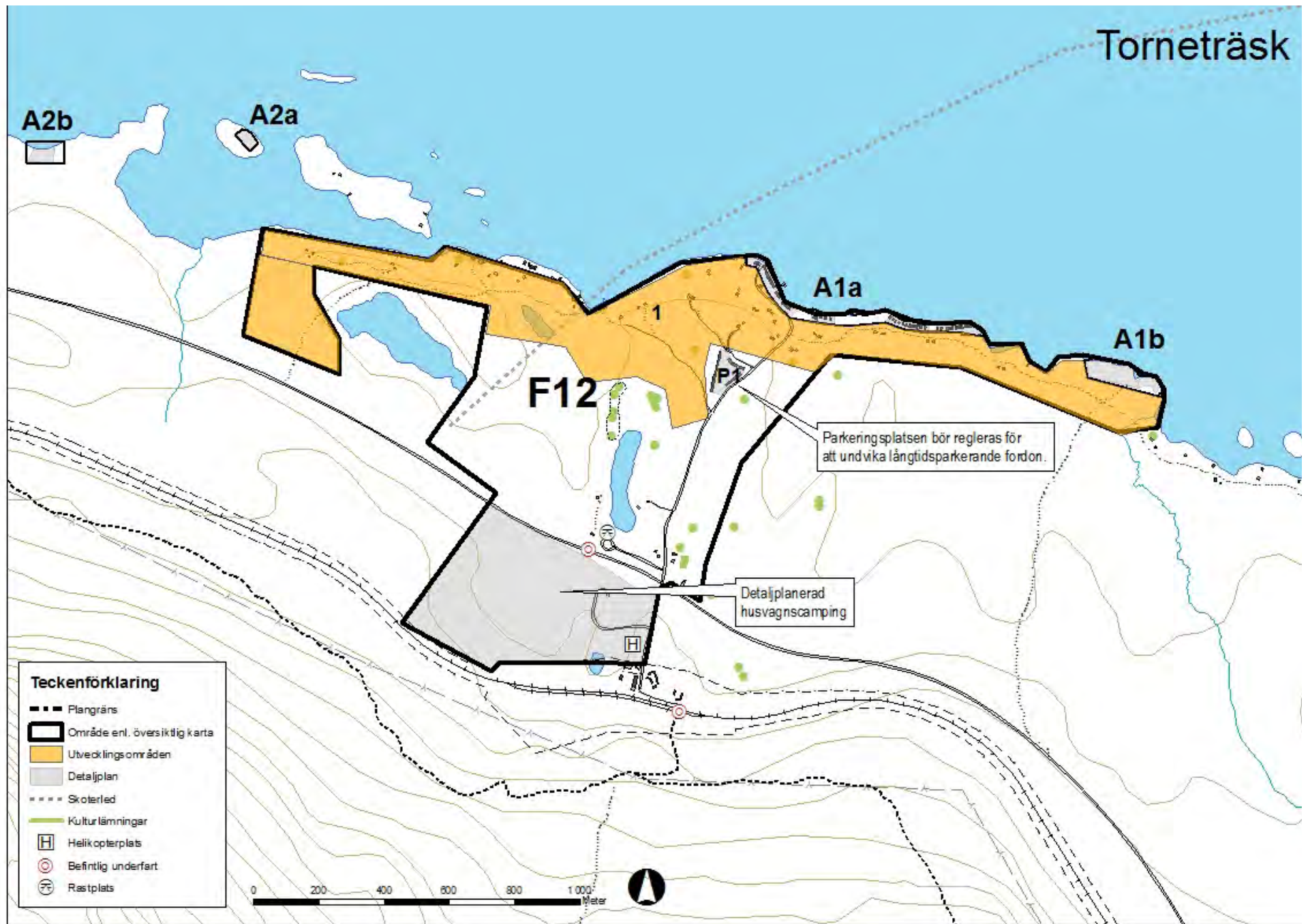
Området tillförs fler fritidshus och husvagnplatser och tillsammans med arkplatserna och närheten till Torneträsk utgör detta område ett närreklamationsområde som bidrar till ett attraktivt Kiruna.

Vid alla förändringar ska riskerna med transporter av farligt gods på E10 och Malmbanan beaktas.

Mellan Stenbacken o Torneträsk

5. BERGFORS - RENSJÖN

Övergripande mål

Området karaktäriseras av det rörliga friluftslivet med inriktning på närrecreation för lokalbefolkningen i form av jakt och fiske. I Rensjön prioriteras permanentboende med anknötning till rennäringen.

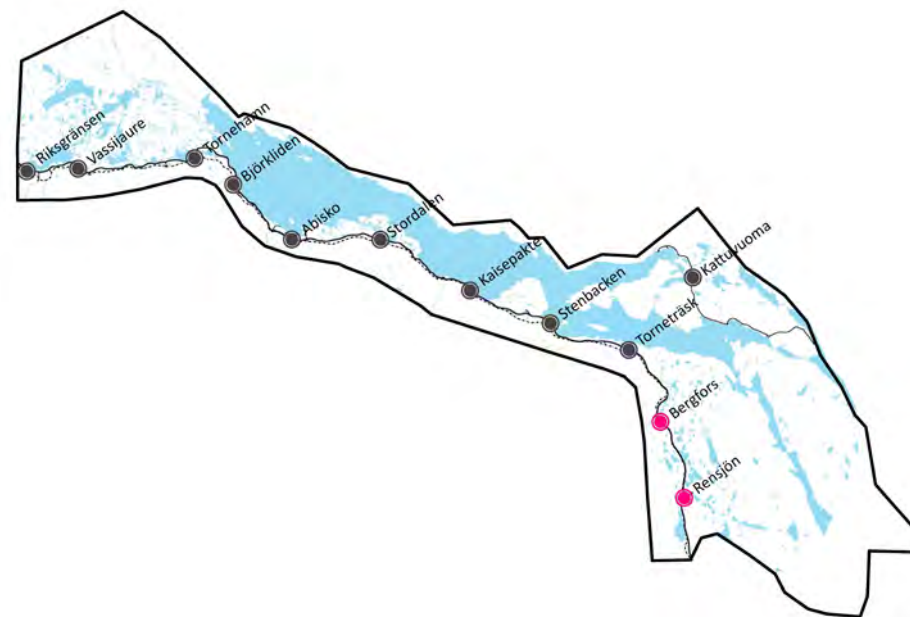
Planeringsförutsättningar

BERGFORS

Området är till karaktären ett stationsområde med f.d. SJ-byggnader. I Bergfors finns inga fast boende och området är renbetesmark för Gabna sameby. Här finns en naturrastplats och en långtidsparkering. Den stora parkeringsplatsen används dock inte fullt ut. Vissa platser kan komma att tas bort efter utredning.

Det finns behov av fler parkeringsplatser i östra delen av planområdet, öster om Bergfors. En utredning har tagits fram som visar på lämpliga platser. Det finns bra fiskevatten vid Nakeri - Bergforsbäcken, vilket bidrar till höga rekreativvärden.

Det råder idag brister angående säkerheten över järnvägen. En planskild passage, i form av en vägtrumma, skulle vara möjlig i anslutning till bäcken.

RENSJÖN

Rensjön är bostadsort för Gabna sameby med ca 30 personer fast boende i byn. Huvuddelen av den samlade bebyggelsen ligger på östra sidan järnvägen och riksväg E10. Väster om järnvägen finns ett antal hus spridda kring sjön Ávrelooppal. Området präglas av rennäringens intressen samt verksamheter med anknötning till rennäringen. Här finns ett renslakteri, arbets- och beteshagar samt renvaktarstugor.

Rensjön är till stor del detaljplanlagt och har tillgång till kommunalt VA. Behovet av nybyggnad är inte jättestort, men det kan eventuellt uppstå behov av nya hus då familjerna utökas. Bostäderna ligger inom vattenskyddsområde, men renslakteriet och anknuten verksamhet ligger utanför vattenskyddsområdet.

Norr om Rensjön finns zoologiska och botaniska forskningsområden. Ett kulturmiljöprogram har tagits fram för Rensjön. Området är viktigt för rennäringen som är en del i ett attraktivt samhälle. Området är också ett attraktivt område för jakt och fiske.

Riksintressen

Riksintresse gäller enligt Miljöbalken 3 kapitlet 5§, 6§ och 8§. Detta avser rennäring, natur och friluftsliv, kulturmiljövård och kommunikationer, samt enligt 4 kapitlet Miljöbalken, 1§,2§, 5§, 6§ och 8§.

Gällande planer och bestämmelser

- Detaljplan för Rensjön, del av. 1989. Ändamål: Bostäder. Anmärkning: Vattnområde i Torneträsk ingår.
- Fornlämningar inom Rensjön skyddas av kulturmiljölagen
- Områdesbestämmelser för Jukkasjärvi bandel Kalixfors - Riksgränsen, SJ-bebyggelse. 1993. Ändamål: Skydda den kulturmiljövärda SJ-bebyggelsen
- Rautas Fjällurskogs naturreservat och Alajaur naturreservat. Reservatföreskrifter föreligger. Rensjön ligger utanför naturreservatet.

Särskilt värdefulla byggnader och miljöer

Rensjön är utpekad i länets regionala kulturmiljöprogram. Bebyggelsen i Rensjön är kulturhistoriskt värdefull eftersom byn i början av 1900-talet började användas som storviste där kvinnor och barn bosatte sig under barmarksperioden. Byns läge har styrts av de moderna kommunikationerna och den gamla SJ-bebyggelsen har också ett kulturmiljövärde. Dessutom finns i området samiska bostadstyper från enkla småhus till moderna villor. Tillsammans ger detta området höga kulturhistoriska och pedagogiska värden.

Idag består kulturmiljön i Rensjön dels av den äldre vistelseplatsen med småhus och torvkåtor belägna på Njuohčamjávris västra strand och dels av byn intill järnvägen. Byn vid järnvägen består av moderna villor från 1970- och 80-talen,

äldre småhus, uthus, torv- och rökkåtor, en moderna njalla samt ett stationshus av s.k. Linaälvsmode. Intill byn finns ett modernt rengärde.

Fornlämningarna skyddas av kulturmiljölagen.

Rekommendationer

BERGFORS

Ingen ny bebyggelse föreslås med hänsyn till behovet av dubbelspår på järnvägen samt uppkomsten av trafikbuller från järnvägen.

RENSJÖN

Området har goda förutsättningar för förtätning och utveckling av bostäder. österut.

Planens konsekvenser och förslag till åtgärder vid efterkommande beslut

Påverkan på riksintresset vid planens genomförande bedöms bli måttliga under förutsättning att efterkommande beslut blir genomtänkta. Detaljplaner eller områdesbestämmelser bör upprättas. Vid detaljplaner kan byggnaders placering, exploateringsgrad och utformning regleras. I samband med detaljpaneläggningen ska aspekter som rör riksintressen beaktas särskilt.

Vid alla förändringar ska riskerna med transporter av farligt gods på E10 och Malmbanan beaktas.

Gammal järnvägsbyggnad i Bergfors.

Gammal järnvägsbyggnad i Bergfors.

Långtidsparkering i Bergfors.

Bergfors naturrastplats.

Renhagar och slaktbyggnader i Rensjön.

Renhagar i Rensjön.

6. NORRA TORNETRÄSK

Övergripande mål

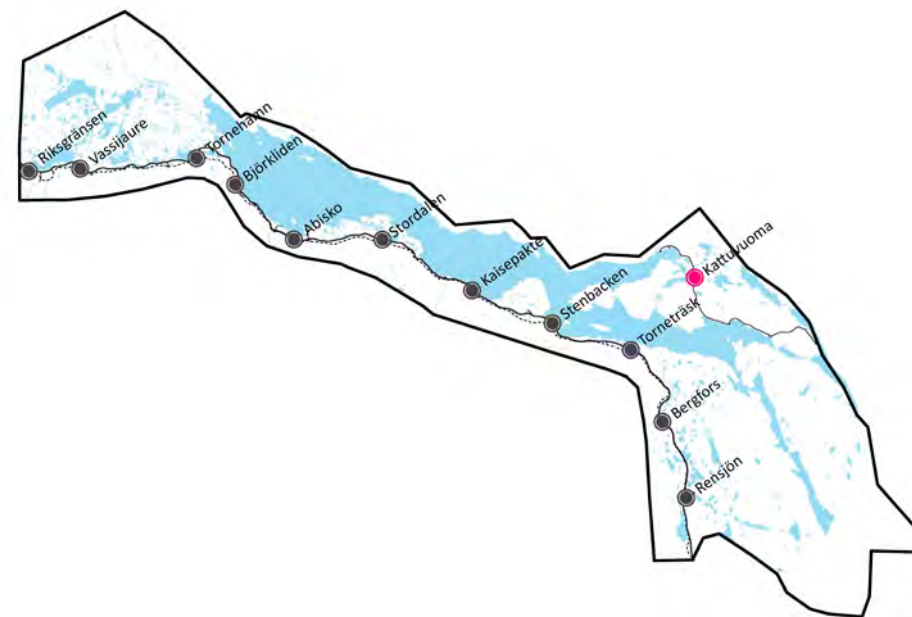
Området ska även fortsättningvis vara av vildmarkskaraktär som prioriteras för verksamheter med anknytning till renäringen.

Planeringsförutsättningar

Inom området ligger de fem byarna Laimoluokta, Kattuvuoma/Jostu, Latteluokta, Korttolahti och Salmi. I byarna Kattuvuoma och Laimoluokta bor renskötare tillhörande Talma sameby. Området saknar väganslutning men en 3 mil lång grusväg finns mellan byarna. För att komma till området färdas man med båt sommartid, respektive med skoter vintertid.

Kattuvuoma är en by där det som mest har funnits åtta gårdar med fastboende på fjällägenheter. På senare år har byn kompletterats med renvaktarbostäder och idag finns här 23 fast boende. Från 1930-talet och framåt hade byn ett eget sågverk samt en handelsbod. Sågen medförde att husen försågs med panel medan handelsboden kunde erbjuda förnödenheter åt byborna.

Samtliga fjällägenheter har idag konverterats till fritidshus och byn är idag en mycket levande fritidsby, där många vistas stora delar av året. Ytterligare fritids-

hus har tillkommit på senare tid. Marken är statligt ägd och arrenderas av de boende. För att ta sig till Kattuvuoma kan man från Torneträsk båtplats ta båt eller skoter över till Bieggaluokta och därefter landsvägen till Kattuvuoma. På vintern går även skoterled från Kurravaara vid Kiruna.

I Norra Torneträsk finns starka rennäringensintressen och det är kärnområde för Talma sameby. Här finns dessutom flera flyttleder.

Del av området ligger inom riksintresse för obrutet fjäll. Dock bör gränsen för obrutet fjäll ändras så att inte Salmi och Korttolahti ingår. Det är även skyddat genom Natura 2000 (Torneträsk-Soppero fjällurskog).

Endast en begränsad förtätning av bebyggelsen bör möjliggöras.

Riksintressen

Riksintresse gäller enligt Miljöbalken 3 kapitlet 5§, och 6§ Detta avser rennärning, natur och friluftsliv, kulturmiljövård samt enligt 4 kapitlet Miljöbalken, 1§,2§, 5§, 6§ och 8§.

Gällande planer och bestämmelser

- Ett nytt kulturmiljöprogram för Norrbottens län antogs i december 2009. Kulturmiljöprogrammet belyser bl a de höga kulturvärdena i byn Kattuvuoma.

Särskilt värdefulla byggnader och miljöer

Kattuvuoma och Vuoskojaure är utpekade som värdefulla kulturmiljöer i länets regionala kulturmiljöprogram. Kattuvuoma är en unik kulturmiljö med mycket höga kulturmiljövärden där flera fjällägenheter är samlade till en by som med tiden har kompletterats med renskötarbostäder. I området finns ett flertal fornlämningar, inte minst inom den samiska vistemiljön Vuoskojaure.

Rekommendationer

Detaljplaner eller områdesbestämmelser bör upprättas för de fem byarna i området, för att på så vis begränsa förtätning av bebyggelsen. Ny bebyggelse bör uppföras i samklang med befintlig bebyggelse. För att behålla områdets karaktär förordas trähus med sadeltak vid nybyggnad.

Planens konsekvenser vid efterkommande beslut

Påverkan på riksintresset vid planens genomförande bedöms bli måttliga under förutsättning att efterkommande beslut blir genomtänkta. Detaljplaner eller områdesbestämmelser bör upprättas. Vid detaljplaner kan byggnaders placering, exploateringsgrad och utformning regleras. I samband med detaljplaneläggningen ska aspekter som rör riksintressen beaktas särskilt.

UPPLYSNINGAR

PLANENS SYFTE

Syftet med en fördjupad översiktsplan är att avväga olika allmänna . Planens ska ge vägledning om hur mark och vattenområden skall användas. I planen ges rekommendationer hur marken får användas dels på en mer övergripande nivå inom hela planområdet. Inom vissa förändringsområden där det råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse anges särskilda rekommendationer inom på detaljkartor angivna områden.

Inom dessa områden finns både lagar, juridiskt bindande dokument och andra icke juridiskt bindande utredningar som påverkar hur mark och byggnader får användas. Här ges en sammanfattning över dokument som på olika sätt styr bygglovprövningen.

KULTURMILJÖVÄRDEN

För byggnader som har klassats som statliga byggnadsminnen, enligt förordningen (1988:1229) om statliga byggnadsminnen, gäller följande:

1. Byggnaderna får inte rivas, vare sig helt eller delvis.
2. Byggnaderna får inte byggas till, byggas om eller på annat sätt förändras till sin exteriör.
3. Byggnaderna skall vårdas och underhållas så att de inte förfaller. Vård och

underhåll skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Detta skall ske med material och metoder som är anpassade till byggnadernas egenart.

4. I de fall ett område avgränsats till skydd för byggnadsminnet får detta område inte ytterligare bebyggas.
5. Åtgärder i den skyddade bebyggelsens närhet som förvanskar dess karaktär får inte göras.
6. Förändringar av mark och vegetation som förvanskar dess karaktär får inte göras.
7. Åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa tågtrafikens framkomlighet får vidtas i samråd med Riksantikvarieämbetet.

För områden som klassats som ”Särskilt värdefulla byggnader och miljöer” gäller följande:

”Kommunen bör i sin planering verka för att byggnader och miljöer bevaras, genom bestämmelser i översiktsplaner samt vid detaljplanearbete utfärda skyddsbestämmelser och utöka bygglovsplikt för fastigheterna”.

Särskilt värdefulla byggnader och miljöer innefattar byggnader och miljöer som är särskilt värdefulla ur kulturhistorisk synvinkel. Dessa byggnader bör inte förvanskas. Ärenden som rör byggnaderna och miljöerna bör utredas i samråd

med Länsmuseet i Norrbotten.

Där det finns fornlämningar som är lagskyddade enligt kulturmiljölagen (KML) ska kommunen söka samråd med länsstyrelsen enligt KML 2 kap. 10 § vid ny exploatering.

I områden som är rika på fornlämningar bör ny exploatering föregås av arkeologiska utredningar enligt KML. På så vis fastställs om ytterligare fornlämningar (som ännu inte är kända) berörs av exploaterarna.

Områdesbestämmelser

Områdesbestämmelser har tagits fram för Jukkasjärvi bandel 1:1, 1:17 och 1:34, omfattande all den bebyggelse som uppförts av SJ utefter järnvägen från Kalixfors till Riksgränsen. Syftet med områdesbestämmelserna är att bevara den kulturmiljövärda SJ-bebyggelsen genom att så långt möjligt behålla dess typiska SJ-karaktär.

Bestämmelserna gäller främst byggnadernas exteriör, dvs. reglering av stationshusens och komplementbyggnadernas fasad- och takmaterial samt färg. Dock förbjuds ej användningen av byggnaderna. Det är alltså tillåtet att nyttja dem för andra ändamål, eftersom de inte längre behövs för tågtrafikens bedrivande. Mest troligt är att byggnaderna kommer att användas som fritidshus. Vid sådan användning är det viktigt att beakta olägenheter från tågtrafiken, i form av buller, vibrationer och annat dylikt. Åtgärder bör utföras för att förhindra sådana störningar.

De mest skyddsvärda husen som omfattas av bestämmelserna har betecknats med skyddsvärde A. Alla övriga byggnader inom planområdet omfattas av skyddsvärde B.

För byggnader med skyddsvärde A gäller att träfasader, taktäckningsmaterial och den typiska SJ-färgen ska behållas. Husen kan användas för andra ändamål, förutsatt att exteriören inte förändras nämnvärt. Bygglov ska sökas för komplementbebyggelse, till- och påbyggnad samt för andra ändringar av utseende. Det befintliga taktäckningsmaterialet och utförandet ska behållas. Om det blir

absolut nödvändigt kan eternittak utbytas mot papptak i samma kulör. Lovplikt krävs för rivning av byggnaderna. Byggnader med skyddsvärde A finns i Rensjön, Torneträsk, Stenbacken, Kaiseniemi, Kaisepakte, Pessinajokk, Solbacken, Abisko, Tornehamn, Paktajaure, Kopparåsen samt Fjälltjärn.

För byggnader med skyddsvärde B måste bygglov sökas för ändring av takmaterial och färgsättning samt för yttre underhållsarbeten. Fasadfärgen regleras till falu rödfärg, slamfärg. Lovplikt krävs för rivning av byggnaderna.

För mer information angående områdesbestämmelserna, se *Områdesbestämmelser för Jukkasjärvi bandel 1:1, Kalixfors - Riksgränsen, SJ-bebyggelse. Godkänd och antagen av Bn 1993-05-27. Laga kraft 1993-06-23.*

FISKEARKAR

En fiskeark är en liten flyttbar byggnad som kan ge skydd för väder och vind vid pimpelfiske. Fiskearkarna har funnits i Torneträskområdet sedan 1930-talet, då den första arken byggdes. Arkarna utgör ett unikt inslag i landskapet kring Torneträsk och det är därför viktigt att göra det möjligt att bevara dessa och föra traditionen vidare.

Särskilda områden för uppställning av arkar finns anvisade och de regleras i detaljplan.

I ”Generalplan för Torneträsk från 1983 - Förslag till riktlinjer för uppställning av fiskearkar” regleras utförande, mått och funktion för fiskearkar. Där redovisas även områden för uppställning.

Kiruna kommun är huvudman för arkuppställningsplatser och Kiruna Jakt och Fiskevårdsförening är förvaltare.

Idag finns ett flertal detaljplanlagda områden för uppställning av arkar längs västra stranden av Torneträsk, mellan Torneträsk hållplats och Tornehamn. Näst intill samtliga arkplatser har närhet till allmän parkering.

BÅTHUS

I ”Generalplan för Torneträsk från 1983 anges föreslagna mått och placering av båthus.

Förslag till mått, placering, utformning, utförande enligt Generalplan Torneträsk 1983

FISKEARK

Mått: Max 2,5 x 1,6 x 1,5 m.

Material och utförande: Valfritt.

Medar: Tillräckligt stabila medar ska finnas på varje ark för transport på snö/is.

Uppvärmning: Valfritt.

Färg: Mörk färgton.

Namnskylt: Varje ark ska vara försedd med namnskylt med ägarens namn, adress och telefonnummer.

BÅTHUS

Enkelgarage Mått: Max 8,0 x 3,5 x 1,9 m.

Dubbelgarage : Mått: Max 8,0 x 7,0 x 1,9 m.

Placering : Grupp med 5 båthus i rad med 2 meters avstånd mellan båthusen.
Mellan grupperna lämnas ett avstånd av 7 meter.

Färg: Mörk färgton.

PARKERINGSPLATSER

Långtidsparkeringar är avsedda för det rörliga friluftslivet och för biluppställning i anslutning till fiskearkar och fritidshus. På en långtidsparkering får man parkera mer än 24 timmar. Dessa parkeringsplatser ligger en bit ifrån riksväg E10 och med en särskild tillfartsväg. Långtidsparkeringarna är ofta belägna i anslutning till en vandrings- eller skoterled och nära arkplatser/fritidshus/båthus.

Korttidsparkering kan ske på parkeringsfickorna längs riksväg E10. Tiden för parkering på parkeringsfickorna är begränsad till max 24 timmar. Tidsbegränsad parkering kan också ske på de naturrastplatser som ställts i ordning längs vägen.

Trafikverket har under sommaren 2009 inventerat och mätt in parkeringsplatser och rastplatser längs riksväg E10.

Det ska vid behov finnas utrymme för att utvidga befintliga långtidsparkeringar.

BEDÖMNINGAR/KONSEKVENSER

RIKSINTRESSEN

Ny bebyggelse föreslås endast få uppföras på några få orter som redan tidigare är bebyggda. Ny bebyggelse kompletterar därför tidigare uppförd bebyggelse. Restriktivitet mot bebyggelse utanför Riksgränsen-Katterjokk, Björkliden, AbiskoTurist-Abisko Östra, Stenbacken, Torneträsk och Rensjön. Riksgränsen-Katterjokk och Björkliden avser att expandera. Mer människor ger givetvis mer slitage och rennäring kan påverkas sommartid om fler människor bor i området. För samtliga områden gäller att all ny byggnation skall föregås av detaljplanläggning, och då ska särskilt aspekter som rör riksintressen beaktas.

MILJÖKVALITETSNORMER VATTEN

Den 18 december 2009 fattade vattenmyndigheten inom Bottenvikens vattendistrikt beslut om miljö kvalitetsnormer för över 7000 vattendrag. Inom planområdet omfattas samtliga recipienter av miljö kvalitetsnormer. Kiruna kommun har följande kommunala och enskilda avloppsreningsverk i området:

Reningsverk	Rening	Dim. Anslutna	Dim BOD belastning (kg/d)	Dim P-tot belastn. (kg/d)	Reningsgrad	Recipient
Katterjokk	MBKF	3200	224	7,7	95	Viepmatluokta
Riksgränsen	MBKF	1550	109	3,7	95	Viepmatluokta
Björkliden	MBK	1000	70	2,4	90	Torneträsk
Abisko Östra	MBK	400	28	1,0	90	Torneträsk
Abisko Turist	MK	500	35	1,2	90/60*	Torneträsk

Reningsverk	Rening	Dim. Anslutna	Dim BOD belastning (kg/d)	Dim P-tot belastn. (kg/d)	Reningsgrad	Recipient
Vassijaure	MBK	400	28	1,0	90	Vassijaure
Tot. reningsverk		7050	494	16,9		

* 90% för Ptot och 60 % för BOD,

Resultaten av vattenprover tagna i Viepmatluokta år 2006 och 2007 visar att nuvarande belastning från reningsverket i Riksgränsen inte verkar ge någon mätbar påverkan på vattenkvaliteten i Viepmatluokta. I sjöar är det främst fosfor som är det begränsande näringsämnet. Analyserna visar att både Viepmatluokta och Vassijaure kan betraktas som mycket näringsfattiga (ultraoligotrofa) med fosforhalter under 6 µg/l, både i ytan och på botten. Även halterna av syreförbrukande ämnen och organiskt material kan bedömas som mycket låga.

Enligt VISS vatteninformationssystem i Sverige har samtliga recipienter inom planområdet en hög ekologisk och god kemisk status exklusive kvicksilver. I EG:s ramdirektiv för vatten (2008/105/EG) anges gränsvärdet, det vill säga den tillåtna halten, för kvicksilver i biota till 20 mikrogram per kilogram (ug/kg). I Sverige idag överstiger kvicksilver gränsvärdet i alla ytvattenförekomster; sjöar, vattendrag och kustvatten.

Under lång tid har utsläpp av kvicksilver skett i både Sverige och utomlands. Den främsta anledningen till att kvicksilverhalterna i vattnet är för höga är internationella luftnedfall. Det finns inga risker att statusen för recipienterna ska försämrans fram till 2015. BOD₇ utsläppen kommer däremot att överskrida gränsvärdet vid full belastning; gränsvärdet nås redan vid en genomsnittlig belastning på drygt 70 % av reningsverkens kapacitet, motsvarande 5 050 pe. Det är dock inte realistiskt att anta att alla typer turistanläggningar har samma nyttjandegrad.

Förslag till nya skyddsföreskrifter har upprättats för vattentäkter i Björkliden och Vassijaure.

Miljö kvalitetsnormerna för vatten kommer att innehållas även om en viss utbyggnad av besöksnäringen sker i området.

MILJÖ- OCH RISKFAKTORER

Miljö- och riskfaktorer är väl belysta i rapporten *Grundförutsättningar för Torneträsk*. Här ges endast en kortare komplettering.

Områden med särskilda risker

BRAND

Kiruna kommun har sin räddningsstyrka stationerad i Kiruna. På grund de 13 mil långa avståndet mellan Kiruna C och Riksgränsen, hinner räddningstjänsten inte fram i tid vid brand. Vid besvärliga väderleksförhållanden kan det också uppstå problem med framkomligheten. En vägbom öster om Björkliden stänger av trafiken vid svåra väderleksförhållanden, vilket kan fördröja insatstiderna ytterligare. Avtal finns med Narviks räddningstjänst som kan nå Riksgränsen inom 1 timme. De kan enligt avtalet operera fram till Björkliden.

Det finns en frivillig brandkår i Abisko Östra. De har dock inte full beredskap och kanske inte finns tillhands om brandolyckor uppstår. Det finns för få människor som kan upprätthålla en deltidsbrandkår. Insatstiderna blir ofta för långa men det är för dyrt för kommunen att upprätthålla en kommunal räddningsstyrka i Abisko Östra. Vid lavinfara vid Nuolja kan vägen stängas av söder om Björkliden.

Höga krav på brandsäkerhet krävs vid ny/tillbyggnad av hotellanläggningen. Goda utrymningsvägar och brandcellsindelning. Det blir dock svårt att hinna fram och rädda en hotellbyggnad i brand på grund av långa insatstider.

När det gäller stugbränder så går dessa ofta inte att rädda pga allt för långa insatstider. Flertalet fritidshus saknar också väg fram till byggnaden. Tillräckligt stort avstånd mellan stugorna bör därför upprätthållas för att förhindra brand-

spridning. Hotellpersonalen bör också utbildas i brandsäkerhet.

HÖGA FLÖDEN

100-årsflödet har genom frekvensanalys beräknats av SMHI till ca +343 m.ö.h (höjdsystem RH 00).

Längs Torneträskets stränder ligger huvudsakligen enklare byggnader som arkar, fritidshus, båthus o.d. Det gamla reningsverket i Riksgränsen kan ligga i farozonen. Reningsverket är inte längre i drift, men ska kunna användas vid behov.

I områden som hotas av 100-årsflöde bör det inte tillkomma någon bebyggelse alls, med undantag för enkla byggnader som garage, arkar, uthus och båthus.

I områden som hotas av högsta dimensionerande flöde, dvs. där översvämningar beräknas ske mer sällan än vart hundra år kan samhällsfunktioner av mindre vikt lokaliseras. Exempel är byggnader av lägre värde, byggnader av mer robust konstruktion samt enklare fritidshus.

Vid detaljplanering och lokalisering av ny bebyggelse ska höjdförhållanden på platsen studeras. I detaljplan ska säkerställas att bebyggelse planeras på tillräckligt hög höjd eller att åtgärder planeras så att risken att nya byggnader översvämmas minimeras.

Det går inte att helt planera bort extrema händelser som naturkatastrofer. 100-årsflöden inträffar vid extrema flöden då maximalt ogynnsamma förutsättningar råder när det gäller nederbörd, snösmältning, vanligtvis på vårkanten då marken är frusen och ingen infiltration sker. Risken är dock liten, ett 100 årsflöde inträffar med 63% säkerhet inom 100 år och med 99% säkerhet inom 500 år.

Konsekvenser av höga flöden bedöms som relativt små. Hotellen och huvudbyggnaderna ligger på högre höjder. Vattentäkter kan dock förorenas. Höga flöden inträffar vanligtvis på vårkanten då det råder lågsäsong för turistnäringen. Konsekvenserna bedöms därför bli måttliga eftersom det är ett ganska glesbefolkat område som kan utrymmas om extrema flöden uppstår.

FARLIGT GODS

Farligt gods transporteras på väg och järnväg inom planområdet. Huvuddelen av godset går på järnväg. Tekniska Verken i Kiruna AB omhändertar brännbart hushålls- och verksamhetsavfall från flertalet kommuner i Nordland och Tromsfylken. Transporterna av avfall sker i huvudsak på riksväg E10 och uppgår till 50000 ton/år. Brännbart hushålls- och verksamhetsavfall klassas inte som farligt gods.

Vanligt ligger bebyggelsen på betryggande avstånd från väg/järnväg. Abisko Turiststation har en egen vattentäkt som ligger mellan riksväg E10 och huvudbyggnaden. Det finns inget skyddsområde.

Närheten till riksväg E10 är en risk för anläggningen. Riskerna bedöms vara liten idag och översiktsplanens genomförande bedöms inte öka riskerna på ett påtagligt sätt.

LAVINFARA, RAS OCH SKRED

I Riksgränsen finns områden där det råder lavinfara. Laviner förekommer äldre personalbostäder söder om järnvägen har påverkats. Lavinskydd har uppförts längs järnvägen på de mest riskfyllda partierna förbi Riksgränsen. De föreslagna nya bostadsområden ligger norr om järnvägen. Ingen av dessa bedöms vara riskfyllda för snöskred. Vid detaljplanering av respektive bostadsområde bör risker och eventuella åtgärder utredas bättre. Inga platser med jordskred och ras finns registrerade i SGI:s geodatabas inom planområdet.

UTSLÄPP I TORNETRÄSK

I grundförutsättningarna för Torneträskområdet redovisas prognoser över den framtida belastningarna när bäddkapaciteten utökas i Riksgränsen-Kattejok och Björkliden. Avloppsreningsverken kapacitet har byggts ut för att klara expansionen. Detta förutsätter naturligtvis att avloppsreningsverken fungerar normalt och att de inte överbelastas. Prognoser med utökad bäddkapacitet fram till 2033 har utarbetats. Prognoserna redovisar ökad belastning i Riksgränsen-Kattejokk med 2200 pe och ökad belastning i Björkliden med ca 1000 pe. Gränsvärdet för BOD7 utsläppen får inte överskridas även om bäddkapaciteten ökas enligt ovanstående prognoser.

Reningsverken är dimensionerade för toppbelastning och det innebär att utsläppen i kg/år inte överstiger beslutade nivåer. En 100% beläggning varje dag under året är inte realistiskt.

PÅVERKAN PÅ NATURA 2000

Alla nationalparker och naturreservat är Natura 2000 områden. Dessa är skyddade enligt föreskrifter. Planens genomförande påverkar inte Natura-2000 områden. Torneträsk med biflöden är Natura-2000 vattenområde. De arter som är särskilt utpekade inom ramen för Natura 2000 är utter, lax, stensimpa, flodpärlmussla, grön flodtrollslända och venhavre. Fiskundersökningen som utfördes i september 2002 visade som förväntat att lax saknas eftersom laxen inte stiger längre upp i Torneälven än till ungefär Jukkasjärvi, möjligen något längre upp. Flodpärlmusslan är beroende av öringen i sin fortplantningsprocess och eftersom öring inte finns i sjösystemet finns inte heller flodpärlmusslan. Utter skulle kunna finnas i området, men då mer sporadiskt. Någon reproduktion av utter har inte noterats i området. En ökad bioproduktion av fisk skulle sannolikt gynna de uttrar som eventuellt förekommer i området. Grön flodtrollslända är en skogsart och förekommer sällsynt i Norrbottens skogsland. Venhavren, som är välinventerad, har hittats i Stenbacken söder om Abisko, men saknas i fjällterrängen kring Riksgränsen och Katterjåkk. Det är endast stensimpa som skulle kunna finnas i dessa sjöar och den är för övrigt allmänt förekommande i hela avrinningsområdet och i övriga Norrbotten. Stensimpa förekommer därför i både klara, näringsfattiga vatten liksom i mer näringsrika och humösa (färgade) vatten. En något näringsrikare situation i Viepmatluokta och Vassijaure skulle därför inte missgynna arten.

De naturtyper som är skyddsvärda inom Natura 2000-området är alpina vattendrag, naturliga större vattendrag, oligo-mesotrofa sjöar, dystrofa sjöar och vattendrag med flytbladsvegetation. Av dessa naturtyper berör den sökta verksamheten möjligen de tre första naturtyperna.

Områden med särskilda miljöproblem

BULLER

Buller är icke önskvärt ljud och upplevs därför som en störande faktor. Buller kan ge effekter på människors hälsa, genom sömnstörningar, samtalsstörning

och allmänt upplevd störning. Enligt riksdagens proposition (1996/97:53) bör riktvärden för trafikbuller inte överskridas vid nybyggnation av bostäder eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur.

- 30 dbA ekvivalentnivå inomhus
- 45 dbA maximalnivå inomhus nattetid
- 55 dbA ekvivalentnivån utomhus
- 70 dbA maximalnivå vid uteplats i anslutning

Om det kan befaras att riktvärdet kan komma att överskridas skall en bullerberäkning utföras vid lokalisering av ny bostadsbebyggelse.

Områden i nära anslutning till riksväg E10 och Malmbanan påverkas av buller. Andra bullerstörningar som kan förekomma är buller från helikoptrar och snöskotrar. Eftersom bebyggelsen i området är lokaliserad invid väg och järnväg och ibland mellan dessa, bör bullerfrågan i hög grad belysas. Detta gäller särskilt utomhusbuller. Malmtransporterna beräknas öka väsentligt i framtiden då både järngruvorna i Pajala och Svappavaara kommer att bidra till ett ökat tonnage längs järnvägen. För att utöka kapaciteten på järnvägen krävs fler mötesstationer eller dubbelspår. Ökad trafikfrekvens innebär fler störningstillfällen för bostadsbebyggelsen längs järnvägen. Investeringar i järnvägsstruktur kan innebära bullerdämpande åtgärder eller att bostadshus måste lösas in om riktvärdena för buller inte kan uppnås.

Ny bebyggelse skall detaljplaneras. Riktvärdet för buller skall uppnås. Bullerutredningar skall utföras vid planering av bostäder nära bullerkällor. Bullerdämpande åtgärder måste planeras om riktvärdet mot bostäder riskerar att överskridas.

HÖGA RADONHALTER

Radon kommer från sönderfallande radium och finns naturligt i marken. Radongasen sönderfaller och kan via inandningsluften ge upphov till bl.a. lungcancer. Vissa typer av jordarter och berggrund har hög radiumhalt och klassas som högriskområde. Det gäller t.ex. vissa typer av graniter och pegmatiter, alunskiffer och grusåsar. Enligt en markradonundersökning utförd över Kiruna kommun har man konstaterat förekomst av uranrik granit i berggrund eller jordarter

främst kring Riksgränsen - Katterjåkk samt i Stenbacken.

Radon i inomhusluft kan komma från marken eller från byggmaterialet. Det är relativt enkelt att åtgärda höga radonhalter i inomhusluft genom tätning mot marken, förbättrad ventilation och luftning av grundvatten.

Gränsvärden för radon finns i bindande föreskrifter, till exempel Boverkets byggregler och Livsmedelsverkets dricksvattenföreskrifter. Riktvärden finns i allmänna råd, till exempel Socialstyrelsens allmänna råd om radon i inomhusluft. Riktvärdena för radonhalter i bostäder och lokaler där kommunerna har tillsyn enligt miljöbalken är kopplade till begreppet olägenhet för människors hälsa.

Följande gränsvärden och riktvärden gäller för radonhalter i bostäder och dricksvatten:

- Nybyggda bostäder 200 Bq/m³ luft (enligt Boverkets författningssamling)
- Befintliga bostäder 200 Bq/m³ luft (gränsvärde för olägenhet för människors hälsa enligt miljöbalken). Socialstyrelsens allmänna råd
- Dricksvatten, gräns för tjänligt med anmärkning >100 Bq/l. (Livsmedelsverkets gränsvärden gäller inte för vattenverk som tillhandahåller mindre än 10 m³ vatten per dygn eller försörjer färre än 50 personer.)
- Dricksvatten, gräns för otjänligt > 1000 Bq/l (Livsmedelsverkets föreskrifter SLVFS 1997:32).

Vid bygglovsprövning och upprättande av nya detaljplaner, där radonproblem kan befaras, skall grundläggning ske med radonskyddat eller radonsäkrat utförande. Radonskyddat utförande är den mildare varianten som tillämpas där måttligt förhöjda radonhalter förekommer. Tätning av grunden är då oftast tillräcklig.

Eftersom uranmineraliseringar förekommer inom Torneträskområdet så kan dricksvatten från källor och borrade brunnar innehålla förhöjda radon- och/eller uranhalter. Källvatten, som runnit fram i bergssprickor kan innehålla förhöjda värden. De högsta radonhalterna i dricksvatten finns ofta i bergsborrade brunnar. Brunnar, som borrats i sprickzoner, har oftast mycket god vattentillgång, men tyvärr ofta förhöjda radonvärden. Det finns inga områden, där radonproblemen

helt kan uteslutas. Höga radonhalter kan utgöra en hälsorisk på grund av den förhöjda stråldos man får genom att dricka vatten. All strålning från radioaktiva ämnen kan ge skador på kroppsvävnaderna. Den allra största hälsoriskerna med radon i vatten är att radonet avges till inomhusluften, när man använder vatten i hushållet. Att inandas radonhaltig luft påverkar lugnvävnaden. På sikt kan detta förorsaka lungcancer. Hälsoriskerna minskar om man har en effektiv ventilation i köks- och våtutrymmen. Ett vatten som innehåller ca 1 000 Bq/l ökar radonhalten i luften inomhus med ca 100 Bq/m³.

En effektiv metod att minska radonhalten är att lufta vattnet. Idag finns reningsutrustning, såsom radonavskiljare ute på marknaden. Vissa radonavskiljare har en reningsgrad på upp till 99 %.

Samtliga borrade brunnar bör därför kontrolleras.

Områden som är känsliga för påverkan eller störning

EKOLOGISKT KÄNSLIGA OMRÅDEN

Torneträskområdet består av stora delar skyddsvärd natur, vilka är extra känsliga för påverkan eller störning. För nationalparker, naturreservat samt områden som omfattas av Natura 2000 finns särskilda föreskrifter och bevarandeplaner med rekommendationer för hur områdena bör bevaras och utvecklas.

Utöver de skyddsvärda naturområdena innehåller planområdet dessutom stora delar opåverkad naturmark som är viktig att ta hänsyn till för att bevara den biologiska mångfalden. Hela Torneträskområdet omfattas av riksintresse för naturvården.

Våtmarkerna utgör viktiga komponenter i vattnets storskaliga naturliga kretslopp. I dessa samlas tillrinnande vatten upp från omgivningen och lagras för att sedan spridas vidare. Våtmarkerna fungerar således som biologiska filter. Tungmetaller och organiska föreningar fastnar i våtmarken och kan ackumuleras i torven istället för att läcka ut till angränsande vattendrag och försämra vattenkvaliteten. I Torneträskområdet finns ett flertal myrar där bebyggelse bör undvikas.

Inom flera områden finns vattentäkter som försörjer omkringliggande bebyggelse med dricksvatten. Dessa är känsliga för påverkan då bebyggelse riskerar

att förorena vattentäkten, vilket kan leda till hälsorisker. Överlag består Torneträskområdet av känsliga och särskilt utpekade vattenområden. Sjön Torneträsk och dess tillrinningsområden omfattas samtliga av Natura 2000.

Planen föreslår att bebyggelsen koncentreras till några få områden som har god va-kapacitet. Ingen spridd bebyggelse tillåts i området.

HÖGA VÄRDEN FÖR LANDSKAPSBILDEN

Områdets höga värden för landskapsbilden är en av anledningarna till varför många väljer att besöka området. Bergsmassiven möjliggör fjällvandringar och alpin skidåkning med storslagna naturutblickar över Torneträsk. Det är därför oerhört viktigt att ny exploatering sker i måttlig grad samt genom noggranna gestaltningöverväganden. Bebyggelse och kommersialisering får till inget pris förta känslan av den storslagna naturupplevelsen. Planen medger endast begränsade utbyggnadsmöjligheter på några få ställen. I Riksgränsen-Katterjokk samt Björkliden kan landskapsbilden påverkas. Ny bebyggelse skall detaljplanläggas. Landskapsbildsanalyser bör genomföras när nyplanering sker i känsliga lägen. Detaljplanen skall även styra utformningen och exploateringsgraden i området för att minimera riskerna att störande och olämplig bebyggelse uppförs som förfular landskapsbilden.

OMRÅDEN FÖR RENNÄRING

Renar är känsliga för störningar från andra markanvändare och rovdjur. Särskilt känsliga är de under vårbyte och vid kalvningsland. Även vid vila och under flyttningar bör renarna vara ostörda. Renarna störs mest av hundar. Riskerna finns att renarna som stressas sprids ut över större områden vilket försvårar för renskötseln.

Området mellan Torneträsk och Rensjön är av riksintresse för svår passage. Här är det extra viktigt att inte utsätta renarna för trängda lägen eller stress. Riskerna finns vid nyexploatering att betesområden eller flyttleder splittras och avskämmas, vilket kan leda till negativa konsekvenser för rennäringen som helhet i området.

Trafikverket har satt upp stängsel i Torneträsk vilket leder till att barriäreffekter uppstår. Konsekvenserna blir att området mellan järnvägen och Torneträsk blir en viktigt strategiskt passage för renarna. För att minska de negativa konsekvenserna

för rennäringsområdet har bebyggelseområdet i Torneträsk minskat i storlek. Bebyggelseområden söder om riksväg E10 har utgått. Bebyggelseområdet koncentreras sig till området norr om riksväg E10. Även i Stenbacken har bebyggelseområdet reducerats för att inte orsaka försämringar för rennäringsområdet. I Kattejokk har område 12, väster om Friluftfrämjandets Turistanläggning utgått. Med de förändringar i planutformningen som har skett har de negativa konsekvenserna för rennäringsområdet begränsats.

OMRÅDEN FÖR RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Det rörliga friluftslivet är en av de starkaste attraktionskrafterna i området. Alltsedan järnvägen byggdes har området varit ett mycket betydelsefullt rekreativt område. Risken finns vid ny exploatering att det rörliga friluftslivet begränsas, då mark tas i anspråk för privat ändamål. Bebyggelse vid strandnära lägen samt viss förtätning kan begränsa tillgängligheten till attraktiva målpunkter för allmänheten. Ett alltför kommersialiserat område skulle dessutom förta området unika natur- och kulturvärden. Om bäddkapaciteten ökar, kan också snöskotertrafiken i området öka. Störningar mellan skidåkare som vill idka ett rörligt friluftsliv och snöskoteråkare kan förekomma. Snöskotertrafiken kan regleras och begränsas om störningar leder till allt för mycket buller och andra olägenheter.

HÖGA KULTURMILJÖVÄRDEN

Områdets rika bestånd av gamla kulturmiljöer bidrar starkt till dess karaktär och attraktionskraft. Stationssamhällen utefter Malmbanan är idag kulturmiljövärda objekt och präglar landskapsbilden i hög grad.

Området består även av lämningar från tidigare jägarfolk och den samiska kulturen. Samtliga kulturvärden i området är känsliga för störningar och riskerar att förfalla eller förvanskas vid oförsiktighet. Ett nytt bostadsområde föresås i västra delen av Riksgränsen område 1. Här finns också värdefulla kulturmiljövärden. Ny detaljplan skall upprättas. Vilka skyddsåtgärder och hänsyn som skall tas utreds i planarbetet.

KLIMATFÖRÄNDRINGAR

Länsstyrelsen har år 2013 sammanställt en ny rapport om klimatförändringar i Norrbotten.

Ökade nederbördsmängder, efterföljande möjliga översvämningar och höjdagrund- och ytvattennivåer kan öka risken för att föroreningar hamnar i vattentäkter och tillrinningsområden. Detta skulle således få stora konsekvenser för Torneträskområdet. Föroreningarna kan ge akuta problem av mikrobiologisk karaktär samt vattenburen smitta. De kan dessutom orsaka mer eller mindre permanenta skador på en vattentäkt. Högre temperaturer, längre tider med isfria sjöar och vattendrag samt ökad avrinning kan innebära ökning av övergödning och humushalt. Detta leder vidare till ökad partikelbunden spridning av föroreningar i vattenområden. Klimatförändringarna kan innebära ökad risk för skred och ras. Skred och ras äger rum i sluttande terräng, speciellt i anslutning till vatten. Att bebygga sådana platser kan innebära fara och leda till allvarliga konsekvenser. I norra Norrlands fjälltrakter kommer benägenheten för moränkskred och slamstörningar att öka beroende på ökad nederbörd sommartid och högre frekvens av intensiva regn som ger ökad erosion.

Den planeringsmodell som beskrivs i rapporten ”Stigande vatten” från Länsstyrelsen i Västra Götaland kan tillämpas vid planering av ny bebyggelse i närhet av sjöar och vattendrag.

Äldre och kulturellt värdefulla byggnader riskerar att skadas vid ökad vattenförling och översvämningar genom bl a mögel, röta och frostsprängningar. Äldre byggnader har ofta bevarats väl p.g.a att de varit väl anpassade till rådande klimatförhållanden. Vid ändrat klimat finns risk för en snabbare nedbrytning om inte underhållsåtgärder sätts in.

Klimatförändringarna kommer även att påverka rennäringsområdet. Varmare och blötare vintrar kan innebära problem med is och skare vilket begränsar renarnas förmåga att nå föda. Det påverkar även flyttningsleder eftersom dessa ofta går över isbelagda vattenområden. Svåra passager kan komma att bli extra viktiga att beakta. En högre sommartemperatur påverkar renarna negativt då de inte trivs i värme. Vid en förlängd vegetationsperiod förväntas sommararbetet att öka,

vilket är positivt för renarna eftersom det är under denna perioden som renarna bygger upp sina reserver inför vintern.

Kopplingarna mellan klimatförändringar och turism kan bli allt starkare. Ett förändrat klimat kan komma att påverka förutsättningarna i Torneträskområdet, genom exempelvis minskad snötillgång. Turistsäsongerna kan komma att förskjutas, vilket kan leda till risk för nya markanvändningskonflikter. Förändrade snöförhållanden kommer definitivt att påverka vinterturismen i hela Europa. De svenska fjällen förväntas dock att drabbas förhållandevis lite jämfört med övriga europeiska vinterorter, vilket skulle kunna bidra till fortsatt konkurrenskraft för de svenska fjällen. Med åtgärder, såsom tillverkning av snö, schaktning, avverkning och förflyttning av pister, skulle problemen kunna lösas kortsiktigt. Sådana åtgärder kan dock påverka barmarksturismen, då miljön riskerar att förfulas. En förkortad snöperiod kan även leda till minskad skoterkörning.

Den biologiska mångfalden kommer att påverkas av klimatförändringar. Det är mycket möjligt att det totala antalet arter ökar i ett varmare klimat, vilket skulle kunna innebära att den biologiska mångfalden ökar. Dock är det viktigt att beakta att vissa nordliga arter riskerar att försvinna. I fjälltrakterna framträder effekter av klimatförändringar tydligare än i många andra ekosystem.

Bebyggelse av hus, vägar och leder m.m. bör utformas med stor flexibilitet för att kunna skapa en robust struktur. Väg- och järnvägsunderfarter riskerar att översvämmas, varför flexibla väglösningar kan behövas. VA-lösningar med god kapacitet som kan hantera höga flöden under kritiska perioder är också viktiga för att uppnå robusthet. Hänsyn bör tas till vindförhållanden vid speciellt utsatta lägen. Husens lokalisering och utformning blir då väsentlig.

För rennäringen är det viktigt att en dialog förs mellan samebyar och turistföretag och -organisationer för att undvika att konkurrens om mark kan uppstå.

MILJÖKVALITETSMÅL

Vissa utvecklingsområden angränsar till bullerutsatta lägen, varför frågan bör belysas. Genom skyddsåtgärder för buller, som exempelvis bullerplank eller bullervallar kan miljökonsekvenserna minimeras och miljömålet *god bebyggd miljö* uppfyllas.

I vissa fall kan bullervallar och plank påverka landskapsbilden och begränsa möjligheten till attraktiva utsiktslägen. I sådana fall bör istället bebyggelsen placeras på tillräckligt avstånd från bullerkällan så att riktvärdena för buller uppnås.

Trafiksäkerhetsproblem kan uppstå vid illegala passager över väg- och järnvägsområden, där det saknas planskilda korsningar. Problemen bedöms vara störst i de mest exploaterade områdena där den mänskliga aktiviteten är stor, såsom Riksgränsen - Katterjåkk, Björkliden och Abisko. Ett ökat antal trafikanter i olika riktningar och av olika trafikslag medför en ökad olycksrisk. Här är det extra viktigt att skapa trafiksäkra passager och att i högsta mån koppla samman dessa till tydliga stråk. Alternativa passager bör förhindras genom stängsel och liknande skyddsåtgärder. På så vis kan miljö kvalitetsmålet *god bebyggd miljö* uppfyllas.

Med anledning av områdets storslagna naturkaraktär, bedöms landskapsbilden vara extra känslig. Ny bebyggelse riskerar på många ställen att bli utmärkande med tanke på den kuperade terrängen. För att minimera påverkan på landskapsbilden ska detaljplan upprättas som styr bebyggelsens utformning och planens exploateringsgrad. Mörka och naturnära fasadkulörer bör föreskrivas för att byggnaderna på ett behagligt sätt ska samspela med omgivningen. Mörka sadeltak rekommenderas för det mesta för att kunna behålla områdets karaktär. Genom noggranna gestaltungsöverväganden kan miljö kvalitetsmålet *god bebyggd miljö* uppfyllas.

Höga markradonhalter bedöms finnas i Riksgränsen - Katterjåkk samt i Stenbacken. Vid nybyggnation av bostäder gäller Boverkets byggregler. Dessa skall uppfyllas. Byggnader kan radonskyddas eller radonsäkras. Med rätt byggnadssätt och övriga skyddsåtgärder mot radon kan *god bebyggd miljö* uppnås. Radonhalten i dricksvatten bör undersökas. Åtgärder i form av luftning minimerar riskerna.

För att miljö kvalitetsmålen för *grundvatten av god kvalitet* ska kunna uppfyllas ställs höga krav på utökad avloppsreningskapacitet samt rätt hantering av dagvatten. Det krävs tillstånd att släppa ut orenat avloppsvatten. Nya avloppsreningsverk miljöprövas. Riksdagsbeslutet om att 1974 års nivå av utsläpp av B OD och fosfor begränsar utbyggnadsmöjligheterna vid Torneträsk. Bebyggelse måste därför koncentreras till några få områden med bra avloppsrening.

KÄLLOR

SKRIVNA KÄLLOR

- Hansen. C. Norrbottens museum, *Inventering av kulturbistoriskt värdefulla miljöer längs Malmbanan*. 1998.
- Kulturdepartementet, Regeringsbeslut: *Framställning om byggnadsminnesförklaring av och fastställande av skyddsföreskrifter för viss bebyggelse längs Malmbanan, del av Jukekasjärvi bandel 1:100, Kiruna kommun, Norrbottens län*. 2007-03-22.
- Kiruna kommun, *Miljökonsekvensbeskrivning för Fördjupad översiktsplan för Kiruna centralort*. 2006.
- Kiruna kommun, *Program för den fördjupade översiktsplanen för Norgevägen*. 2008-03-03.
- SWECO Environment AB, *Grundförutsättningar för Torneträsk - Övergripande beskrivning*. 2009-04-15.
- SE Group, *Riksgränsen Development Concept Plan, Draft for review*. July 30 2009.
- Murman Arkitekter, *Master plan Björkliden*. 2009-08-20.
- Kiruna kommun, *Översiktsplan för Kiruna kommun, Del 1 – Förutsättningar för sektorövergripande utvecklingsplanering*. 2002.
- Kiruna kommun, *Översiktsplan för Kiruna kommun, Del 2 – Mark- och vattenanvändning, Beskrivning och rekommendationer*. 2002.
- Kiruna kommun, *Torneträsk Generalplan - Delrapport, Förslag till riktlinjer för uppställning av fiskearkar*. Antagen 1983-01-26.
- Kiruna kommun, *Översiktsplan för Torneträskområdet*. Antagen 1985-03-18.
- Kiruna kommun, *Översiktsplan för Abisko Östra*. Antagen 1993-04-05.
- Kiruna kommun, *Översiktsplan för Riksgränsen-Katterjåkk*. Antagen 1993-04-05.
- Kiruna kommun, *Översiktsplan för Njuorajaure, del i översiktsplan*. Antagen 1995-03-18.
- Länsstyrelserna i Norrbotten och Västerbotten, *Riksintressen för samebyarna i Norrbottens och Västerbottens län*. Daterad 2006-06-26.
- Naturvårdsverket, *Rapport 3595, Kirunafjällens Nationalpark*. 1989.
- Kiruna kommun, *Miljökonsekvensbeskrivning VA-Katterjåkk*.
- Ramböll, *Riksgränsen avloppsreningsverk och ledningar*. 2006-12-21.

- Kiruna kommun och Ramböll, *Vattenomsättning i sjön Viepmatluokta*. 2006-03-13.
- Kiruna kommun, *PM 2007-05-05 - Bemötande av yttrande i samband med tillståndsansökan för avloppsreningsverk*.
- Kiruna kommun, *Områdesbestämmelser för Jukkasjärvi bandel 1:1 Kalixfors - Riksgränsen, SJ-bebyggelse*. Laga kraft 1993-06-23.
- Kiruna kommun, *Bevarandeplan för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. 1984*.
- Friluftsförbundet, *Information till stöd för Kiruna kommuns Översiktsplanering 2009/2010*. 2009.
- Byggnadsnämnden, *Torneträsk generalplan delrapport - Förslag till riktlinjer för uppställning av fiskearkar*. Fastställt 1983-01-26.
- Boman. L-G, Norrbottens museum, *Kulturhistorisk inventering av SJ-byggnader efter Malmbanan i Kiruna kommun*. 1988
- Kiruna kommun, *Program för den fördjupade översiktsplanen för Norgevägen*. 2008-03-03.
- Länsstyrelsen Norrbotten, *Remissförslag till urval av kulturmiljöer till Norrbottens regionala kulturprogram*. 2009.
- Länsstyrelsen Norrbotten, *Klimatförändringar i Norrbottens kommuner, Kiruna, Rapport 4/2013*.
- Länsstyrelsen i Västra Götaland, *Stigande vatten*, 2011.
- Norrbottens museum, *Inventering av kulturhistoriskt värdefulla miljöer*. Camilla Hansen, 1998.

DIGITALA KÄLLOR

- Länsstyrelsen - www.lansstyrelsen.se/norrboten
- Kiruna kommun - www.kiruna.se
- Riksantikvarieämbetet, Fornsök - www.raa.se
- Trafikverket - www.trafikverket.se
- Bergsstaten - www.bergsstaten.se
- Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se
- Miljömålsportalen - www.miljomal.se
- Länsstyrelsen, Blekinge. "Vad är ett biosfärområde?" - <http://www.lansstyrelsen.se/blekinge/amnen/Naturvard/biosfarforstudie/biosfarunesco.htm>
- Sametinget - www.sametinget.se
- Socialstyrelsen - www.socialstyrelsen.se
- Strålskyddsmyndigheten - www.stralsakerhetsmyndigheten.se
- http://www.ren2000.se/pdf/konventionsomraden_for_norsk_renaring.pdf

